

SISÄLLYS

JOHDANTO

I OSA

I OSASTO - UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

II OSASTO - PERUSOIKEUDET
JA UNIONIN KANSALAISUUS

III OSASTO - UNIONIN TOIMIVALTA

IV OSASTO - UNIONIN TOIMIELIMET JA ELIMET

I LUKU - TOIMIELINJÄRJESTELMÄ

II LUKU - UNIONIN MUUT TOIMIELIMET JA NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

V OSASTO - UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

I LUKU - YLEISET MÄÄRÄYKSET

II LUKU - ERITYISMÄÄRÄYKSET

III LUKU - TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

VI OSASTO - DEMOKRATIAN TOTEUTTAMINEN UNIONISSA

VII OSASTO - UNIONIN VARAINHOITO

VIII OSASTO - UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ

IX OSASTO - UNIONIN JÄSENYYS

II OSA: EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

I OSASTO - IHMISARVO

II OSASTO - VAPAUDET

III OSASTO - TASA-ARVO

IV OSASTO - YHTEISVASTUU

V OSASTO - KANSALAISTEN OIKEUDET

VI OSASTO - LAINKÄYTTÖ

VII OSASTO - PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA
KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

III OSA: UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA

I OSASTO - YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

II OSASTO - SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS

III OSASTO - SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

I LUKU - SISÄMARKKINAT

1 jakso - Sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta

2 jakso - Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus

1 alajakso - Työntekijät

2 alajakso - Sijoittautumisoikeus

3 alajakso - Vapaus tarjota palveluja

3 jakso - Tavaroiden vapaa liikkuvuus

1 alajakso - Tulliliitto

2 alajakso - Tulliyhteistyö

3 alajakso - Määrällisten rajoitusten kieltäminen

4 jakso - Pääomat ja maksut

5 jakso - Kilpailusäännöt

1 alajakso - Yrityksiin sovellettavat säännöt

2 alajakso - Jäsenvaltion myöntämä tuki

6 jakso - Veroja ja maksuja koskevat määräykset

7 jakso - Yhteiset määräykset

II LUKU - TALOUS- JA RAHAPOLITIIKKA

1 jakso - Talouspolitiikka

2 jakso - Rahapolitiikka

3 jakso - Institutionaaliset määräykset

4 jakso - Euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita koskevat erityismääräykset

5 jakso - Siirtymämääräykset

III LUKU - MUITA ALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT

- 1 jakso - Työllisyys
- 2 jakso - Sosiaalipolitiikka
- 3 jakso - Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
- 4 jakso - Maatalous ja kalastus
- 5 jakso - Ympäristö
- 6 jakso - Kuluttajansuoja
- 7 jakso - Liikenne
- 8 jakso - Euroopan laajuiset verkot
- 9 jakso - Tutkimus ja teknologian kehittäminen sekä avaruusala
- 10 jakso - Energia

IV LUKU - VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE

- 1 jakso - Yleiset määräykset
- 2 jakso - Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka
- 3 jakso - Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla
- 4 jakso - Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla
- 5 jakso - Poliisiyhteistyö

V LUKU - ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA TUKI-, YHTEENSOVITTAMIS- TAI TÄYDENNYSTOIMIA

- 1 jakso - Kansanterveys
- 2 jakso - Teollisuus
- 3 jakso - Kulttuuri
- 4 jakso - Matkailu
- 5 jakso - Yleissivistävä koulutus, nuoriso, urheilu ja ammatillinen koulutus
- 6 jakso - Pelastuspalvelu
- 7 jakso - Hallinnollinen yhteistyö

IV OSASTO - MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIAATIO

V OSASTO - UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

I LUKU - YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

II LUKU - YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

1 jakso - Yhteiset määräykset

2 jakso - Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

3 jakso - Varainhoitoa koskevat määräykset

III LUKU - YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka

IV LUKU - YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA
HUMANITAARINEN APU

1 jakso - Kehitysyhteistyö

2 jakso - Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa

3 jakso - Humanitaarinen apu

V LUKU - RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

VI LUKU - KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

VII LUKU - UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN
JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT

VIII LUKU - YHTEISVASTUULAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

VI OSASTO - UNIONIN TOIMINTA

I LUKU - INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 jakso - Toimielimet

- 1 alajakso - Euroopan parlamentti
- 2 alajakso - Eurooppa-neuvosto
- 3 alajakso - Ministerineuvosto
- 4 alajakso - Euroopan komissio
- 5 alajakso - Euroopan unionin tuomioistuin
- 5 a alajakso - Euroopan keskuspankki
- 6 alajakso - Tilintarkastustuomioistuin

2 jakso - Unionin neuvoa-antavat elimet

- 1 alajakso - Alueiden komitea
- 2 alajakso - Talous- ja sosiaalikomitea

3 jakso - Euroopan investointipankki

4 jakso - Unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia koskevat yhteiset määräykset

II LUKU- VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 jakso - Monivuotinen rahoituskehys

2 jakso - Unionin vuosittainen talousarvio

3 jakso - Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen

4 jakso - Yhteiset määräykset

5 jakso - Petosten torjunta

III LUKU - TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

VII OSASTO: YHTEISET MÄÄRÄYKSET

IV OSA: YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

SOPIMUS

EUROOPAN PERUSTUSLAISTA

JOHDANTO

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS, TŠEKin TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR, SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI, VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI, HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS, RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, IRLANNIN PRESIDENTTI, ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA, UNKARIN TASAVALLAN PARLAMENTTI, MALTAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR, ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI, PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS, HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että katkerien kokemusten jälkeen jälleenyhdistynyt Eurooppa aikoo edetä sivistyksen, edistyksen ja vaurauden tiellä kaikkien asukkaidensa, myös heikoimpien ja vähäosaisimpien hyväksi, että se haluaa pysyä kulttuurille, tiedolle ja yhteiskunnalliselle edistykselle avoimena maanosana sekä että se pyrkii syventämään julkisen elämänsä kansanvaltaisuutta ja avoimuutta ja tekemään työtä rauhan, oikeuden ja yhteisvastuun hyväksi maailmassa,

OVAT VARMOJA siitä, että Euroopan kansat, samalla kun ne ovat ylpeitä omasta identiteetistään ja kansallisesta historiastaan, ovat päättäneet voittaa entiset vastakkainasettelunsa ja luoda yhteisen tulevaisuuden yhä läheisemmällä liitolla,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että "moninaisuudessaan yhtenäinen" Eurooppa tarjoaa kansoilleen parhaat mahdollisuudet jatkaa, kaikkien oikeuksia kunnioittaen ja tulevista sukupolvista ja maapallosta vastuuta kantaen, tätä suurta hanketta, joka tekee Euroopasta ihmiskunnan toivon kannalta erityisen otollisen alueen,

OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksilla ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella päätökseen vietyä työtä ja varmistaa yhteisön säännösten jatkuvuuden,

OVAT KIITOLLISIA Eurooppa-valmistelukunnan jäsenille, jotka ovat Euroopan kansalaisten ja valtioiden puolesta laatineet ehdotuksen täksi perustuslaiksi,

OVAT NIMENNEET TÄYSIVALTAISIKSI EDUSTAJIKSEEN:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

pääministeri Guy VERHOFSTADTin,

varapääministeri ja ulkoasiainministeri Karel DE GUCHTin;

TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Stanislav GROSSin,

varapääministeri ja ulkoasiainministeri Cyril SVOBODAn,

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

pääministeri Anders Fogh RASMUSSENIin,

ulkoasiainministeri Stig MØLLERin;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

liittokansleri Gerhard SCHRÖDERin,

ulkoasianministerin ja liittokanslerin sijaisen Joseph FISCHERin;

VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Juhan PARTSIin,

ulkoasiainministeri Kristiina OJULANDin;

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Kostas KARAMANUSin,

ulkoasiainministeri Petros G. MOLYVIATISin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

hallituksen puheenjohtaja José Luis RODRIGUEZ ZAPATEROn,

ulkoasiain- ja kehitysyhteistyöministeri Miguel Angel MORATINOS CUYAUBÉN;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Jacques CHIRACin,

pääministeri Jean-Pierre RAFFARINin,

ulkoasiainministeri Michel BARNIERin;

IRLANNIN PRESIDENTTI,

pääministeri (Taoiseach) Bertie AHERNin,

ulkoasiainministeri Dermot AHERNin;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Silvio BERLUSCONIn,

ulkoasiainministeri Franco FRATTINIn;

KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Tassos PAPADOPOULOSin,

ulkoasiainministeri George IACOVOUn;

LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Vaira VĪĶE-FREIBERGAN,

pääministeri Indulis EMSISin,

ulkoasiainministeri Artis PABRIKSin;

LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Valdas ADAMKUSin,

pääministeri Algirdas Mykolas BRAZAUSKASin,

ulkoasiainministeri Antanas VALIONISin;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

pääministeri, 'Ministre d'Etat' Jean-Claude JUNCKERin,

varapääministeri, ulkoasiain- ja maahanmuuttoministeri Jean ASSELBORNin;

UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Ferenc GYURCSÁNYn,

ulkoasiainministeri László KOVÁCSin;

MALTAN PRESIDENTTI,

pääministeri The Hon Lawrence GONZIn,

ulkoasiainministeri The Hon Michael FRENDOn;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

pääministeri Dr. J. P. BALKENENDEn,

ulkoasiainministeri Dr. B. R. BOTIn;

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

liittokansleri Dr. Wolfgang SCHÜSSELIn,

ulkoasiainministeri Dr. Ursula PLASSNIKIn;

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Marek BELKAN,

ulkoasiainministeri Włodzimierz CIMOSZEWICZin;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Pedro Miguel DE SANTANA LOPESin,

ulkoasiain ja portugalilaisten yhteisöjen ministeri António Victor MARTINS MONTEIROOn;

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

hallituksen puheenjohtaja Anton ROPin,

ulkoasiainministeri Ivo VAJGLin;

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Mikuláš DZURINDAn,

ulkoasiainministeri Eduard KUKANin;

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Matti VANHASEN,

ulkoasiainministeri Erkki TUOMIOJAn;

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,

pääministeri Göran PERSSONin,

ulkoasiainministeri Laila FREIVALDSin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN
KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

pääministeri The Rt. Hon Tony BLAIRin,

ulko- ja kansainyhteisöasiainministeri The Rt. Hon Jack STRAWn;

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa ovat sopineet seuraavaa:

I OSA

I OSASTO

UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

I-1 ARTIKLA

Unionin perustaminen

1. Tällä perustuslailla, joka ilmentää Euroopan kansalaisten ja valtioiden tahtoa rakentaa tulevaisuuttaan yhdessä, perustetaan Euroopan unioni, jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Unioni sovittaa yhteen jäsenvaltioiden politiikat, joilla pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet, ja käyttää yhteisönä jäsenvaltioiden sille antamaa toimivaltaa.
2. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat sen arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.

I-2 ARTIKLA

Unionin arvot

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.

I-3 ARTIKLA

Unionin tavoitteet

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.
2. Unioni tarjoaa kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja, sekä sisämarkkinat, joilla kilpailu on vapaata ja vääristymätöntä.
3. Unioni pyrkii Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja hintavakaus, täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen. Se edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä.

Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lapsen oikeuksien suojelua.

Unioni edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta.

Unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä.

4. Unioni vaalii ja puolustaa arvojaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan. Se edistää osaltaan rauhaa, turvallisuutta, maapallon kestäväää kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.

5. Unioni pyrkii tavoitteisiinsa asianmukaisin keinoin unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan mukaisesti.

I-4 ARTIKLA

Perusvapaudet ja syrjäntäkielto

1. Unioni takaa henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden alueellaan tämän perustuslain mukaisesti.

2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjäntä on kiellettyä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

I-5 ARTIKLA

Unionin ja jäsenvaltioiden väliset suhteet

1. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden tasa-arvoa tätä perustuslakia sovellettaessa sekä niiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön rakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen.

2. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan tästä perustuslaista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa tästä perustuslaista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.

I-6 ARTIKLA

Unionin oikeus

Tämä perustuslaki sekä lainsäädäntö, jota unionin toimielimet antavat käyttäessään sille annettua toimivaltaa, ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden.

I-7 ARTIKLA

Oikeushenkilöys

Unioni on oikeushenkilö.

I-8 ARTIKLA

Unionin tunnukset

Unionin lipussa on sinisellä pohjalla kahdentoista kultaisen tähden muodostama ympyrä.

Unionin hymnin perustana on ote "Oodi ilolle" Ludwig van Beethovenin yhdeksännestä sinfoniasta.

Unionin tunnuslause on: "Moninaisuudessaan yhtenäinen".

Unionin raha on euro.

Eurooppa-päivää vietetään kaikkialla unionissa yhdeksäntenä päivänä toukokuuta.

II OSASTO

PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISUUS

I-9 ARTIKLA

Perusoikeudet

1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään II osan muodostavassa perusoikeuskirjassa.
2. Unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Liittyminen ei vaikuta tässä perustuslaissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.
3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.

I-10 ARTIKLA

Unionin kansalaisuus

1. Jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Unionin kansalaisuus täydentää mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.

2. Unionin kansalaisella on tässä perustuslaissa säädetyt oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on:
- a) oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - b) äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
 - c) ollessaan sellaisen kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, oikeus saada minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta suojelua samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
 - d) oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen, unionin toimielinten ja neuvoa-antavien elinten puoleen jollakin tämän perustuslain kielellä ja saada vastaus samalla kielellä.

Näitä oikeuksia käytetään tässä perustuslaissa ja sen soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä määritellyin edellytyksin ja rajoituksin.

III OSASTO

UNIONIN TOIMIVALTA

I-11 ARTIKLA

Perusperiaatteet

1. Unionin toimivalta määräytyy annetun toimivallan periaatteen mukaisesti. Unioni käyttää toimivaltaansa toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen.
2. Annetun toimivallan periaatteen mukaisesti unioni toimii jäsenvaltioiden sille tässä perustuslaissa antaman toimivallan rajoissa ja siinä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimivalta, jota tässä perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.
3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Unionin toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti. Kansalliset parlamentit valvovat tämän periaatteen noudattamista kyseisessä pöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän perustuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Unionin toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.

I-12 ARTIKLA

Toimivallan jaottelu

1. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi säätää lakeja ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi.
2. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unioni ja jäsenvaltiot voivat säätää lakeja ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa tai on päättänyt lakata käyttämästä sitä.
3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa III osassa määrättyjen sääntöjen mukaisesti, joiden laatiminen kuuluu unionin toimivaltaan.
4. Unionilla on toimivalta määritellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, mihin kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.
5. Tietyillä aloilla ja tässä perustuslaissa määrättyin edellytyksin unionilla on toimivalta toteuttaa jäsenvaltioiden toimintaa tukevia, yhteensovittavia tai täydentäviä toimia, mutta tämä ei korvaa niiden toimivaltaa näillä aloilla.

Oikeudellisesti velvoittavat unionin säädökset, jotka on annettu näitä aloja koskevien III osan määräysten perusteella, eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

6. Unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään III osan kutakin alaa koskevissa määräyksissä.

I-13 ARTIKLA

Yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat alat

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta seuraavilla aloilla:
 - a) tulliliitto;
 - b) sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen vahvistaminen;
 - c) euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden rahapolitiikka;
 - d) meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa;
 - e) yhteinen kauppapolitiikka.
2. Unionilla on myös yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä on säädetty lainsäätämisyksikössä hyväksyttävässä unionin säädöksessä tai kun tämä on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää sisäistä toimivaltaansa, tai siltä osin kuin se voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta.

I-14 ARTIKLA

Jaettuun toimivaltaan kuuluvat alat

1. Unionilla on jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta, kun unionille annetaan tässä perustuslaissa toimivaltaa, joka ei koske I-13 ja I-17 artiklassa tarkoitettuja aloja.
2. Unionin ja jäsenvaltioiden kesken jaettua toimivaltaa sovelletaan seuraavilla pääaloilla:
 - a) sisämarkkinat;
 - b) sosiaalipolitiikka III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta;
 - c) taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus;
 - d) maatalous ja kalastus, meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä lukuun ottamatta;
 - e) ympäristö;
 - f) kuluttajansuoja;
 - g) liikenne;
 - h) Euroopan laajuiset verkot;
 - i) energia;
 - j) vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue;
 - k) kansanterveyteen liittyvät yhteiset turvallisuuskysymykset III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta.
3. Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti määritellä ja panna täytäntöön ohjelmia, ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

4. Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia ja harjoittaa yhteistä politiikkaa, ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

I-15 ARTIKLA

Talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talouspolitiikkansa unionin puitteissa. Tätä varten ministerineuvosto hyväksyy toimenpiteitä, erityisesti näiden politiikkojen yleislinjat.

Euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin sovelletaan erityismääräyksiä.

2. Unioni toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen, erityisesti määrittelemällä näiden politiikkojen suuntaviivat.

3. Unioni voi tehdä aloitteita, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkojen yhteensovittaminen.

I-16 ARTIKLA

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

1. Unionin toimivalta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käsittää kaikki ulkopolitiikan alat ja kaikki unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, muun muassa asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan, joka voi johtaa yhteiseen puolustukseen.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lojaaliuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä sekä kunnioittavat unionin toimintaa tällä alalla. Ne pidättäytyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai voivat heikentää sen tehokkuutta.

I-17 ARTIKLA

Alat, joilla voidaan toteuttaa tuki-, yhteensovittamis- tai täydennystoimia

Unionilla on toimivalta toteuttaa tuki-, yhteensovittamis- tai täydennystoimia. Nämä toimet koskevat Euroopan tasolla seuraavia aloja:

- a) ihmisten terveyden suojelu ja kohentaminen;
- b) teollisuus;
- c) kulttuuri;
- d) matkailu;
- e) yleissivistävä koulutus, nuoriso, urheilu ja ammatillinen koulutus;
- f) pelastuspalvelu;
- g) hallinnollinen yhteistyö.

I-18 ARTIKLA

Joustolauseke

1. Jos jokin unionin toimi osoittautuu tässä perustuslaissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi tarpeelliseksi III osassa määritellyillä politiikan aloilla eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, ministerineuvosto hyväksyy aiheelliset toimenpiteet yksimielisesti Euroopan komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Euroopan komissio tiedottaa tähän artiklaan perustuvista ehdotuksista kansallisille parlamenteille I-11 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvontaa koskevan menettelyn yhteydessä.
3. Tähän artiklaan perustuvat toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei tämän perustuslain mukaan ole mahdollista.

IV OSASTO

UNIONIN TOIMIELIMET JA ELIMET

I LUKU

TOIMIELINJÄRJESTELMÄ

I-19 ARTIKLA

Unionin toimielimet

1. Unionilla on toimielinjärjestelmä, jolla pyritään
 - edistämään unionin arvoja,
 - ajamaan unionin tavoitteita,
 - palvelemaan unionin, sen kansalaisten ja jäsenvaltioiden etuja,
 - varmistamaan unionin politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tehokkuus ja jatkuvuus.

Tämän toimielinjärjestelmän muodostavat:

- Euroopan parlamentti,
- Eurooppa-neuvosto,

- ministerineuvosto (jäljempänä 'neuvosto'),
 - Euroopan komissio (jäljempänä 'komissio'),
 - Euroopan unionin tuomioistuin.
2. Kukin toimielin toimii sille tässä perustuslaissa annetun toimivallan rajoissa sekä siinä määrättyjen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään lojaalia yhteistyötä.

I-20 ARTIKLA

Euroopan parlamentti

1. Euroopan parlamentti toimii yhdessä neuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se huolehtii poliittisesta valvonnasta ja antaa neuvoja tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Se valitsee komission puheenjohtajan.
2. Euroopan parlamentti koostuu unionin kansalaisten edustajista. Edustajien määrä on enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa.

Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja periaatteita noudattaen.

3. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi.
4. Euroopan parlamentti valitsee jäsentensä keskuudesta puhemiehen ja puhemiehistön.

I-21 ARTIKLA

Eurooppa-neuvosto

1. Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet. Se ei toimi lainsäätäjänä.
2. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu sen työskentelyyn.
3. Eurooppa-neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta kunakin vuosineljänneksenä. Eurooppa-neuvoston jäsenet voivat päättää, että kutakin heistä avustaa ministeri ja komission puheenjohtajaa komission jäsen, jos käsiteltävät asiat sitä edellyttävät. Puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen, jos tilanne sitä vaatii.
4. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yhteisymmärryksessä, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

I-22 ARTIKLA

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto valitsee puheenjohtajansa määränemmistöllä kaksi ja puoli vuotta kestäväksi kaudeksi, joka voidaan uusida kerran. Jos puheenjohtaja on estynyt tai syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, Eurooppa-neuvosto voi keskeyttää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

2. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

- a) toimii Eurooppa-neuvoston kokouksissa puheenjohtajana ja ohjaa sen työskentelyä;
- b) huolehtii yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa ja yleisten asioiden neuvoston työskentelyn pohjalta Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelusta ja sen työskentelyn jatkuvuudesta;
- c) pyrkii helpottamaan yhteenkuuluvuutta ja yhteisymmärrystä Eurooppa-neuvostossa;
- d) antaa Euroopan parlamentille kertomuksen kunkin Eurooppa-neuvoston kokouksen johdosta.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja huolehtii omalla tasollaan ja tässä ominaisuudessa unionin ulkoisesta edustuksesta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltaa.

3. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ei saa hoitaa kansallista tehtävää.

I-23 ARTIKLA

Ministerineuvosto

1. Neuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se määrittelee ja sovittaa yhteen unionin politiikkoja tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti.
2. Neuvosto koostuu yhdestä kunkin jäsenvaltion ministeritason edustajasta, jolla on edustamansa jäsenvaltion hallitusta sitovat valtuudet sekä äänioikeus.
3. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

I-24 ARTIKLA

Ministerineuvoston kokoonpanot

1. Neuvosto kokoontuu eri kokoonpanoissa.
2. Yleisten asioiden neuvosto huolehtii neuvoston eri kokoonpanojen työskentelyn johdonmukaisuudesta.

Se valmistelee Eurooppa-neuvoston kokoukset ja toteuttaa kokouksista aiheutuvat jatkotoimet ollen yhteydessä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaan ja komissioon.

3. Ulkoasiainneuvosto muotoilee unionin ulkoista toimintaa Eurooppa-neuvoston määrittelemien strategisten suuntaviivojen mukaisesti ja huolehtii unionin toiminnan johdonmukaisuudesta.
4. Eurooppa-neuvosto tekee määräenemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan luettelo neuvoston muista kokoonpanoista.
5. Jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitea huolehtii neuvoston työskentelyn valmistelusta.
6. Neuvoston istunnot ovat julkisia sen käsitellessä ehdotusta lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi tai äänestäessä siitä. Tätä varten jokainen neuvoston istunto on jaettu kahteen osaan, joista toisessa käsitellään unionin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja toisessa muut kuin lainsäädäntöasiat.
7. Neuvostossa olevat jäsenvaltioiden edustajat toimivat ulkoasiainneuvostoa lukuun ottamatta neuvoston kokoonpanojen puheenjohtajina tasaisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksellä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

I-25 ARTIKLA

Määräenemmistö Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa

1. Määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia neuvoston jäsenistä; siihen on kuuluttava vähintään viisitoista jäsentä, jotka edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään neljä neuvoston jäsentä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

2. Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, sovelletaan Eurooppa-neuvostoon, kun se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

4. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja eivät osallistu Eurooppa-neuvoston äänestyksiin.

I-26 ARTIKLA

Euroopan komissio

1. Komissio ajaa unionin yleistä etua ja tekee tätä varten tarvittavat aloitteet. Se huolehtii siitä, että tätä perustuslakia sekä toimielinten sen nojalla hyväksymiä toimenpiteitä sovelletaan. Komissio valvoo unionin oikeuden soveltamista Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnassa. Se toteuttaa talousarvion ja hallinnoi ohjelmia. Komissio hoitaa yhteensovitus-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä muita tässä perustuslaissa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta se huolehtii unionin ulkoisesta edustuksesta. Se tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien toimielinten välisiin sopimuksiin.

2. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä unionin säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä. Muut säädökset annetaan komission ehdotuksesta, kun tässä perustuslaissa niin määrätään.
3. Komission toimikausi on viisi vuotta.
4. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton.
5. Ensimmäisessä tämän perustuslain nojalla nimitettävässä komissiossa, mukaan lukien sen puheenjohtaja ja unionin ulkoasiainministeri, joka on yksi varapuheenjohtajista, on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.
6. Edellä 5 kohdassa tarkoitetun komission toimikauden päättymisen jälkeen komission jäsenten lukumäärä, mukaan lukien sen puheenjohtaja ja unionin ulkoasiainministeri, vastaa kahta kolmasosaa jäsenvaltioiden lukumäärästä, jollei Eurooppa-neuvosto yksimielisesti päättä muuttaa tätä lukumäärää.

Komission jäsenet valitaan jäsenvaltioiden kansalaisista jäsenvaltioiden tasaisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti. Järjestelmä vahvistetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisellä eurooppapäätöksellä, joka perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasa-arvoisesti päätettäessä siitä, missä järjestyksessä ja kuinka kauan niiden kansalaiset toimivat komission jäseninä; siten ero kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien välillä ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;

b) jollei a alakohdasta muuta johdu, peräkkäiset komissiot muodostetaan kulloinkin siten, että ne kuvastavat tyydyttävällä tavalla kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä kirjoa.

7. Komissio hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana. Tehtäviään hoitaessaan komission jäsenet eivät saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltään hallitukselta, toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta, sanotun kuitenkin rajoittamatta I-28 artiklan 2 kohdan soveltamista. He pidättäytyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa ja tehtäviensä hoitamisen kanssa.

8. Komissio on yhtenä kokoonpanona vastuussa Euroopan parlamentille. Euroopan parlamentti voi antaa komissiolle epäluottamuslauseen III-340 artiklan mukaisesti. Jos epäluottamuslause annetaan, kaikkien komission jäsenten on samalla kertaa erottava tehtävistään ja unionin ulkoasiainministerin on erottava niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa.

I-27 ARTIKLA

Euroopan komission puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto, joka ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalit, ehdottaa aiheellisten kuulemisten jälkeen määräenemmistöllä Euroopan parlamentille ehdokasta komission puheenjohtajaksi. Euroopan parlamentti valitsee tämän ehdokkaan jäsentensä enemmistöllä. Jollei ehdokas saa taakseen vaadittua enemmistöä, Eurooppa-neuvosto ehdottaa määräenemmistöllä kuukauden kuluessa uutta ehdokasta, jonka Euroopan parlamentti valitsee samaa menettelyä noudattaen.

2. Neuvosto hyväksyy yhteisymmärryksessä valitun puheenjohtajan kanssa luettelon muista henkilöistä, jotka neuvosto aikoo nimittää komission jäseniksi. Heidät valitaan jäsenvaltioiden tekemien ehdotusten pohjalta I-26 artiklan 4 kohdassa ja 6 kohdan toisessa alakohdassa määrättyjä valintaperusteita noudattaen.

Euroopan parlamentti äänestää komission puheenjohtajan, unionin ulkoasiainministerin ja muiden komission jäsenten hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Hyväksynnän jälkeen Eurooppa-neuvosto nimittää komission määräenemmistöllä.

3. Komission puheenjohtaja

- a) määrittelee suuntaviivat, joiden mukaisesti komissio hoitaa tehtävänsä;
- b) päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen komission toiminnan johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja kollegiaalisuuden;
- c) nimittää komission jäsenten keskuudesta sen varapuheenjohtajat unionin ulkoasiainministeriä lukuun ottamatta.

Komission jäsen eroaa, jos komission puheenjohtaja sitä häneltä pyytää. Unionin ulkoasiainministeri eroaa I-28 artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen, jos puheenjohtaja sitä häneltä pyytää.

I-28 ARTIKLA

Unionin ulkoasiainministeri

1. Eurooppa-neuvosto nimittää määräenemmistöllä komission puheenjohtajan suostumuksella unionin ulkoasiainministerin. Eurooppa-neuvosto voi päättää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.
2. Unionin ulkoasiainministeri johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Hän osallistuu ehdotuksillaan tämän politiikan muotoiluun ja toteuttaa sitä neuvoston valtuuttamana. Tämä koskee myös yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.
3. Unionin ulkoasiainministeri toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana.
4. Unionin ulkoasiainministeri on yksi komission varapuheenjohtajista. Hän huolehtii unionin ulkoisen toiminnan johdonmukaisuudesta. Hän vastaa komissiossa tälle ulkosuhteiden alalla kuuluvista tehtävistä ja unionin ulkoisen toiminnan muiden näkökohtien yhteensovittamisesta. Hoitaessaan komissiossa näitä tehtäviä, ja ainoastaan näiden tehtävien osalta, unionin ulkoasiainministerin on noudatettava komission toimintaa sääteleviä menettelytapoja siltä osin kuin se on 2 ja 3 kohdan mukaista.

I-29 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuin

1. Euroopan unionin tuomioistuin käsittää unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja erityistuomioistuimia. Euroopan unionin tuomioistuin huolehtii siitä, että tämän perustuslain tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltiot säätävät tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

2. Unionin tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Sitä avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet sekä unionin yleisen tuomioistuimen tuomarit valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät III-355 ja III-356 artiklassa tarkoitetut vaatimukset. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi. Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

3. Euroopan unionin tuomioistuin, III osan määräysten mukaisesti

- a) tekee ratkaisun jäsenvaltion, toimielimen taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostamien kanteiden johdosta;
- b) antaa kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä ennakkoratkaisun unionin oikeuden tulkinnasta tai toimielinten antamien säädösten pätevyydestä;

- c) tekee ratkaisun tässä perustuslaissa määrättyissä muissa tapauksissa.

II LUKU

UNIONIN MUUT TOIMIELIMET JA NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

I-30 ARTIKLA

Euroopan keskuspankki

1. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän. Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet käyttöön euron ja jotka muodostavat eurojärjestelmän, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.
2. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet johtavat Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Se antaa mainitun tavoitteen saavuttamista rajoittamatta tukensa unionin yleiselle talouspolitiikalle myötävaikuttaakseen unionin tavoitteiden saavuttamiseen. Se hoitaa muitakin keskuspankin tehtäviä III osan sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti.
3. Euroopan keskuspankki on toimielin. Se on oikeushenkilö. Sillä on yksinoikeus antaa lupa euron liikkeeseen laskemiseen. Euroopan keskuspankki on riippumaton käyttäessään valtuuksiaan ja huolehtiessaan varainhoidostaan. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset kunnioittavat tätä riippumattomuutta.

4. Euroopan keskuspankki hyväksyy tehtäviensä toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet III-185–III-191 ja III-196 artiklan mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrätyin edellytyksin. Mainittujen artiklojen mukaisesti ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole ottaneet käyttöön euroa, sekä näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät oman toimivaltansa rahapolitiikan alalla.
5. Euroopan keskuspankkia kuullaan sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla kaikista esityksistä unionin säädöksiksi sekä esityksistä kansallisen tason sääntelyksi, ja se voi antaa lausuntoja.
6. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet, niiden kokoonpano ja niiden toimintasäännöt määritellään III-382 ja III-383 artiklassa sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä.

I-31 ARTIKLA

Tilintarkastustuomioistuin

1. Tilintarkastustuomioistuin on toimielin. Se huolehtii unionin tilintarkastuksesta.
2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit ja sen, että varainhoito on ollut moitteetonta.
3. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.

I-32 ARTIKLA

Unionin neuvoa-antavat elimet

1. Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota avustavat alueiden komitea sekä talous- ja sosiaalikomitea, joilla on neuvoa-antava tehtävä.
2. Alueiden komitea muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista, joilla on joko alueellisen tai paikallisen julkisyhteisön vaaleissa saatu valtuutus tai jotka ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.
3. Talous- ja sosiaalikomitea muodostuu työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien, erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammattialatoiminnan ja kulttuurin alan toimijoiden järjestöjen edustajista.
4. Alueiden komitean sekä talous- ja sosiaalikomitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.
5. Näiden komiteoiden kokoonpanoa, jäsenten nimeämistä, niiden toimivaltuuksia ja toimintaa koskevat säännöt määritellään III-386–III-392 artiklassa.

Neuvosto tarkastelee niiden kokoonpanon luonnetta koskevia 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä säännöllisin väliajoin uudelleen unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestörakenteen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta asiaa koskevat eurooppapäätökset.

V OSASTO

UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

I LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

I-33 ARTIKLA

Unionin säädökset

1. Käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet käyttävät III osan mukaisesti seuraavia oikeudellisia välineitä: eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus, eurooppapäätös sekä suositukset ja lausunnot.

Eurooppalaki on soveltamisalaltaan yleinen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Eurooppapuitelaki on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppa-asetus on yleisesti pätevä muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, jolla pannaan täytäntöön lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja tietyt tämän perustuslain määräykset. Se voi joko olla kaikilta osiltaan velvoittava ja sellaisenaan sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa tai velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, jättäen kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppapääätös on muu kuin lainsäätämisyksessä hyväksyttävä säädös, ja se on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimetään ne, joille se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.

Suosituksset ja lausunnot eivät ole sitovia.

2. Kun Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi annetaan ehdotus lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ne pidättyvät antamasta sellaista säädöstä, joka ei ole kyseiseen alaan sovellettavan lainsäädäntömenettelyn mukainen.

I-34 ARTIKLA

Lainsäätämisyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat eurooppalait ja -puitelait yhdessä komission ehdotuksesta ja III-396 artiklassa tarkoitettua tavanomaista lainsäätämisyksitystä noudattaen. Jos parlamentti ja neuvosto eivät pääse asiassa sopimukseen, kyseistä säädöstä ei anneta.

2. Tässä perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait antaa erityisiä lainsäätämisyksityksiä noudattaen Euroopan parlamentti, jolloin neuvosto osallistuu menettelyyn, tai neuvosto, jolloin Euroopan parlamentti osallistuu menettelyyn.

3. Tässä perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait voidaan antaa jäsenvaltioiden ryhmän tai Euroopan parlamentin aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen tai Euroopan investointipankin pyynnöstä.

I-35 ARTIKLA

Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa.
2. Neuvosto ja komissio hyväksyvät eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä etenkin I-36 ja I-37 artiklan mukaisissa tapauksissa ja Euroopan keskuspankki tässä perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa.
3. Neuvosto antaa suosituksia. Se tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta aina silloin, kun tässä perustuslaissa määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksen komission ehdotuksesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti aloilla, joilla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä. Komissio sekä tässä perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa Euroopan keskuspankki antavat suosituksia.

I-36 ARTIKLA

Säädösvallan siirron nojalla annettavat eurooppa-asetukset

1. Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa voidaan siirtää komissiolle valta antaa eurooppa-asetuksia, joilla täydennetään tai muutetaan lain tai puitelain tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia.

Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Tietyn alan keskeisistä osista voidaan säätää vain lailla tai puitelaillla, eikä säädösvallan siirto voi näin ollen koskea näitä osia.

2. Eurooppalaieissa tai -puitelaeissa vahvistetaan nimenomaisesti säädösvallan siirtoa koskevat ehdot, jotka voivat olla seuraavat:

- a) Euroopan parlamentti tai neuvosto voi päättää peruuttaa säädösvallan siirron;
- b) säädösvallan siirron nojalla annettu eurooppa-asetus voi tulla voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei vastusta sitä eurooppalaissa tai -puitelaisissa asetetun määräajan kuluessa.

Euroopan parlamentti tekee a ja b alakohtaa sovellettaessa ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä.

I-37 ARTIKLA

Täytäntöönpanosäädökset

1. Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet unionin oikeudellisesti velvoittavien säädösten panemiseksi täytäntöön.
2. Jos unionin oikeudellisesti velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, kyseisillä säädöksillä siirretään täytäntöönpanovaltaa komissiolle tai tietyissä, asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja I-40 artiklassa määrätyissä tapauksissa neuvostolle.
3. Eurooppalailla säädetään 2 kohdan soveltamiseksi etukäteen yleiset säännöt ja periaatteet, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä.
4. Unionin täytäntöönpanosäädökset annetaan eurooppalaisina täytäntöönpanoasetuksina tai eurooppalaisina täytäntöönpanopäätöksinä.

I-38 ARTIKLA

Unionin säädöksiä koskevat yhteiset periaatteet

1. Jollei tässä perustuslaissa määrätä annettavan säädöksen lajia, toimielimet valitsevat sen sovellettavien menettelyjen mukaisesti ja I-11 artiklassa tarkoitettua suhteellisuusperiaatetta noudattaen tapauskohtaisesti.
2. Säädökset perustellaan, ja niissä viitataan tässä perustuslaissa määrättyihin ehdotuksiin, aloitteisiin, suosituksiin, pyyntöihin tai lausuntoihin.

I-39 ARTIKLA

Julkaiseminen ja voimaantulo

1. Euroopan parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt eurooppalait ja -puitelait.

Muissa tapauksissa ne allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on hyväksynyt.

Eurooppalait ja -puitelait julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja ne tulevat voimaan niissä säädettynä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenkymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

2. Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joille ei ole osoitettu vastaanottajaa, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on hyväksynyt.

Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joille ei ole osoitettu vastaanottajaa, julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenkymmentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

3. Muut kuin 2 kohdassa tarkoitetut eurooppapäätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.

II LUKU

ERITYISMÄÄRÄYKSET

I-40 ARTIKLA

Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat erityismääräykset

1. Euroopan unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden keskinäisen poliittisen yhteisvastuun kehittämiseen, yleistä etua koskevien kysymysten määrittämiseen ja jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentämiseen.
2. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja vahvistaa sen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet. Neuvosto muotoilee kyseistä politiikkaa Eurooppa-neuvoston vahvistamien strategisten suuntaviivojen ja III osan mukaisesti.
3. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto tekevät tarpeelliset eurooppapäätökset.

4. Unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltiot panevat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöön kansallisia ja unionin voimavaroja käyttäen.
5. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa kaikista yleistä etua koskevista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä yhteisen lähestymistavan määrittelemiseksi. Kukin jäsenvaltio kuulee muita jäsenvaltioita Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa, ennen kuin se toteuttaa kansainvälisiä toimia tai tekee sitoumuksia, jotka voivat vaikuttaa unionin etuihin. Jäsenvaltiot varmistavat toimiaan lähentämällä, että unionin edut ja arvot ovat esillä kansainvälisissä yhteyksissä. Jäsenvaltiot ovat toisiaan kohtaan solidaarisia.
6. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto tekevät yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat eurooppapäätökset yksimielisesti III osassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta. Ne tekevät ratkaisunsa jäsenvaltion aloitteesta, unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta tai tämän ministerin ehdotuksesta, jota komissio kannattaa. Ne eivät voi antaa eurooppalakeja tai -puitelakeja.
7. Eurooppa-neuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissakin kuin III osassa tarkoitetuissa tapauksissa.
8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista. Se pidetään tietoisena sen kehityksestä.

I-41 ARTIKLA

Yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat erityismääräykset

1. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin. Unioni voi käyttää niitä unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhanturvaamisesta, konfliktinestosta ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden käyttöön asettamia voimavaroja käyttäen.
2. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka käsittää unionin asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan. Se johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio tekee tätä koskevan päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, se kunnioittaa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, ja se on sopusoinnussa tämän mukaisesti määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

3. Jäsenvaltiot asettavat unionin käyttöön yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseksi siviili- ja sotilasvoimavaroja myötävaikuttaakseen neuvoston määrittelemien tavoitteiden toteutumiseen. Ne jäsenvaltiot, jotka muodostavat keskenään monikansallisia joukkoja, voivat asettaa ne myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan käyttöön.

Jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Perustetaan puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta vastaava virasto (Euroopan puolustusvirasto), joka määrittää operatiiviset tarpeet, edistää niiden täyttämiseen tähtäviä toimia, myötävaikuttaa puolustusalan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa neuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantumisen arvioinnissa.

4. Neuvosto tekee yksimielisesti unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta tai jäsenvaltion aloitteesta eurooppapäätökset, jotka koskevat yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, mukaan lukien tässä artiklassa tarkoitetun tehtävän käynnistämistä koskevat päätökset. Unionin ulkoasiainministeri voi ehdottaa, tarvittaessa yhdessä komission kanssa, kansallisten voimavarojen sekä unionin välineiden käyttämistä.

5. Neuvosto voi antaa unionin puitteissa suoritettavan tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle unionin arvojen vaalimiseksi ja sen etujen palvelemiseksi. Tällaisen tehtävän toteuttamiseen sovelletaan III-310 artiklaa.

6. Jäsenvaltiot, joiden sotilaalliset voimavarat täyttävät korkeammat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativimpia tehtäviä, aloittavat unionin puitteissa pysyvän rakenteellisen yhteistyön. Tähän yhteistyöhön sovelletaan III-312 artiklaa. Yhteistyö ei vaikuta III-309 artiklan määräysten soveltamiseen.

7. Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti. Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

Tämän alan sitoumusten ja yhteistyön on oltava Pohjois-Atlantin liiton puitteissa tehtyjen sitoumusten mukaisia, ja Pohjois-Atlantin liitto on jäseninä oleville valtioille edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava elin.

8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista. Se pidetään tietoisena sen kehityksestä.

I-42 ARTIKLA

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevat erityismääräykset

1. Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen:
 - a) antamalla eurooppalakeja ja -puitelakeja, joilla pyritään tarvittaessa lähentämään jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia III osassa tarkoitetuilla aloilla;
 - b) edistämällä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä luottamusta, erityisesti tuomioistuinten päätösten sekä muiden päätösten keskinäisellä tunnustamisella;
 - c) jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen ja paljastamiseen erikoistuneiden muiden viranomaisten operatiivisen yhteistyön avulla.

2. Kansalliset parlamentit voivat osallistua vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta III-260 artiklan mukaisiin arviointijärjestelmiin. Ne osallistuvat Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin III-276 ja III-273 artiklan mukaisesti.
3. Jäsenvaltioilla on poliisiyhteistyön ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla aloiteoikeus III-264 artiklan mukaisesti.

I-43 ARTIKLA

Yhteisvastuulauseke

1. Unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi. Unioni ottaa käyttöön kaikki käytettävissään olevat välineet, mukaan lukien jäsenvaltioiden sen käyttöön asettamat sotilaalliset voimavarat:
 - a) – torjuakseen terrorismin uhan jäsenvaltioiden alueella;
– suojellakseen demokraattisia instituutioita ja siviiliväestöä mahdolliselta terrori-iskulta;
– antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä terrori-iskun tapahtuessa;
 - b) antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden tapahtuessa.
2. Tämän artiklan täytäntöönpanoa koskevat säännöt ovat III-329 artiklassa.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

I-44 ARTIKLA

Tiiviimpi yhteistyö

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön muulla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla, voivat käyttää unionin toimielimiä ja tätä toimivaltaa tämän perustuslain asiaa koskevia määräyksiä soveltaen sekä tässä artiklassa ja III-416–III-423 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä noudattaen.

Tiiviimmän yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Yhteistyöhön voivat milloin tahansa sen aikana liittyä kaikki jäsenvaltiot III-418 artiklan mukaisesti.

2. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa tiiviimpi yhteistyö viimeisenä keinona, todetessaan, että koko unioni ei voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään kolmasosa jäsenvaltioista osallistuu yhteistyöhön. Neuvosto tekee ratkaisunsa III-419 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

3. Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua asian käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

Määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia niitä osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, joiden yhteenlaskettu väestömäärä on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään niin monta neuvoston jäsentä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä kolmannessa ja neljännessä alakohdassa määrätään, vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

4. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Niitä ei pidetä säännöstonä, joka unionin jäsenyyttä hakevien valtioiden on hyväksyttävä.

VI OSASTO

DEMOKRATIAN TOTEUTTAMINEN UNIONISSA

I-45 ARTIKLA

Demokraattisen yhdenvertaisuuden periaate

Unioni noudattaa kaikessa toiminnassaan kansalaistensa yhdenvertaisuuden periaatetta, jonka mukaan sen toimielimet, elimet ja laitokset kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti.

I-46 ARTIKLA

Edustuksellisen demokratian periaate

1. Unionin toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan.
2. Euroopan parlamentti edustaa suoraan kansalaisia unionin tasolla.

Jäsenvaltiota edustaa Eurooppa-neuvostossa valtion- tai hallituksen päämies ja neuvostossa hallitus, jotka puolestaan ovat demokratian mukaisessa vastuussa joko kansallisille parlamenteilleen tai kansalaisilleen.

3. Kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.
4. Euroopan tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten tahdon ilmaisemiseen.

I-47 ARTIKLA

Osallistuvan demokratian periaate

1. Toimielimet antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä kaikilla unionin toiminta-aloilla asianmukaisten kanavien kautta.

2. Toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.
3. Komissio kuulee asianomaisia osapuolia laajamittaisesti varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden.
4. Vähintään miljoona unionin kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tehdä aloitteen, jossa komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään asianmukainen ehdotus asioista, joissa näiden kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä tämän perustuslain soveltamiseksi. Eurooppalaisilla annetaan säännökset tällaisen kansalaisaloitteen tekemistä varten vaadittavista menettelyistä ja edellytyksistä, myös niiden jäsenvaltioiden vähimmäismäärästä, joista aloitteen tekijöiden on oltava kotoisin.

I-48 ARTIKLA

Työmarkkinaosapuolet ja itsenäinen sosiaalinen vuoropuhelu

Unioni tunnustaa Euroopan tason työmarkkinaosapuolten aseman ja edistää sitä ottaen huomioon kansallisten järjestelmien monimuotoisuuden. Se helpottaa työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua niiden itsenäisyyttä kunnioittaen.

Kasvua ja työllisyyttä käsittelevä sosiaalialan kolmikantahuippukokous osallistuu sosiaaliseen vuoropuheluun.

I-49 ARTIKLA

Euroopan oikeusasiamies

Euroopan oikeusasiamies, jonka Euroopan parlamentti valitsee, ottaa vastaan kantelut unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin. Hän tutkii nämä kantelut ja laatii niistä kertomuksen. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana.

I-50 ARTIKLA

Unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnan avoimuus

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen.
2. Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin neuvoston istunnot silloin kun se käsittelee esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi ja äänestää niistä.
3. Kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, joiden asuinpaikka on jossakin jäsenvaltiossa, tai oikeushenkilöillä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on III osassa määrätyn edellytyksin oikeus tutustua unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta.

Eurooppalailla säädetään yleisistä periaatteista ja rajoituksista, joilla julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi säännellään oikeutta tutustua tällaisiin asiakirjoihin.

4. Kukin toimielin, elin tai laitos antaa omassa työjärjestyksessään 3 kohdassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti erityismääräykset, jotka koskevat oikeutta tutustua sen asiakirjoihin.

I-51 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Eurooppalailla tai eurooppapuitelaila säädetään luonnollisten henkilöiden suojaa koskevista säännöistä, jotka koskevat unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden silloin, kun viimeksi mainitut toteuttavat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, suorittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

I-52 ARTIKLA

Kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asema

1. Unioni kunnioittaa kirkkojen ja uskonnollisten yhdistysten tai yhdyskuntien asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, eikä puutu siihen.
2. Unioni kunnioittaa myös elämäkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3. Unioni käy avointa ja säännöllistä vuoropuhelua näiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa tunnustaen niiden identiteetin ja erityisen tehtävän.

VII OSASTO

UNIONIN VARAINHOITO

I-53 ARTIKLA

Talousarviota ja varainhoitoa koskevat periaatteet

1. Kaikki unionin tulot ja menot arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja ne otetaan unionin talousarvioon III osan määräysten mukaisesti.
2. Talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.
3. Talousarvioon otetaan vain kyseisen varainhoitovuoden menot III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.
4. Talousarvioon otettujen menojen toteuttaminen edellyttää, että ensin on annettu oikeudellisesti velvoittava unionin säädös, joka toimii oikeusperustana sen toiminnalle ja vastaavan menon toteuttamiselle III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti, lukuun ottamatta siinä säädettyjä poikkeuksia.

5. Talousarvion kurinalaisuuden turvaamiseksi unioni ei anna sellaisia säädöksiä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei se esitä vakuuksia sille, että näistä säädöksistä aiheutuvat menot voidaan rahoittaa unionin omilla varoilla ja I-55 artiklassa tarkoitettua monivuotista rahoituskehystä noudattaen.
6. Talousarviota toteutetaan moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat yhteistyössä varmistaakseen, että talousarvioon otetut määrärahat käytetään tämän periaatteen mukaisesti.
7. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta III-415 artiklan mukaisesti.

I-54 ARTIKLA

Unionin omat varat

1. Unioni huolehtii siitä, että sillä on tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat varat.
2. Unionin talousarvio rahoitetaan kokonaisuudessaan omin varoin, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita tuloja.
3. Unionin omien varojen järjestelmää koskevat säännökset annetaan neuvoston eurooppalailla. Tässä yhteydessä neuvosto voi ottaa käyttöön uusia omien varojen luokkia tai poistaa olemassa olevan luokan. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Tämä eurooppalaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

4. Unionin omien varojen järjestelmää koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet vahvistetaan neuvoston eurooppalailla siltä osin kuin siitä säädetään 3 kohdan nojalla annetussa eurooppalaissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

I-55 ARTIKLA

Monivuotinen rahoituskehys

1. Monivuotisella rahoituskehyksellä pyritään takaamaan, että unionin menot kehittyvät hallitusti sen käytettävissä olevien omien varojen rajoissa. Monivuotisessa rahoituskehyksessä vahvistetaan maksusitoumusmäärärahoja koskevien vuotuisten ylärajojen sitovat määrät menoluokittain III-402 artiklan mukaisesti.
2. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.
3. Unionin vuotuinen talousarvio laaditaan monivuotista rahoituskehystä noudattaen.
4. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto voi 2 kohdassa tarkoitetun eurooppalain antaessaan tehdä ratkaisunsa määräenemmistöllä.

I-56 ARTIKLA

Unionin talousarvio

Unionin vuotuinen talousarvio vahvistetaan III-404 artiklan mukaisesti eurooppalailla.

VIII OSASTO

UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ

I-57 ARTIKLA

Unioni ja sen lähiympäristö

1. Unioni luo naapurimaittensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan unionin arvoihin perustuvan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus ja jolle ovat ominaisia yhteistyöhön perustuvat läheiset ja rauhanomaiset suhteet.
2. Unioni voi 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdä erityisiä sopimuksia kyseisten valtioiden kanssa. Näihin sopimuksiin voi sisältyä vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä mahdollisuus toteuttaa yhteisiä toimia. Sopimusten täytäntöönpanosta neuvotellaan määräajoin.

IX OSASTO

UNIONIN JÄSENYYS

I-58 ARTIKLA

Unioniin liittymistä koskevat vaatimukset ja menettely

1. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.
2. Unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio osoittaa hakemuksensa neuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Liittymisehdoista ja -menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Sopimus annetaan kaikkien sopimusvaltioiden ratifioitavaksi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

I-59 ARTIKLA

Tiettyjen unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien pidättäminen

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan tai Euroopan parlamentin perustellusta aloitteesta tai komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja. Neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Ennen tätä toteamusta neuvosto kuulee asianomaista jäsenvaltiota ja voi, tehden ratkaisunsa samaa menettelyä noudattaen, antaa sille suosituksia.

Neuvosto tarkastaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan aloitteesta tai komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti I-2 artiklassa mainittuja arvoja, kehoitettuaan ensin tätä valtiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä tehdä eurooppapäätöksen, jolla pidätetään tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, tätä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen äänioikeus mukaan luettuna. Neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Asianomaista valtiota sitovat kuitenkin edelleen sille tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä tehdä myöhemmin eurooppapäätöksen, jolla muutetaan tai kumotaan 3 kohdan nojalla hyväksytyt toimenpiteet, jos niiden hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa asianomaista jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston jäsen tai neuvoston jäsen ei osallistu äänestykseen eikä tuota jäsenvaltiota oteta huomioon määriteltäessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden kolmasosaa tai neljää viidesosaa. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen eurooppapäätösten tekemistä.

Edellä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja eurooppapäätöksiä tehtäessä määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Kun äänioikeuden pidättämisestä on tehty päätös 3 kohdan mukaisesti ja neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä jonkin tämän perustuslain määräyksen perusteella, määräenemmistö määrittellään kuten toisessa alakohdassa tai, neuvoston toimiessa komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, niin että se on vähintään 55 prosenttia niitä osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä. Jälkimmäisessä tapauksessa määrävähemmistössä on oltava vähintään niin monta neuvoston jäsentä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

6. Sovellettaessa tätä artiklaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

I-60 ARTIKLA

Unionista eroaminen

1. Jokainen jäsenvaltio voi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti päättää erota unionista.

2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan Eurooppa-neuvostolle. Unioni neuvottelee ja tekee kyseisen jäsenvaltion kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella ja ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Tämä sopimus neuvotellaan III-325 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Sen tekee unionin puolesta neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta, jollei Eurooppa-neuvosto yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa päätä yksimielisesti pidentää tätä määräaika.

4. Sovellettaessa 2 ja 3 kohtaa eroavaa jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston ja neuvoston jäsen ei osallistu kyseistä jäsenvaltiota koskevan asian käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten tekemiseen Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

5. Jos unionista eronnut jäsenvaltio hakee uudelleen jäsenyyttä, sen hakemus käsitellään I-58 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

II OSA

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja luomalla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävästä kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen mukaisesti vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa ja tuoda ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet tulkitsevat tätä perusoikeuskirjaa tämän mukaisesti ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan laatineen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa laaditut ja Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajiston johdolla ajan tasalle saatetut selitykset.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO

IHMISARVO

II-61 ARTIKLA

Ihmisarvo

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

II-62 ARTIKLA

Oikeus elämään

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

II-63 ARTIKLA

Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
 - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;
 - b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtäävien käytäntöjen kieltö, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;
 - c) kieltö hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;
 - d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kieltö.

II-64 ARTIKLA

Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltö

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

II-65 ARTIKLA

Orjuuden ja pakkotyön kieltö

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.
2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.
3. Ihmiskauppa kielletään.

II OSASTO

VAPAUDET

II-66 ARTIKLA

Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

II-67 ARTIKLA

Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

II-68 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

II-69 ARTIKLA

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-70 ARTIKLA

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-71 ARTIKLA

Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.
2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

II-72 ARTIKLA

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.
2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

II-73 ARTIKLA

Taiteen ja tutkimuksen vapaus

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

II-74 ARTIKLA

Oikeus koulutukseen

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.
2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.

3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-75 ARTIKLA

Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työtä, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samanlaisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

II-76 ARTIKLA

Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-77 ARTIKLA

Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.
2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

II-78 ARTIKLA

Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä tämän perustuslain mukaisesti.

II-79 ARTIKLA

Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.

2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

III OSASTO

TASA-ARVO

II-80 ARTIKLA

Yhdenvertaisuus lain edessä

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

II-81 ARTIKLA

Syrjintäkielto

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.

2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

II-82 ARTIKLA

Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

II-83 ARTIKLA

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

II-84 ARTIKLA

Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti otettava huomioon häntä koskevissa asioissa.

2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.
3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

II-85 ARTIKLA

Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

II-86 ARTIKLA

Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

IV OSASTO

YHTEISVASTUU

II-87 ARTIKLA

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyin edellytyksin.

II-88 ARTIKLA

Neuvotteluoikeus ja oikeus työtaistelutoimiin

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi työtaistelutoimiin, lakko mukaan lukien.

II-89 ARTIKLA

Oikeus työnvälityspalveluihin

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työnvälityspalveluihin.

II-90 ARTIKLA

Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-91 ARTIKLA

Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin.
2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepoaikoihin ja palkalliseen vuosilomaan.

II-92 ARTIKLA

Lapsityövoiman käytön kieltö ja nuorten suojele työssä

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkaan rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja rajoitettuja poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työolot ja -ehdot ja heitä on suojeltava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaa vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

II-93 ARTIKLA

Perhe- ja työelämä

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.
2. Voidakseen sovittaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta äitiyteen liittyvän syyn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen johdosta.

II-94 ARTIKLA

Sosiaaliturva ja toimeentulotuki

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalipalveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtapaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

2. Jokaisella unionissa laillisesti asuvalla ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalisiin etuihin unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden toimeentulotukeen ja asumisen tukeen tarkoituksena turvata ihmisarvoinen elämä jokaiselle, jolla ei ole riittävästi varoja, unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

II-95 ARTIKLA

Terveyden suojele

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojele varmistetaan kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

II-96 ARTIKLA

Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja tämän perustuslain mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

II-97 ARTIKLA

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti.

II-98 ARTIKLA

Kuluttajansuoja

Unionin politiikoissa varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja.

V OSASTO

KANSALAISTEN OIKEUDET

II-99 ARTIKLA

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.
2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla.

II-100 ARTIKLA

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

II-101 ARTIKLA

Oikeus hyvään hallintoon

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
 - a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti;
 - b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
 - c) hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvaus niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin tämän perustuslain kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

II-102 ARTIKLA

Oikeus tutustua asiakirjoihin

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta.

II-103 ARTIKLA

Euroopan oikeusasiamies

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

II-104 ARTIKLA

Oikeus esittää vetoamus

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

II-105 ARTIKLA

Liikkumis- ja oleskeluvapaus

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan tämän perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

II-106 ARTIKLA

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

VI OSASTO

LAINKÄYTTÖ

II-107 ARTIKLA

Oikeus tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II-108 ARTIKLA

Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

II-109 ARTIKLA

Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksen teon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, sitä on sovellettava.
2. Tämän artiklan määräykset eivät estä panemasta vireille oikeudenkäyntiä henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

II-110 ARTIKLA

Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

VII OSASTO

PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

II-111 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti sekä unionille tämän perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.
2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta tämän perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

II-112 ARTIKLA

Oikeuksien ja periaatteiden ulottuvuus ja tulkinta

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista on määräyksiä tämän perustuslain muissa osissa, sovelletaan niissä määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.
3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.
4. Siltä osin kuin tässä perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia on tulkittava mainitun perinteen mukaisesti.
5. Tämän perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten, elinten tai laitosten oman toimivaltansa puitteissa hyväksymillä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävillä säädöksillä, täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Ne voidaan saattaa tuomioistuimen ratkaistaviksi vain sikäli kuin on kyse tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden valvonnasta.
6. Kansalliset lainsäädännöt ja käytännöt on otettava täysin huomioon siten kuin tässä perusoikeuskirjassa määrätään.
7. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet ottavat asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan tulkitsemisen ohjaamiseksi laaditut selitykset.

II-113 ARTIKLA

Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka asianomaisella soveltamisalalla tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden osapuolina unioni tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden valtiosäännöissä.

II-114 ARTIKLA

Oikeuksien väärinkäytön kieltö

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

III OSA

UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA

I OSASTO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-115 ARTIKLA

Unioni varmistaa tässä osassa tarkoitettujen eri politiikkojen ja toimien välisen johdonmukaisuuden kaikki tavoitteensa huomioon ottaen ja siirretyn toimivallan periaatetta noudattaen.

III-116 ARTIKLA

Toteuttaessaan tässä osassa tarkoitettuja toimia unioni pyrkii poistamaan eriarvoisuutta naisten ja miesten väliltä ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa.

III-117 ARTIKLA

Unioni ottaa tässä osassa tarkoitetun politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset.

III-118 ARTIKLA

Tässä osassa tarkoitettujen politiikkojen ja toimien määrittelyssä ja toteuttamisessa unioni pyrkii torjumaan kaiken sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän.

III-119 ARTIKLA

Ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä tässä osassa tarkoitettujen unionin politiikkojen ja toimien määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävän kehityksen edistämiseksi.

III-120 ARTIKLA

Kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset otetaan huomioon yhteisön muita politiikkoja ja toimia määriteltäessä ja toteutettaessa.

III-121 ARTIKLA

Määritellessään ja toteuttaessaan unionin politiikkaa maatalouden, kalastuksen, liikenteen, sisämarkkinoiden sekä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unioni ja jäsenvaltiot ottavat täysimääräisesti huomioon eläinten, jotka ovat tuntevia olentoja, hyvinvoinnin vaatimukset kunnioittaen samalla erityisesti uskonnollisiin menoihin, kulttuuriperinteeseen ja alueellisiin perinteisiin liittyviä jäsenvaltioiden lakeja tai hallinnollisia määräyksiä sekä tapoja.

III-122 ARTIKLA

Ottaen huomioon yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen aseman palveluina, joita kaikki unionissa arvostavat, ja niiden merkityksen sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämässä, unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat kukin toimivaltansa mukaisesti ja tämän perustuslain soveltamisalalla siitä, että tällaiset palvelut toimivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja erityisesti sellaisin taloudellisin ja rahoituksellisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta I-5, III-166, III-167 ja III-238 artiklan soveltamista. Nämä periaatteet ja edellytykset määritellään eurooppalailla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja rahoittaa tällaisia palveluja tämän perustuslain mukaisesti.

II OSASTO

SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISUUS

III-123 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelailta voidaan antaa säännöt, jotka koskevat I-4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa.

III-124 ARTIKLA

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta voidaan unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan rajoissa vahvistaa tarvittavat toimenpiteet sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, eurooppalailla tai -puitelailta voidaan säätää unionin kannustustoimenpiteiden peruseriaatteista ja määritellä toimenpiteitä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi kuitenkin niin, etteivät nämä toimenpiteet saa merkitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-125 ARTIKLA

1. Jos osoittautuu, että tarvitaan unionin toimintaa helpottamaan jokaisen unionin kansalaisen mahdollisuutta käyttää I-10 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti, eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, eurooppalailla tai -puitelailta voidaan säätää toimenpiteistä tätä tarkoitusta varten.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten ja jollei tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän toimintaan tarvittavista valtuuksista, neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta voidaan säätää toimenpiteistä, jotka koskevat passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja, sekä toimenpiteistä, jotka koskevat sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-126 ARTIKLA

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta säädetään yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat I-10 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua jokaisen unionin kansalaisen oikeutta äänestää ja asettua ehdokkaaksi kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, olematta tämän valtion kansalainen. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Näihin sääntöihin voi sisältyä poikkeuksia, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa eivät rajoita III-330 artiklan 1 kohdan ja sen soveltamiseksi hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista.

III-127 ARTIKLA

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet I-10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun unionin kansalaisten diplomaatti- ja konsulisuojelun turvaamiseksi kolmansissa maissa.

Jäsenvaltiot aloittavat tämän suojelun turvaamisen edellyttämät kansainväliset neuvottelut.

Neuvoston eurooppalailla voidaan säätää tällaista suojelua helpottavista tarpeellisista toimenpiteistä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-128 ARTIKLA

Ne kielet, joilla jokainen unionin kansalainen voi I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla kääntyä toimielimen tai elimen puoleen ja saada vastauksen, luetellaan IV-448 artiklassa. Edellä I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetaan I-19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa sekä I-30, I-31 ja I-32 artiklassa lueteltuja toimielimiä ja elimiä sekä Euroopan oikeusasiamiestä.

III-129 ARTIKLA

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen I-10 artiklan ja tämän osaston soveltamisesta. Tässä kertomuksessa otetaan huomioon unionin kehitys.

Tämän kertomuksen pohjalta ja rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista voidaan I-10 artiklan mukaisia oikeuksia täydentää neuvoston eurooppalailla tai -puitelilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

III OSASTO

SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

I LUKU

SISÄMARKKINAT

1 JAKSO

SISÄMARKKINOIDEN TOTEUTTAMINEN JA TOIMINTA

III-130 ARTIKLA

1. Unioni hyväksyy toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tai varmistaa niiden toiminta tämän perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti.

2. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan tämän perustuslain mukaisesti.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa määritellään ne suuntaviivat ja edellytykset, jotka ovat tarpeen tasapainoisen edistymisen takaamiseksi kaikilla kyseisillä aloilla.
4. Laatiessaan ehdotuksiaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi komissio ottaa huomioon sen, kuinka paljon tiettyjen eri kehitystasoilla olevien kansantalouksien täytyy ponnistella sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, ja se voi ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

Jos nämä toimenpiteet ovat poikkeustoimenpiteitä, niiden on oltava väliaikaisia ja aiheutettava mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

III-131 ARTIKLA

Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään, jotta ne voivat yhdessä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen sen, että sisämarkkinoiden toimintaan vaikuttaisivat ne toimenpiteet, joihin jokin jäsenvaltio voi joutua turvautumaan yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

III-132 ARTIKLA

Jos III-131 ja III-436 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen jäsenvaltion kanssa, jota asia koskee, miten näitä toimenpiteitä voidaan mukauttaa tämän perustuslain määräyksiin.

Poiketen III-360 ja III-361 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin III-131 ja III-436 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia, saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian yleisön läsnä olematta.

2 JAKSO

HENKILÖIDEN JA PALVELUJEN VAPAA LIIKKUVUUS

1 alajakso

Työntekijät

III-133 ARTIKLA

1. Työntekijöillä on oikeus liikkua vapaasti unionissa.

2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa on kiellettyä.
3. Työntekijöillä on oikeus yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin
 - a) ottaa vastaan tosiasiallisesti tarjottua työtä;
 - b) liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - c) oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;
 - d) jäädä työsuhteen päätyttyä jäsenvaltion alueelle komission eurooppa-asetuksissa säädetyin edellytyksin.
4. Tämä artikla ei koske julkisen hallinnon palvelussuhteita.

III-134 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen III-133 artiklassa tarkoitetun työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalain tai -puitelain tarkoituksena on erityisesti:

- a) varmistaa kansallisten työvoimaviranomaisten kiinteä yhteistoiminta;
- b) poistaa kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt sekä avoimiin työpaikkoihin pääsyä koskevat määräajat, joiden voimassa pitäminen olisi esteenä työntekijöiden liikkuvuuden vapauttamiselle;
- c) poistaa kaikki sellaiset kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat määräajat ja muut rajoitukset, joilla asetetaan muiden jäsenvaltioiden työntekijöille erilaiset työpaikan vapaata valintaa koskevat ehdot kuin jäsenvaltion kotimaisille työntekijöille;
- d) toteuttaa järjestelmiä, joiden avulla työtä välitetään ja pyritään saavuttamaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino siten, että eri alueilla ja teollisuudenaloilla vältetään elintasoja ja työllisyyttä uhkaavat vakavat vaarat.

III-135 ARTIKLA

Jäsenvaltiot edistävät nuorten työntekijöiden vaihtoa osana yhteistä toimintaohjelmaa.

III-136 ARTIKLA

1. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään sosiaaliturva-alan toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi, erityisesti ottamalla käyttöön järjestelmä, joka turvaa palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:
 - a) kaudet, jotka eri kansallisten lainsäädäntöjen mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen;
 - b) etuudet maksetaan jäsenvaltioiden alueilla asuville.

2. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 1 kohdassa tarkoitettu eurooppalaiksi tai -puitelaisiksi vaikuttaisi sen sosiaaliturvajärjestelmän perusteisiin, sen soveltamisala, kustannukset tai rahoitusrakenne mukaan luettuina, taikka vaikuttaisi järjestelmän rahoituksen tasapainoon, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa III-396 artiklassa tarkoitettu menettely keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa menettelyn keskeyttämisestä joko
 - a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitetun menettelyn keskeyttämisen, tai
 - b) pyytää komissiota tekemään uuden ehdotuksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin ehdotettua säädöstä ole annettu.

2 alajakso

Sijoittautumisvapaus

III-137 ARTIKLA

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Samoin kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta toimipaikkoja, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei tämän luvun pääomia ja maksuja koskevan 4 jakson määräyksistä muuta johdu, jäsenvaltion kansalaisilla on toisen jäsenvaltion alueella oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, noudattaen niitä ehtoja, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen omia kansalaisia.

III-138 ARTIKLA

1. Eurooppapuitelaila säädetään toimenpiteistä sijoittautumisvapauden toteuttamiseksi tietyllä toimialalla. Puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio suorittavat niille 1 kohdassa määrätty tehtävät erityisesti:

- a) suomalla yleensä etusijan niille toimialoille, joilla sijoittautumisvapaudella on hyvin suotuisa vaikutus tuotannon ja kaupan kehittymiseen;
- b) varmistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen kiinteän yhteistoiminnan saadakseen tietoja asianomaisilla toimialoilla unionissa vallitsevista erityisistä olosuhteista;
- c) poistamalla kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt, joiden voimassa pitäminen olisi sijoittautumisvapauden esteenä;
- d) varmistamalla, että jostain jäsenvaltiosta olevat palkatut työntekijät, jotka tekevät työtä toisen jäsenvaltion alueella, voivat jäädä tämän valtion alueelle harjoittamaan itsenäistä ammattia, jos he täyttävät ne edellytykset, jotka heidän olisi täytettävä, jos he tulisivat tähän jäsenvaltioon silloin, kun he aikovat ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia;
- e) tekemällä jäsenvaltion kansalaisille mahdolliseksi hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, sikäli kuin tämä ei ole ristiriidassa III-227 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden kanssa;
- f) poistamalla jokaisella kyseeseen tulevalla toimialalla sijoittautumisvapauden rajoitukset asteittain niin ehdoista, jotka koskevat toimipaikkojen, sivuliikkeiden ja tytäryhtiöiden perustamista jäsenvaltion alueelle, kuin ehdoista, jotka koskevat päätoimipaikan henkilöstön pääsyä näiden johto- ja valvontatehtäviin;

- g) sovittamalla tarpeen mukaan yhteen ja pyrkimällä tekemään samanvertaisiksi ne takeet, joita jäsenvaltioissa edellytetään III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niin yhtiön jäsenten kuin ulkopuolisten etujen turvaamiseksi;
- h) huolehtimalla siitä, ettei jäsenvaltioiden myöntämä tuki vääristä sijoittautumisen edellytyksiä.

III-139 ARTIKLA

Toimialaan, joka jatkuvasti tai tilapäisesti liittyy julkisen vallan käyttöön jossain jäsenvaltiossa, ei tässä jäsenvaltiossa sovelleta tätä alajaksoa.

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää, ettei tämän alajakson määräyksiä sovelleta tiettyyn toimialaan.

III-140 ARTIKLA

1. Tämä alajakso ja sen nojalla hyväksytyt toimenpiteet eivät rajoita jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, joiden mukaan ulkomaalaisiin sovelletaan erityissääntelyä yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.
2. Eurooppapuitelaila sovitetaan yhteen 1 kohdassa tarkoitettut kansalliset säännökset.

III-141 ARTIKLA

1. Eurooppapuitelaililla helpotetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana. Sen tarkoituksena on:
 - a) tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroinen tunnustaminen;
 - b) itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen.
2. Lääkäriammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu näiden ammattien harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa.

III-142 ARTIKLA

Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella, rinnastetaan tätä alajaksoa sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia.

Yhtiöillä tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.

III-143 ARTIKLA

Jäsenvaltiot antavat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille saman oikeuden osallistua III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomaan kuin omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3 alajakso

Vapaus tarjota palveluja

III-144 ARTIKLA

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat muuhun jäsenvaltioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja unionissa.

Eurooppalailla tai -puitelaila tämä alajakso voidaan ulottaa koskemaan myös sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka ovat kolmannen valtion kansalaisia, mutta jotka ovat sijoittautuneet unioniin.

III-145 ARTIKLA

Tässä perustuslaissa palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset henkilöiden, tavaroiden ja pääomien vapaasta liikkuvuudesta eivät koske.

Palveluihin kuuluvat erityisesti:

- a) teollinen toiminta;
- b) kaupallinen toiminta;
- c) käsityöläistoiminta;
- d) vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta.

Palvelun tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jossa palvelu tarjotaan, samoilla edellytyksillä, jotka tämä jäsenvaltio asettaa omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan 2 alajakson soveltamista.

III-146 ARTIKLA

1. Palvelujen tarjoamisen vapauteen liikenteen alalla sovelletaan III luvun liikennettä koskevaa 7 jaksoa.
2. Pääomien liikkuvuuteen liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut on vapautettava yhdenmukaistetusti pääomanliikkeiden vapauttamisen kanssa.

III-147 ARTIKLA

1. Eurooppapuitelaila säädetään toimenpiteistä tietyn palvelun vapauttamiseksi. Se annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua eurooppapuitelakia annettaessa etusijalla ovat yleensä palvelut, jotka suoraan vaikuttavat tuotantokustannuksiin tai joiden vapauttaminen osaltaan edistää tavarakauppaa.

III-148 ARTIKLA

Jäsenvaltiot pyrkivät etenemään palvelujen vapauttamisessa pidemmälle kuin niiden III-147 artiklan 1 kohdan nojalla annetun eurooppapuitelain mukaan on tehtävä, jos niiden yleinen taloudellinen tilanne ja tilanne asianomaisella alalla sen sallivat.

Komissio antaa asiasta suosituksia niille jäsenvaltioille, joita asia koskee.

III-149 ARTIKLA

Kunnes palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset on poistettu jäsenvaltiot soveltavat näitä rajoituksia kaikkiin III-144 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuihin palvelujen tarjoajiin heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

III-150 ARTIKLA

Mitä III-139–III-142 artiklassa määrätään, sovelletaan tässä alajaksossa tarkoitettuihin kysymyksiin.

3 JAKSO

TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

1 alajakso

Tulliliitto

III-151 ARTIKLA

1. Unioni käsittää tulliliiton, johon kuuluu kaikki tavarakauppa ja joka merkitsee, että vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja että toteutetaan yhteinen tullitariffi suhteessa kolmansiin maihin.
2. Mitä 4 kohdassa ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevassa 3 alajaksossa määrätään, sovelletaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista tuleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa liikkeessä.

3. Kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa liikkeessä, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.
4. Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Tämä koskee myös fiskaalisia tulleja.
5. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan yhteisen tullitariffin tullit.
6. Hoitaessaan tässä artiklassa määrättyjä tehtäviään komissio pitää lähtökohtanaan:
 - a) jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen kaupan edistämistä;
 - b) kilpailun edellytysten kehitystä unionissa siltä osin kuin se parantaa yritysten kilpailukykyä;
 - c) raaka-aineiden ja puolivalmisteiden saantia koskevia unionin tarpeita, jolloin komissio huolehtii siitä, ettei jäsenvaltioiden välisiä kilpailun edellytyksiä valmiiden tuotteiden osalta vääristetä;
 - d) vakavien häiriöiden välttämistä jäsenvaltioiden taloudessa sekä tuotannon järkipäisen kehityksen varmistamista ja kulutuksen kasvua unionissa.

2 alajakso

Tulliyhteistyö

III-152 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tämän perustuslain soveltamisalalla toimenpiteistä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välisen tulliyhteistyön tehostamiseksi.

3 alajakso

Määrällisten rajoitusten kieltäminen

III-153 ARTIKLA

Jäsenvaltioiden väliset tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.

III-154 ARTIKLA

Mitä III-153 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten tai eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi tai kasvien suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista.

III-155 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia.

Tätä artiklaa sovelletaan kaikkiin elimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka olennaisesti vaikuttaa siihen. Sitä sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen.

2. Jäsenvaltiot pidättäytyvät uusista toimenpiteistä, jotka ovat ristiriidassa 1 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden kanssa tai joilla rajoitetaan jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevien artiklojen soveltamisalaa.

3. Jos kaupalliseen valtion monopoliin liittyy sääntely, jonka tarkoituksena on helpottaa maataloustuotteiden menekkiä tai varmistaa niistä paras mahdollinen tuotto, tätä artiklaa sovellettaessa on tarpeen antaa yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydelle ja elintasolle, joita asia koskee.

4 JAKSO

PÄÄOMAT JA MAKSUT

III-156 ARTIKLA

Tämän jakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä tai maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

III-157 ARTIKLA

1. Mitä III-156 artiklassa määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka olivat kansallisen lainsäädännön tai unionin oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien ottamista pääomamarkkinoille. Virossa ja Unkarissa kansallisen lainsäädännön mukaan voimassa olevien rajoitusten osalta kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1999.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien ottamista pääomamarkkinoille.

Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät mahdollisimman laajalti toteuttamaan jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen pääomien vapaan liikkuvuuden tavoitteen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3. Ainoastaan neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan 2 kohdasta poiketen säätää toimenpiteistä, jotka unionin oikeudessa merkitsevät taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-158 ARTIKLA

1. Mitä III-156 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta:

- a) soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella;
- b) toteuttaa välttämättömät toimenpiteet, joilla estetään erityisesti verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säättää pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

2. Tämä jakso ei rajoita sellaisten sijoittautumisoikeuden rajoitusten soveltamista, jotka ovat sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla mielivaltaisen syrjinnän keino tai III-156 artiklassa tarkoitettun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

4. Jollei asiasta ole annettu III-157 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua eurooppalakia tai -puitelakia, komissio tai, jollei komissio ole tehnyt kolmen kuukauden kuluessa kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä eurooppapäätöstä, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan osalta toteuttamia rajoittavia verotoimenpiteitä on pidettävä tämän perustuslain mukaisina, jos ne perustuvat johonkin unionin tavoitteeseen ja ovat sopusoinnussa sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kanssa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltion pyynnöstä.

III-159 ARTIKLA

Jos pääomanliikkeet kolmansiin maihin tai kolmansista maista poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä enintään kuusi kuukautta voimassa olevista suojatoimenpiteistä suhteessa kolmansiin maihin, jos tällaiset toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-160 ARTIKLA

Sikäli kuin on tarpeen III-257 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi terrorismin ja siihen liittyvän toiminnan ennalta ehkäisemisen ja torjumisen osalta, eurooppalailla määritellään puitteet pääomanliikkeitä ja maksuja koskeville hallinnollisille toimenpiteille, kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, ryhmän tai muun kuin valtiollisen yhteisön omistamien tai hallussaan pitämien varojen, muun rahoitusomaisuuden tai saadun taloudellisen hyödyn jäädyttämiselle.

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun eurooppalain panemiseksi täytäntöön.

Tässä artiklassa tarkoitetut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.

5 JAKSO

KILPAILUSÄÄNNÖT

1 alajakso

Yrityksiin sovellettavat säännöt

III-161 ARTIKLA

1. Sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen sisämarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

- a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- d) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;

e) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataivan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

2. Tämän artiklan mukaan kielletyt sopimukset ja päätökset ovat mitättömiä.

3. Voidaan kuitenkin julistaa, että 1 kohta ei koske

- yritysten välistä sopimusta tai yritysten välisten sopimusten ryhmää,
- yritysten yhteenliittymien päätöstä tai yritysten yhteenliittymien päätösten ryhmää,
- yhdenmukaistettua menettelytapaa tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmää,

joka osaltaan tehostaa tuotantoa tai tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä ja jättää kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä ja joka

a) ei aseta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi;

b) ei anna näille yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

III-162 ARTIKLA

Sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määrävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, siltä osin kuin se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tällaista väärinkäyttöä voi olla erityisesti:

- a) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
- b) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;
- c) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- d) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

III-163 ARTIKLA

Neuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset III-161 ja III-162 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamiseksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Näiden asetusten tavoitteena on erityisesti:

- a) sakkoja ja uhkasakkoja käyttöön ottamalla varmistaa, että III-161 artiklan 1 kohdassa ja III-162 artiklassa tarkoitettuja kieltoja noudatetaan;
- b) vahvistaa III-161 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ottaen huomioon yhtäältä tarpeen turvata tehokas valvonta ja toisaalta tarpeen yksinkertaistaa hallinnollista valvontaa niin paljon kuin mahdollista;
- c) täsmentää tarvittaessa III-161 ja III-162 artiklan määräysten soveltamisala elinkeinoelämän eri aloilla;
- d) määrittellä komission ja Euroopan unionin tuomioistuimen tehtäväjako tämän kohdan määräysten soveltamisessa;
- e) määrittellä kansallisen lainsäädännön suhde tähän jaksoon ja tämän artiklan nojalla annettuihin eurooppa-asetuksiin.

III-164 ARTIKLA

Siihen asti kun III-163 artiklan nojalla annetut eurooppa-asetukset ovat tulleet voimaan jäsenvaltioiden viranomaiset päättävät kansallista lainsäädäntöään sekä III-161 artiklaa, erityisesti sen 3 kohtaa, ja III-162 artiklaa noudattaen asioista, jotka koskevat sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen luvallisuutta taikka määräävän aseman väärinkäyttöä sisämarkkinoilla.

III-165 ARTIKLA

1. Komissio huolehtii III-161 ja III-162 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-164 artiklan soveltamista. Komissio tutkii jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan sekä ollen yhteydessä jäsenvaltioiden toimivaltaisiin viranomaisiin ja niiden avustuksella tapaukset, joissa epäillään, että näitä periaatteita on rikottu. Jos se toteaa, että periaatteita on rikottu, se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä rikkomisen lopettamiseksi.
2. Jos 1 kohdassa tarkoitettua rikkomista jatketaan, komissio tekee perustellun eurooppapäätöksen, jossa periaatteiden rikkominen todetaan. Komissio voi julkaista päätöksensä ja antaa jäsenvaltioille luvan toteuttaa rikkomisen lopettamiseksi tarvittavat toimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.
3. Komissio voi antaa eurooppa-asetuksia, jotka koskevat sellaisia sopimusten ryhmiä, joista neuvosto on antanut eurooppa-asetuksen III-163 artiklan toisen kohdan b alakohdan mukaisesti.

III-166 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa tämän perustuslain, etenkin sen I-4 artiklan 2 kohdan ja III-161–III-169 artiklan kanssa.

2. Yrityksiin, jotka tuottavat yleistä taloudellista etua koskevia palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän perustuslain määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin näiden määräysten soveltaminen ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa.
3. Komissio valvoo, että tätä artiklaa noudatetaan, ja hyväksyy tarvittaessa aiheelliset eurooppa-asetukset tai -päätökset.

2 alajakso

Jäsenvaltion myöntämä tuki

III-167 ARTIKLA

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
2. Sisämarkkinoille soveltuu:
 - a) yksittäisille kuluttajille myönnettävä luonteeltaan sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella;

- b) tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;
- c) tuki tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi. Viiden vuoden kuluttua Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla tämä alakohta kumotaan.

3. Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:

- a) tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma sekä III-424 artiklassa tarkoitetuilla alueilla, niiden rakenteellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen,
- b) tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen,
- c) tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun vastaisella tavalla,
- d) tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön säilyttämisen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä unionissa yhteisen edun vastaisella tavalla,

- e) muuta tukea, joka määritetään neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymissä eurooppa-asetuksissa tai -päätöksissä.

III-168 ARTIKLA

1. Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se ehdottaa jäsenvaltioille sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisia toimenpiteitä.

2. Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, toteaa, että jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei III-167 artiklan mukaan soveltu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee eurooppapäätöksen, jonka tavoitteena on, että asianomainen jäsenvaltio komission asettamassa määräajassa poistaa tuen tai muuttaa sitä.

Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata tätä eurooppapäätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi III-360 ja III-361 artiklan määräyksistä poiketen saattaa asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, on pidettävä III-167 artiklasta tai III-169 artiklassa tarkoitetuista eurooppa-asetuksista poiketen sisämarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jos komissio on aloittanut kyseistä tukea koskevan, tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn, asianomaisen jäsenvaltion neuvostolle osoittama pyyntö keskeyttää menettelyn siihen asti, kunnes neuvosto on esittänyt kantansa.

Jos neuvosto ei kuitenkaan ole ottanut asiaan kantaa kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, komissio tekee päätöksen asiassa.

3. Jäsenvaltio ilmoittaa komissiolle tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että komissio voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei III-167 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa viipymättä tämän artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

4. Komissio voi antaa niitä valtiontukimuotoja koskevia eurooppa-asetuksia, jotka neuvosto on III-169 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa tämän artiklan 3 kohdassa määrätystä menettelystä.

III-169 ARTIKLA

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia III-167 ja III-168 artiklan soveltamisesta ja etenkin niiden edellytysten vahvistamisesta, joilla III-168 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä niiden tukimuotojen vahvistamisesta, joihin mainitussa kohdassa määrättyä menettelyä ei sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

6 JAKSO

VEROJA JA MAKSUJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-170 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille minkäänlaisia välittömiä tai välillisiä sisäisiä veroja tai maksuja, jotka ovat korkeampia kuin niiden välittömästi tai välillisesti samanlaisille kotimaisille tuotteille määräämät verot tai maksut.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä veroja tai maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

2. Tuotteita jäsenvaltiosta toisen jäsenvaltion alueelle vietäessä sisäisten verojen tai maksujen palautus ei saa olla suurempi kuin tuotteista sisäisesti peritty välitön tai välillinen vero tai maksu.

3. Muista veroista tai maksuista kuin liikevaihtoveroista, valmisteveroista tai muista välillisistä veroista ei saa myöntää vapautusta tai suorittaa palautusta maastaviennissä muihin jäsenvaltioihin eikä tasoitusmaksua periä maahantuonnissa jäsenvaltioista, ellei neuvosto komission ehdotuksesta tekemällään eurooppapäätöksellä ole määrääjäksi ennalta hyväksynyt suunniteltuja toimenpiteitä.

III-171 ARTIKLA

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailla säädetään toimenpiteistä liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi siltä osin kuin yhdenmukaistaminen on tarpeen sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan varmistamiseksi sekä kilpailun vääristymien välttämiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

7 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-172 ARTIKLA

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, III-130 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sovelletaan tätä artiklaa. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään toimenpiteistä, jotka liittyvät jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseen, jotka koskevat sisämarkkinoiden toteuttamista tai toimintaa. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä palkattujen työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin.

3. Komissio perustaa 1 kohdan nojalla annetut, terveyttä, turvallisuutta, ympäristönsuojelua tai kuluttajansuojaa koskevat ehdotuksensa korkeatasoiseen suojeluun ottaen erityisesti huomioon kaiken tieteelliseen tietoon perustuvan uuden kehityksen. Myös Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät kumpikin toimivaltuuksiensa rajoissa tähän tavoitteeseen.

4. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaililla taikka komission eurooppa-asetuksella, tärkeistä III-154 artiklassa tarkoitetuista taikka ympäristön tai työympäristön suojelua koskevista syistä pitää tarpeellisena pitää voimassa kansalliset säännöksensä tai määräyksensä, jäsenvaltio antaa nämä säännökset ja määräykset sekä perusteet niiden voimassa pitämiseksi tiedoksi komissiolle.

5. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaililla taikka komission eurooppa-asetuksella, lisäksi pitää tarpeellisena ottaa käyttöön uuteen, ympäristönsuojelua tai työympäristön suojelua koskevaan tieteelliseen näyttöön perustuvia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä kyseisen jäsenvaltion erityisen ongelman vuoksi, joka on ilmennyt yhdenmukaistamistoimenpiteen hyväksymisen jälkeen, jäsenvaltio antaa suunnitellut säännökset ja määräykset sekä niiden perusteet tiedoksi komissiolle, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.

6. Komissio tekee eurooppapäätöksen kyseisten kansallisten säännösten tai määräysten hyväksymisestä tai hylkäämisestä kuuden kuukauden kuluessa 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tiedoksi antamisista tarkastettuaan ensin, ovatko ne mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista ja muodostavatko ne esteen sisämarkkinoiden toiminnalle.

Jollei komissio tee päätöstä mainitun määräajan kuluessa, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja kansallisia säännöksiä tai määräyksiä pidetään hyväksytyinä.

Komissio voi ilmoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle, että tässä kohdassa määrättyä määräaikaa voidaan pidentää edelleen kuudella kuukaudella, jos se on perusteltua asian monitahoisuuden vuoksi eikä määräajan pidentäminen vaaranna ihmisten terveyttä.

7. Jos jäsenvaltio on 6 kohdan mukaisesti oikeutettu pitämään voimassa tai ottamaan käyttöön yhdenmukaistamistoimenpiteestä poikkeavia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä, komissio tutkii välittömästi, onko syytä ehdottaa kyseisen toimenpiteen mukauttamista.

8. Jos jäsenvaltio ottaa esille kansanterveyttä koskevan erityisen ongelman alalla, jolla on aiemmin hyväksytty yhdenmukaistamistoimenpiteitä, sen on ilmoitettava ongelmasta komissiolle, joka tutkii välittömästi, onko syytä ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

9. Poiketen III-360 ja III-361 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi saattaa asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että toinen jäsenvaltio käyttää väärin tämän artiklan mukaisia valtuuksiaan.

10. Tässä artiklassa tarkoitettuihin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat unionin valvontamenettelyn alaisina toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä yhdestä tai useammasta III-154 artiklassa mainitusta, muusta kuin taloudellisesta syystä.

III-173 ARTIKLA

Neuvoston eurooppapuitelaililla säädetään toimenpiteistä jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi, jotka suoraan vaikuttavat sisämarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-172 artiklan soveltamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-174 ARTIKLA

Jos komissio toteaa, että jokin eroavuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla ja johtaa vääristymään, joka on poistettava, se neuvottelee niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee.

Jollei neuvotteluissa päästä sopimukseen, eurooppapuitelailailla säädetään kyseisen vääristymän poistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Muitakin aiheellisia, tämän perustuslain mukaisia toimenpiteitä voidaan hyväksyä.

III-175 ARTIKLA

1. Jos on aihetta epäillä, että kansallisen lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen antaminen tai muuttaminen johtaa III-174 artiklassa tarkoitettuun vääristymään, jäsenvaltio, joka haluaa toteuttaa uudistuksen, neuvottelee asiasta komission kanssa. Jäsenvaltioita kuultuaan komissio antaa jäsenvaltioille, joita asia koskee, suosituksen tällaisen vääristymän välttämiseksi aiheellisista toimenpiteistä.

2. Jos jäsenvaltio, joka haluaa antaa kansallisia säännöksiä tai määräyksiä taikka muuttaa niitä, ei noudata komission sille antamaa suositusta, muiden jäsenvaltioiden ei tarvitse III-174 artiklan nojalla muuttaa kansallisia säännöksiään tai määräyksiään tällaisen vääristymän poistamiseksi. Jos jäsenvaltio, joka ei ole noudattanut komission suositusta, aiheuttaa vääristymän vain omaksi vahingokseen, III-174 artiklaa ei sovelleta.

III-176 ARTIKLA

Sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan yhteydessä eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla luodaan eurooppalainen suoja teollis- ja tekijänoikeuksien yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi unionissa ja joilla muodostetaan keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla.

Neuvoston eurooppalailla säädetään eurooppalaista suojaa koskevista kielijärjestelyistä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

II LUKU

TALOUS- JA RAHAPOLITIIKKA

III-177 ARTIKLA

Edellä I-3 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi jäsenvaltioiden ja unionin toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin sellaisen talouspolitiikan käyttöön ottaminen, joka perustuu jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen tiiviiseen yhteensovittamiseen, sisämarkkinoihin ja yhteisten tavoitteiden määrittelemiseen ja jota harjoitetaan vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

Sen ohella tähän toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin ja siinä määrättyjä menettelyjä noudattaen yhteinen raha, euro, sekä sellaisen yhteisen rahapolitiikan ja valuuttakurssipolitiikan määrittelemisen ja harjoittamisen, joiden molempien ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta ja, mainittua tavoitetta kuitenkin rajoittamatta, tukea yleistä talouspolitiikkaa unionissa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

Tämä jäsenvaltioiden ja unionin toiminta merkitsee, että seuraavia johtavia periaatteita noudatetaan: vakaat hinnat, terve julkinen talous ja rahatalous sekä kestävä maksutase.

1 JAKSO

TALOUSPOLITIikka

III-178 ARTIKLA

Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa niin, että ne myötävaikuttavat I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden toteuttamiseen III-179 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin yleisiin linjoihin huomioon ottaen. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan markkinatalouden periaatteen mukaisesti ja noudattaen III-177 artiklassa määrättyjä periaatteita.

III-179 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat yhteen talouspolitiikkansa neuvostossa III-178 artiklan mukaisesti.
2. Neuvosto laatii komission suosituksesta esityksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleisiin linjoiksi ja antaa niistä kertomuksen Eurooppa-neuvostolle.

Eurooppa-neuvosto keskustelee neuvoston kertomuksen pohjalta jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoista tehtävästä päätelmästä. Tämän päätelmän perusteella neuvosto antaa suosituksen, jossa vahvistetaan nämä yleislinjat. Se ilmoittaa suosituksestaan Euroopan parlamentille.

3. Turvatakseen jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviimmän yhteensovittamisen ja niiden taloudellisen suorituskyvyn jatkuvan lähentymisen neuvosto valvoo komission antamien kertomusten perusteella kunkin jäsenvaltion sekä unionin talouden kehitystä sekä sitä, onko jäsenvaltioiden talouspolitiikka 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista, ja suorittaa säännöllisesti kokonaisarvion.

Tätä monenvälistä valvontaa varten jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoja toteuttamistaan tärkeistä talouspoliittisista toimenpiteistä sekä muut tarpeellisina pitämänsä tiedot.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä todetaan, että jäsenvaltion talouspolitiikka ei ole 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista tai että se voi vaarantaa talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan, komissio voi antaa kyseiselle jäsenvaltiolle varoituksen. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa kyseiselle jäsenvaltiolle tarpeelliset suositukset. Neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää julkistaa suosituksensa.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä lisättyinä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5. Neuvoston puheenjohtaja ja komissio antavat Euroopan parlamentille kertomuksen monenvälisen valvonnan tuloksista. Neuvoston puheenjohtaja voidaan kutsua kuultavaksi Euroopan parlamentin toimivaltaiseen valiokuntaan, jos neuvosto on julkistanut suosituksensa.

6. Eurooppalailla voidaan säätää 3 ja 4 kohdassa tarkoitetun monenvälisen valvontamenettelyn yksityiskohtaisista säännöistä.

III-180 ARTIKLA

1. Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla säädetään taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä, erityisesti jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

2. Jos luonnonmullistukset tai poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet tuolle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia, neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen unionin rahoitusavun myöntämisestä tietyin edellytyksin kyseiselle jäsenvaltiolle. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa päätöksestä Euroopan parlamentille.

III-181 ARTIKLA

1. Tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa tai jäsenvaltioiden keskuspankeissa, jäljempänä 'kansalliset keskuspankit', unionin toimielinten, elinten tai laitosten, jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten tai julkisten yritysten hyväksi ovat kiellettyjä. Kiellettyä on samoin se, että Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit hankkivat suoraan niiltä velkasitoumuksia.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta julkisessa omistuksessa oleviin luottolaitoksiin, joita keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin on keskuspankkirahoituksen osalta kohdeltava samalla tavoin kuin yksityisiä luottolaitoksia.

III-182 ARTIKLA

Kaikki toimenpiteet ja säännökset, joilla unionin toimielimille, elimille tai laitoksille, jäsenvaltioiden keskushallinnoille, alueellisille, paikallisille tai muille viranomaisille, muille julkisoikeudellisille laitoksille tai julkisille yrityksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, ovat kiellettyjä, jos ne eivät perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin.

III-183 ARTIKLA

1. Unioni ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita jäsenvaltioiden keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavaroisten rahoitustakuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi. Jäsenvaltio ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnolla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavaroisten rahoitustakuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi.
2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään III-181 ja III-182 artiklassa sekä tässä artiklassa määrätyn kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-184 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot välttävät liiallisia julkisen talouden alijäämiä.
2. Komissio valvoo jäsenvaltioiden talousarviotilanteen ja julkisen velan määrän kehitystä vakavien virheiden tunnistamiseksi. Se tarkastelee erityisesti kurinalaisen budjettipolitiikan noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella:
 - a) ylittääkö ennakoidun tai toteutuneen julkisen talouden alijäämän suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, paitsi

- i) jos tämä suhde on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, tai
 - ii) jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja jos edellä mainittu suhde pysyy lähellä viitearvoa;
- b) ylittääkö julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, ottamatta lukuun tapauksia, joissa tämä suhde pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.

Viitearvot täsmennetään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Komission kertomuksessa otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkisen talouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, kyseisen jäsenvaltion keskipitkän aikavälin talouskehitys ja julkisen talouden rahoitusasema mukaan luettuina.

Komissio voi laatia kertomuksen silloinkin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, jos se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän vaara.

4. Jäljempänä III-192 artiklan mukaisesti perustettu talous- ja rahoituskomitea antaa lausunnon komission kertomuksesta.

5. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liiallinen alijäämä, komissio antaa asiasta lausunnon kyseiselle jäsenvaltiolle ja ilmoittaa asiasta neuvostolle.

6. Neuvosto päättää komission ehdotuksesta, otettuaan huomioon kyseisen jäsenvaltion mahdolliset huomautukset sekä arvioituaan kokonaistilanteen, onko liiallinen alijäämä olemassa. Tällöin se antaa ilman aiheetonta viivytystä komission suosituksesta kyseiselle jäsenvaltiolle suositukset tilanteen lopettamiseksi määräajassa. Ellei 8 kohdasta muuta johdu, näitä suosituksia ei julkisteta.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

7. Neuvosto hyväksyy komission suosituksesta 8–11 kohdassa tarkoitettut eurooppapäätökset ja suositukset.

Se tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sitä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä, jota asia koskee.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

8. Jos neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että suositus ei asetetussa määräajassa ole johtanut tuloksellisiin toimiin, se voi julkistaa suosituksensa.

9. Jos jäsenvaltio ei edelleenkään noudata neuvoston suosituksia, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa vaaditaan jäsenvaltiota toteuttamaan määräajassa sellaisia alijäämää pienentäviä toimenpiteitä, joita neuvosto pitää tarpeellisina tilanteen korjaamiseksi.

Neuvosto voi tällaisessa tilanteessa pyytää kyseistä jäsenvaltiota antamaan tietyn aikataulun mukaisesti kertomuksia voidakseen tarkastella tuon jäsenvaltion mukauttamispyrkimyksiä.

10. Niin kauan kuin jäsenvaltio ei ole alkanut noudattaa 9 kohdan nojalla tehtyä eurooppapäätöstä, neuvosto voi päättää soveltaa tai tarvittaessa tehostaa jotakin tai joitakin seuraavista toimenpiteistä:

- a) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan julkistamaan neuvoston täsmentämät lisätiedot ennen kuin se laskee liikkeeseen obligaatioita ja arvopapereita;
- b) Euroopan investointipankkia pyydetään tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon soveltamaansa lainanantopolitiikkaa;

- c) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan tekemään unionille aiheellisen suuruinen koroton talletus ajaksi, joka päättyy silloin, kun neuvosto katsoo, että liiallinen alijäämä on oikaistu;
- d) määrätään aiheellisen suuruisia sakkoja.

Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa Euroopan parlamentille hyväksytyistä toimenpiteistä.

11. Neuvosto kumoo kaikki 6, 8, 9 ja 10 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet tai jotkin niistä siltä osin kuin se katsoo, että liiallinen alijäämä kyseisessä jäsenvaltiossa on oikaistu. Jos neuvosto on ennen tätä julkistanut suosituksensa, se antaa heti, kun 8 kohdassa tarkoitettu eurooppapäätös on kumottu, julkisuuteen lausuman siitä, että kyseisessä jäsenvaltiossa ei enää ole liiallista alijäämää.

12. Sitä kanneoikeutta, josta määrätään III-360 ja III-361 artiklassa, ei voida käyttää 1–6 eikä 8 ja 9 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

13. Täydentävät määräykset tässä artiklassa määrätyn menettelyn täytäntöönpanosta ovat liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

Neuvoston eurooppalailla säädetään aiheellisista toimenpiteistä, joilla mainittu pöytäkirja korvataan. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Jollei tämän kohdan muista määräyksistä muuta johdu, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2 JAKSO

RAHAPOLITIIKKA

III-185 ARTIKLA

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä tukee yleistä talouspolitiikkaa unionissa myötävaikuttaakseen I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta hintavakauden tavoitteen saavuttamista. Euroopan keskuspankkijärjestelmä toimii voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti ja noudattaen III-177 artiklassa määrättyjä periaatteita.
2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustehtävät ovat:
 - a) unionin rahapolitiikan määrittelemine ja toteuttaminen;
 - b) valuuttamarkkinatoimien suorittaminen III-326 artiklan mukaisesti;
 - c) jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito;
 - d) maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen.
3. Mitä 2 kohdan c alakohdassa määrätään, sovelletaan rajoittamatta jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.

4. Euroopan keskuspankkia kuullaan:
 - a) ehdotuksista unionin säädöksiksi sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla;
 - b) kansallisten viranomaisten toimesta ehdotuksista lainsäädännöksi sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa III-187 artiklan 4 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Euroopan keskuspankki voi toimivaltuuksiinsa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja unionin toimielimille, elimille ja laitoksille sekä kansallisille viranomaisille.

5. Euroopan keskuspankkijärjestelmä myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvien toimivaltaisten viranomaisten politiikkojen moitteettomaan harjoittamiseen.
6. Neuvoston eurooppalailla voidaan antaa Euroopan keskuspankille erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyriyten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-186 ARTIKLA

1. Euroopan keskuspankilla on yksinoikeus antaa lupa euroseteleiden liikkeeseen laskemiseen unionissa. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat laskea liikkeeseen euroseteleitä. Vain Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat setelit ovat laillisina maksuvälineinä kelpaavia seteleitä unionissa.

2. Jäsenvaltiot voivat laskea liikkeeseen eurometallirahoja saatuaan Euroopan keskuspankin hyväksymisen liikkeeseen laskettavien metallirahojen määrälle.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia, joilla vahvistetaan toimenpiteitä liikkeeseen laskettavien metallirahojen yksikköarvojen ja teknisten määritelmien yhdenmukaistamiseksi, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen niiden moitteettoman liikkeen turvaamiseksi unionissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-187 ARTIKLA

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmää johtavat Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet, jotka ovat Euroopan keskuspankin neuvosto ja johtokunta.

2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, 17 ja 18 artiklaa, 19 artiklan 1 kohtaa, 22, 23, 24 ja 26 artiklaa, 32 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohtaa, 33 artiklan 1 kohdan a alakohtaa sekä 36 artiklaa voidaan muuttaa eurooppalailla, joka annetaan joko

a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai

b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

4. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 4 artiklassa, 5 artiklan 4 kohdassa, 19 artiklan 2 kohdassa, 20 artiklassa, 28 artiklan 1 kohdassa, 29 artiklan 2 kohdassa, 30 artiklan 4 kohdassa ja 34 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan joko

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

III-188 ARTIKLA

Käyttäessään tällä perustuslailla ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaessaan niissä annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan Euroopan keskuspankki tai kansallinen keskuspankki taikka Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen ei saa pyytää eikä ottaa ohjeita unionin toimielimiltä, elimiltä tai laitoksilta, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa Euroopan keskuspankin tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

III-189 ARTIKLA

Kukin jäsenvaltio huolehtii siitä, että sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, on sopusoinnussa tämän perustuslain ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa.

III-190 ARTIKLA

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmälle uskottujen tehtävien suorittamiseksi Euroopan keskuspankki tämän perustuslain mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrättyin edellytyksin hyväksyy:

- a) eurooppa-asetuksia, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 19 artiklan 1 kohdassa, 22 artiklassa tai 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi, sekä tapauksissa, joista säädetään III-187 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuissa eurooppa-asetuksissa ja -päätöksissä;
- b) eurooppapäätöksiä, jotka ovat tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmälle tällä perustuslailla sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöllä uskottujen tehtävien suorittamiseksi;
- c) suosituksia ja lausuntoja.

2. Euroopan keskuspankki voi päättää julkistaa eurooppapäätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.

3. Neuvosto antaa III-187 artiklan 4 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen eurooppa-asetukset, joilla vahvistetaan rajat ja ehdot, joiden mukaisesti Euroopan keskuspankki voi määrätä yrityksille sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen hyväksymiä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä noudateta.

III-191 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan keskuspankin toimivaltuuksia. Laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

3 JAKSO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

III-192 ARTIKLA

1. Perustetaan talous- ja rahoituskomitea edistämään jäsenvaltioiden politiikkojen yhteensovittamista sisämarkkinoiden toiminnan kannalta tarpeellisessa laajuudessa.
2. Komitean tehtävänä on:
 - a) antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja niiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan;
 - b) seurata jäsenvaltioiden ja unionin taloudellista tilannetta ja rahoitustilannetta sekä antaa niistä, erityisesti rahoitussuhteista kolmansiin maihin ja kansainvälisiin laitoksiin, säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle;

- c) osallistua neuvoston III-159 artiklassa, III-179 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohdassa, III-180, III-183, III-184 artiklassa, III-185 artiklan 6 kohdassa, III-186 artiklan 2 kohdassa, III-187 artiklan 3 ja 4 kohdassa, III-191 ja III-196 artiklassa, III-198 artiklan 2 ja 3 kohdassa, III-201 artiklassa, III-202 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä III-322 ja III-326 artiklassa tarkoitetun työn valmisteluun sekä suorittaa muut neuvoston sille antamat neuvoa-antavat ja valmistelutehtävät, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista;
- d) ainakin kerran vuodessa tarkastella tämän perustuslain ja unionin säädösten soveltamisen tuloksena saavutettua pääomanliikkeiden ja maksujen vapauden tilannetta; tarkastelu koskee kaikkia pääomanliikkeisiin ja maksuihin liittyviä toimenpiteitä; komitea antaa komissiolle ja neuvostolle kertomuksen tarkastelun tuloksista.

Jäsenvaltiot, komissio ja Euroopan keskuspankki nimittävät kukin enintään kaksi jäsentä komiteaan.

3. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan talous- ja rahoituskomitean kokoonpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Se tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia ja kyseistä komiteaa kuultuaan. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa päätöksestä Euroopan parlamentille.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien lisäksi, jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee III-197 artiklassa tarkoitettu poikkeus, komitea seuraa näiden jäsenvaltioiden rahamarkkinoiden tilaa ja rahoitustilannetta sekä niiden yleisiä maksujärjestelmiä ja antaa niistä säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle.

III-193 ARTIKLA

Asioissa, jotka kuuluvat III-179 artiklan 4 kohdan, III-184 artiklan, sen 13 kohtaa lukuun ottamatta, III-191 ja III-196 artiklan, III-198 artiklan 3 kohdan sekä III-326 artiklan soveltamisalaan, neuvosto tai jäsenvaltio voi pyytää komissiota tapauksen mukaan joko antamaan suosituksen tai tekemään ehdotuksen. Komissio tutkii tällaisen pyynnön ja esittää viipymättä päätelmänsä neuvostolle.

4 JAKSO

EURON KÄYTTÖÖN OTTANEITA JÄSENVALTIOITA KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

III-194 ARTIKLA

1. Talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan varmistamiseksi ja tämän perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti neuvosto hyväksyy III-179 ja III-184 artiklassa tarkoitetuista menettelyistä asian kannalta sopivaa menettelyä noudattaen, viimeksi mainitun artiklan 13 kohdassa tarkoitettua menettelyä lukuun ottamatta, euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita koskevia toimenpiteitä, joilla

- a) tehostetaan näiden jäsenvaltioiden budjettipolitiikkojen kurinalaisuuden yhteensovittamista ja sen valvontaa;
- b) laaditaan näitä jäsenvaltioita koskevat talouspolitiikan yleislinjat huolehtien samalla niiden yhteensopivuudesta koko unionin osalta hyväksytyjen talouspolitiikan yleislinjojen kanssa sekä niiden valvonnasta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

III-195 ARTIKLA

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministereiden välisiä kokouksia koskevat järjestelyt vahvistetaan euroryhmää koskevassa pöytäkirjassa.

III-196 ARTIKLA

1. Euron aseman varmistamiseksi kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä aiheellisia toimenpiteitä yhtenäisen edustuksen varmistamiseksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5 JAKSO

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

III-197 ARTIKLA

1. Niistä jäsenvaltioista, joiden osalta neuvosto ei ole päättänyt, että ne täyttävät euron käyttöön ottamiseksi vaadittavat edellytykset, käytetään jäljempänä nimitystä 'jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus'.

2. Jäsenvaltioihin, joita koskee poikkeus, ei sovelleta seuraavia tämän perustuslain määräyksiä:
 - a) talouspolitiikan yleislinjojen niiden jaksojen hyväksyminen, jotka liittyvät euroalueeseen yleisesti (III-179 artiklan 2 kohta);
 - b) pakkotoimet liiallisten alijäämien korjaamiseksi (III-184 artiklan 9 ja 10 kohta);
 - c) Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteet ja tehtävät (III-185 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta);
 - d) euron liikkeeseen laskeminen (III-186 artikla);
 - e) Euroopan keskuspankin säädökset (III-190 artikla);
 - f) euron käyttöä koskevat toimenpiteet (III-191 artikla);
 - g) valuuttasopimukset ja muut valuuttakurssipolitiikkaa koskevat toimenpiteet (III-326 artikla);
 - h) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenten nimittäminen (III-382 artiklan 2 kohta);
 - i) eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (III-196 artiklan 1 kohta);

- j) toimenpiteet, joilla varmistetaan yhtenäinen edustus kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (III-196 artiklan 2 kohta).

Edellä a–j alakohdassa mainituissa artikloissa jäsenvaltioilla tarkoitetaan näin ollen euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön IX luvun mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmään sisältyvät oikeudet ja velvollisuudet eivät koske jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, eivätkä niiden keskuspankkeja.

4. Niiden neuvoston jäsenten, jotka edustavat jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, äänioikeus pidätetään, kun neuvosto hyväksyy 2 kohdassa luetelluissa artikloissa tarkoitettuja toimenpiteitä, sekä seuraavissa tapauksissa:

- a) euron käyttöön ottaneille jäsenvaltioille monenvälisen valvonnan puitteissa osoitetut suositukset, vakausohjelmat ja varoitukset mukaan luettuina (III-179 artiklan 4 kohta);
- b) euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden liiallista alijäämää koskevat toimenpiteet (III-184 artiklan 6, 7, 8 ja 11 kohta).

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

III-198 ARTIKLA

1. Vähintään joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus, komissio ja Euroopan keskuspankki antavat neuvostolle kertomuksen niiden jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Näissä kertomuksissa tarkastellaan erityisesti, onko kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa III-188 ja III-189 artiklan sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa. Kertomuksissa tarkastellaan myös sitä, onko saavutettu korkea kestävä lähentymisen taso, arvioimalla missä määrin kukin kyseessä oleva jäsenvaltio on täyttänyt seuraavat arviointiperusteet:

- a) mahdollisimman suuri hintavakaumus; tämä on ilmeistä, jos inflaatio on lähellä enintään kolmen hintavakauden parhaiten saavuttaneen jäsenvaltion inflaatiovauhtia;
- b) kestävä julkisen talouden tila; tämä on ilmeistä, jos julkisyhteisöjen rahoitusaseman osalta on tilanne, jossa ei ole III-184 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua liiallista alijäämää;
- c) Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssimekanismissa määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa suhteessa euroon ole alennettu;

- d) jäsenvaltion, jota koskee poikkeus, saavuttaman lähentymisen ja kyseisen jäsenvaltion valuuttakurssijärjestelmään osallistumisen kestävyys, sellaisena kuin se ilmenee pitkän aikavälin korkojen tasossa.

Tässä kohdassa määrättyjä neljää arviointiperustetta ja ajanjaksoja, joina niitä on noudatettava, täsmennetään lähentymisperusteista tehdyssä pöytäkirjassa. Komission ja Euroopan keskuspankin kertomuksissa otetaan huomioon myös markkinoiden yhdentymisen tulokset, vaihtotaseiden tila ja kehitys sekä yksikkötyökustannusten ja muiden hintaindeksien kehityksen tarkastelu.

2. Euroopan parlamentin kuulemisen ja Eurooppa-neuvostossa käydyin keskustelun jälkeen neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa todetaan, mitkä niistä jäsenvaltioista, joita koskee poikkeus, täyttävät vaadittavat edellytykset 1 kohdassa tarkoitettujen arviointiperusteiden perusteella, ja kumoaa poikkeukset noiden jäsenvaltioiden osalta.

Neuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan suosituksen euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita edustavien neuvoston jäsenten määräenemmistöltä. Nämä jäsenet tekevät ratkaisunsa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komission ehdotus on toimitettu neuvostolle.

Toisessa alakohdassa tarkoitettu määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä. Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

3. Jos 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti päätetään kumota poikkeus, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan peruuttamattomasti kurssi, jolla euro korvaa kyseisen jäsenvaltion rahan, sekä säädetään muista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käyttöönottamiseksi yhteisenä rahana tuossa jäsenvaltiossa. Neuvosto tekee ratkaisunsa euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita ja kyseistä jäsenvaltiota edustavien jäsenten yksimielisellä päätöksellä Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-199 ARTIKLA

1. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 45 artiklassa tarkoitettu Euroopan keskuspankin yleisneuvosto toimii Euroopan keskuspankin kolmantena päätöksentekuelimenä, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-187 artiklan 1 kohdan soveltamista.
2. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankin tehtävänä on näiden jäsenvaltioiden osalta:
 - a) lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä;
 - b) lujittaa jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamista hintavakauden turvaamiseksi;
 - c) seurata valuuttakurssimekanismin toimintaa;

- d) neuvotella sellaisista kansallisten keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista kysymyksistä, jotka vaikuttavat rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen;
- e) hoitaa Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston entisiä tehtäviä, joista Euroopan rahapoliittinen instituutti oli aiemmin ottanut vastatakseen.

III-200 ARTIKLA

Kukin jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Se ottaa tällöin huomioon kokemukset, jotka on saatu yhteistyöstä valuuttakurssimekanismin puitteissa.

III-201 ARTIKLA

1. Jos jäsenvaltiolla, jota koskee poikkeus, on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat sitä vakavasti joko sen maksutaseen yleisen epätasapainon tai sen käytettävissä olevien valuuttojen luonteen vuoksi ja nämä vaikeudet ovat erityisesti omiaan vaarantamaan sisämarkkinoiden toiminnan tai yhteisen kauppapolitiikan toteuttamisen, komissio tutkii viipymättä kyseisen valtion tilanteen sekä toimet, jotka tämä valtio on kaikin käytettävissään olevin keinoin toteuttanut tai voi toteuttaa tämän perustuslain mukaisesti. Komissio ilmoittaa, mitä toimenpiteitä se suosittaa kyseisen jäsenvaltion toteuttavan.

Jos sellaisen jäsenvaltion toteuttamat toimet, jota koskee poikkeus, ja komission ehdottamat toimenpiteet eivät osoittaudu riittäviksi syntyneiden tai uhkaavien vaikeuksien poistamiseksi, komissio suosittaa talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan neuvostolle keskinäisen avun antamista ja sen antamiseksi aiheellisia menetelmiä.

Komissio tiedottaa neuvostolle säännöllisesti tilanteesta ja sen kehittymisestä.

2. Neuvosto hyväksyy keskinäisen avun antamista koskevat eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan avun edellytykset ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Keskinäistä apua voivat olla etenkin:

- a) niihin muihin kansainvälisiin järjestöihin kohdistuva yhtenäinen toiminta, joiden puoleen jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, voivat kääntyä;
- b) kaupan vinoutumisen välttämiseksi tarvittavat toimenpiteet silloin, kun vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön kolmansiin maihin kohdistuvia määrällisiä rajoituksia;
- c) rajoitetut luotot muilta jäsenvaltioilta niiden suostumuksella.

3. Jos neuvosto ei ole myöntänyt komission suosittamaa keskinäistä apua tai jos annettu keskinäinen apu ja toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömät, komissio antaa vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan toteuttaa suojatoimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

Neuvosto voi peruuttaa tämän luvan taikka muuttaa sen edellytyksiä tai sitä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

III-202 ARTIKLA

1. Jos syntyy äkillinen maksutasekriisi eikä III-201 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua eurooppapäätöstä tehdä välittömästi, jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, voi kaiken varalta toteuttaa tarvittavat suojatoimenpiteet. Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen syntyneiden äkillisten vaikeuksien poistamiseksi.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista suojatoimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään niiden tullessa voimaan. Komissio voi suositaa neuvostolle keskinäisen avun antamista III-201 artiklan mukaisesti.
3. Neuvosto voi komission suosituksesta sekä talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että asianomaisen jäsenvaltion on muutettava 1 kohdassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä, lykättävä niiden soveltamista tai kumottava ne.

III LUKU

MUITA ALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT

1 JAKSO

TYÖLLISYYS

III-203 ARTIKLA

Unioni ja jäsenvaltiot pyrkivät tämän osaston mukaisesti kehittämään yhteensovitetun työllisyysstrategian ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja sopeutumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin nopeasti reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä I–3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

III-204 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot pyrkivät omalla työllisyyspolitiikallaan edistämään III-203 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista III-179 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjojen mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot pitävät työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat neuvostossa yhteen sitä koskevan toimintansa III-206 artiklan mukaisesti, ottaen huomioon työmarkkinaosapuolten tehtäviin liittyvät kansalliset käytännöt.

III-205 ARTIKLA

1. Unioni myötävaikuttaa korkeaan työllisyystasoon edistämällä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tukemalla ja tarvittaessa täydentämällä niiden toimintaa. Unioni ottaa tällöin huomioon jäsenvaltioiden toimivallan.
2. Korkeaa työllisyystasoa koskeva tavoite otetaan huomioon unionin politiikan ja toiminnan määrittelyssä ja toteutuksessa.

III-206 ARTIKLA

1. Eurooppa-neuvosto arvioi neuvoston ja komission vuosittain antaman yhteisen kertomuksen perusteella unionin työllisyystilannetta ja antaa siitä päätelmät.
2. Neuvosto hyväksyy Eurooppa-neuvoston päätelmien perusteella ja komission ehdotuksesta vuosittain suuntaviivat, jotka jäsenvaltiot ottavat huomioon työllisyyspolitiikassaan. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä työllisyyskomiteaa kuultuaan.

Näiden suuntaviivojen on oltava III-179 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen yleislinjojen mukaisia.

3. Kukin jäsenvaltio antaa neuvostolle ja komissiolle vuosittain kertomuksen tärkeimmistä 2 kohdassa tarkoitettujen työllisyyttä koskevien suuntaviivojen mukaisesti toteuttamistaan työllisyyspoliittisista toimenpiteistä.

4. Neuvosto tarkastelee jäsenvaltioiden toteuttamaa työllisyyspolitiikkaa vuosittain 3 kohdassa tarkoitettujen kertomusten perusteella ja työllisyyskomitean lausunnon saatuaan sekä ottaen huomioon työllisyyttä koskevat suuntaviivat. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa suosituksia jäsenvaltioille.

5. Neuvosto ja komissio laativat tämän tarkastelun tulosten perusteella Eurooppa-neuvostolle vuosittain yhteisen kertomuksen unionin työllisyystilanteesta ja työllisyyttä koskevien suuntaviivojen toteuttamisesta.

III-207 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää kannustustoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tukea niiden toimintaa työllisyyden alalla aloittein, joilla pyritään kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, laatimaan vertailevia analyyssejä, tarjoamaan neuvontaa sekä edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia etenkin kokeiluhankkeiden avulla. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalaki tai -puitelaki ei voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-208 ARTIKLA

Neuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava työllisyyskomitea edistämään jäsenvaltioiden työllisyys- ja työvoimapolitiikan yhteensovittamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata unionin ja jäsenvaltioiden työllisyystilannetta ja -politiikkaa;
- b) laatia joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja sekä myötävaikuttaa III-206 artiklassa tarkoitettun, neuvostossa tapahtuvan käsittelyn valmisteluun, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

Tehtäväänsä toteuttaessaan komitea kuulee työmarkkinaosapuolia.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittävät komiteaan kaksi jäsentä.

2 JAKSO

SOSIAALIPOLITIikka

III-209 ARTIKLA

Ottaen huomioon sosiaaliset perusoikeudet, sellaisina kuin ne ovat Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa, unionin ja jäsenvaltioiden tavoitteina ovat työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen parantaminen niiden tasoa yhdenmukaistaen ja kohentaen, riittävä sosiaalinen suojelu, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen niin, että voidaan saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso, sekä syrjäytymisen torjuminen.

Tätä varten unioni ja jäsenvaltiot toimivat siten, että ne ottavat huomioon kansallisten käytäntöjen erot, erityisesti sopimussuhteissa, sekä unionin talouden kilpailukyvyn säilyttämisen.

Unioni ja jäsenvaltiot katsovat, että tällainen kehitys seuraa sekä sisämarkkinoiden toiminnasta, joka edistää sosiaalisten järjestelmien yhdenmukaistamista, että tässä perustuslaissa määrätyistä menettelyistä samoin kuin jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä.

III-210 ARTIKLA

1. Edellä III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työolot ja työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen;
- d) työntekijöiden suojeleminen työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustus ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 6 kohdasta muuta johdu;

- g) unionin alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnteon ehdot;
- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden osallistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-283 artiklan soveltamista;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;
- j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;
- k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta c alakohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohdan toteuttamiseksi voidaan:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila sääätää toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä aloittein, joilla pyritään lisäämään tietämystä, kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia; nämä aloitteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista;
- b) 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla sääätää eurooppapuitelaila vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon olosuhteet ja voimassa oleva tekninen sääntely kussakin jäsenvaltiossa. Puitelaisissa vältetään säättämistä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, neuvosto antaa 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetuilla aloilla eurooppalain tai -puitelain yksimielisesti Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tämän artiklan 1 kohdan d, f ja g alakohtaan sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4. Jäsenvaltio voi antaa 2 ja 3 kohdan soveltamiseksi annettujen eurooppapuitelakien tai tarvittaessa III-212 artiklan mukaisesti hyväksytyjen eurooppa-asetusten tai -päätösten täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeistään sinä päivänä, jona eurooppapuitelaki on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä tai jona eurooppa-asetus tai -pätös on pantava täytäntöön, työmarkkinaosapuolet ovat sopimusteitse toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet; kyseisen jäsenvaltion on myös toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi aina taata edellä mainitussa puitelaissa, asetuksessa tai päätöksessä edellytettyjen tulosten saavuttamisen.

5. Tämän artiklan nojalla annetut eurooppalait ja -puitelait:

- a) eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta määritellä omien sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteet, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoitustasapainoon;
- b) eivät voi estää jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopuussuhteissa tämän perustuslain kanssa.

6. Tätä artiklaa ei sovelleta palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen julistaa työsulku.

III-211 ARTIKLA

1. Komissio edistää työmarkkinaosapuolten kuulemista unionin tasolla, ja se toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet näiden osapuolten vuoropuhelun helpottamiseksi tukemalla molempia osapuolia tasapuolisesti.
2. Tätä varten komissio kuulee työmarkkinaosapuolia unionin toiminnan mahdollisesta suunnasta, ennen kuin se tekee ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla.
3. Jos komissio 2 kohdassa tarkoitetun kuulemisen jälkeen pitää unionin toimintaa tarkoituksenmukaisena, se kuulee työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä. Työmarkkinaosapuolet antavat komissiolle ehdotuksesta lausunnon tai tarvittaessa suosituksen.
4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kuulemisten yhteydessä työmarkkinaosapuolet voivat ilmoittaa komissiolle halustaan aloittaa III-212 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menettely. Menettely ei saa kestää yli yhdeksän kuukautta, elleivät kyseiset työmarkkinaosapuolet ja komissio keskenään sovi sen pidentämisestä.

III-212 ARTIKLA

1. Työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu unionin tasolla voi johtaa osapuolten niin halutessa sopimussuhteisiin, mukaan lukien sopimusten tekeminen.

2. Unionin tasolla tehdyt sopimukset pannaan täytäntöön joko työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden omien menettelyjen ja käytäntöjen mukaisesti tai, III-210 artiklassa tarkoitettujen kysymysten osalta, allekirjoittajaosapuolten yhteisestä pyynnöstä neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymillä eurooppa-asetuksilla tai -päätöksillä. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

Silloin kun kyseisessä sopimuksessa on yksi tai useampi sellaista alaa koskeva määräys, jolla III-210 artiklan 3 kohdan mukaan edellytetään yksimielisyyttä, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

III-213 ARTIKLA

Edellä III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, rajoittamatta kuitenkaan tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista, komissio edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja helpottaa niiden toiminnan yhteensovittamista niillä sosiaalipolitiikan aloilla, joita tämä jakso koskee, ja erityisesti asioissa, jotka koskevat:

- a) työllisyyttä;
- b) työoikeutta sekä työoloja ja -ehtoja;
- c) ammatillista perus- ja jatkokoulutusta;
- d) sosiaaliturvaa;
- e) työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemistä;
- f) työhygieniaa;
- g) järjestäytymisoikeutta sekä työnantajien ja työntekijöiden välisiä kollektiivisia neuvotteluja.

Tätä varten komissio on kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin ja tekee tutkimuksia, antaa lausuntoja ja järjestää neuvotteluja sekä kansallisista että kansainvälisille järjestöille kuuluvista kysymyksistä ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

Komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa, ennen kuin se antaa tässä artiklassa tarkoitettuja lausuntoja.

III-214 ARTIKLA

1. Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan naisille ja miehille maksetaan samasta tai samanarvoisesta työstä sama palkka.
2. Tässä artiklassa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

Samapalkkaisuudella ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää tarkoitetaan, että:

- a) samasta työstä maksettava urakkapalkka lasketaan saman mittayksikön mukaan;
- b) työstä maksettava aikapalkka on sama samasta tehtävästä.

3. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään toimenpiteistä, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen työtä ja ammattia koskevissa kysymyksissä, mukaan lukien samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

4. Jotta naisten ja miesten välinen täysi todellinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan kohdistuvia haittoja.

III-215 ARTIKLA

Jäsenvaltiot pyrkivät säilyttämään olemassa olevan palkallisia lomina koskevien järjestelmiensä vastaavuuden.

III-216 ARTIKLA

Komissio laatii vuosittain kertomuksen III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta ja väestötilanteesta unionissa. Komissio toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle.

III-217 ARTIKLA

Neuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava sosiaalisen suojelun komitea edistämään sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa harjoitettavaa yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata sosiaalialan tilannetta sekä sosiaalisen suojelun alan politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja unionissa;
- b) edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa;
- c) laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltuuksiinsa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

Tehtäväänsä toteuttaessaan komitea luo asianmukaiset yhteydet työmarkkinaosapuoliin.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittää komiteaan kaksi jäsentä.

III-218 ARTIKLA

Komissio sisällyttää Euroopan parlamentille antamaansa vuosikertomukseen erillisen luvun, joka koskee sosiaalialan tilanteen kehitystä unionissa.

Euroopan parlamentti voi kehottaa komissiota laatimaan kertomuksia sosiaalialan tilannetta koskevista erityisongelmista.

III-219 ARTIKLA

1. Työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi sisämarkkinoilla ja siten elintason nostamiseksi perustetaan Euroopan sosiaalirahasto, joka pyrkii edistämään työntekijöiden työnsaantia sekä heidän alueellista ja ammatillista liikkuvuuttaan unionissa sekä helpottamaan sopeutumista teollisuuden muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleenkoulutuksella.
2. Komissio hallinnoi rahastoa. Komissiota avustaa tässä tehtävässä komitea, jonka puheenjohtajana on komission jäsen ja joka muodostuu jäsenvaltioiden sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajista.
3. Eurooppalailla vahvistetaan rahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3 JAKSO

TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS

III-220 ARTIKLA

Edistääkseen koko unionin sopusointuista kehitystä unioni kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi.

Unioni pyrkii erityisesti vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja sekä heikoimmassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä.

Asianomaisista alueista kiinnitetään erityistä huomiota maaseutuun, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisimpiin alueisiin, joiden väestötiheys on erittäin alhainen, ja saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueisiin.

III-221 ARTIKLA

Jäsenvaltiot harjoittavat ja sovittavat yhteen talouspolitiikkaansa siten, että myös III-220 artiklassa tarkoitetut tavoitteet saavutetaan. Unionin politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon nämä tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen. Unioni tukee myös näiden tavoitteiden toteuttamista toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto), Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta.

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, alueiden komitealle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen siitä, miten taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden toteuttamisessa on edistytty, sekä siitä, miten tässä artiklassa määrätyt eri keinot ovat myötävaikuttaneet siihen. Kertomukseen liitetään tarvittaessa aiheellisia ehdotuksia.

Eurooppalailla tai -puitelailta voidaan säätää rahastojen ulkopuolisista erityistoimenpiteistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin muussa politiikassa hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-222 ARTIKLA

Euroopan aluekehitysrahaston tarkoituksena on myötävaikuttaa keskeisimmän alueellisen epätasapainon poistamiseen unionissa osallistumalla kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen mukauttamiseen sekä taantuvien teollisuusalueiden uudistamiseen.

III-223 ARTIKLA

1. Eurooppalailla määritellään rakennerahastojen tehtävät, ensisijaiset tavoitteet ja organisaatio, mihin voi sisältyä rahastojen uudelleenryhmittely, sekä rahastoihin sovellettavat yleiset säännöt ja tarvittavat säännökset, joilla turvataan rahastojen tehokkuus ja eri rahastojen keskinäinen sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden välinen yhteensovittaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-224 artiklan soveltamista.

Eurooppalailla perustettava koheesiorahasto osallistuu ympäristöalan hankkeiden rahoittamiseen sekä Euroopan laajuisten verkkohankkeiden rahoittamiseen liikenteen infrastruktuurin alalla.

Eurooppalaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Ensimmäiset rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskevat säännökset, jotka annetaan Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoituspäivänä voimassa olevien säännösten jälkeen, vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

III-224 ARTIKLA

Eurooppalailla vahvistetaan Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastoon ja Euroopan sosiaalirahastoon sovelletaan vastaavasti, mitä III-231 ja III-219 artiklan 3 kohdassa määrätään.

4 JAKSO

MAATALOUS JA KALASTUS

III-225 ARTIKLA

Unioni määrittelee yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan ja toteuttaa sitä.

Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin. Viittauksilla yhteiseen maatalouspolitiikkaan tai maatalouteen ja ilmaisulla 'maatalous-' tarkoitetaan myös kalastusta tämän alan erityispiirteet huomioon ottaen.

III-226 ARTIKLA

1. Sisämarkkinat käsittävät myös maatalouden ja maataloustuotteiden kaupan.
2. Sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevia määräyksiä sovelletaan maataloustuotteisiin, jollei III-227–III-232 artiklassa toisin määrätä.
3. Liitteessä I lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan III-227–III-232 artiklaa.
4. Maataloustuotteiden sisämarkkinoiden toiminnan ja kehittämisen yhteydessä on toteutettava yhteinen maatalouspolitiikka.

III-227 ARTIKLA

1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:
 - a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkipäisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
 - b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
 - c) vakauttaa markkinat;
 - d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;
 - e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.

2. Yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen mahdollisia erityismenetelmiä suunniteltaessa otetaan huomioon:
 - a) maatalouselinkeinon erityisluonne, joka johtuu maatalouden yhteiskunnallisesta rakenteesta sekä eri maatalousalueiden välisistä rakenteellisista eroista ja luonnonolojen eroista;
 - b) tarve toteuttaa aiheelliset mukautukset asteittain;
 - c) se, että maatalous on jäsenvaltioissa tuotannonala, joka liittyy läheisesti talouteen kokonaisuudessaan.

III-228 ARTIKLA

1. Edellä III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan yhteinen maatalouden markkinajärjestely.

Tuotteen mukaan järjestelynä on jokin seuraavista:

- a) yhteiset kilpailusäännöt;
- b) erilaisten kansallisten markkinajärjestelyjen pakollinen yhteensovittaminen;
- c) eurooppalainen markkinajärjestely.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu yhteinen järjestely voi käsittää kaikki III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, erityisesti hintasääntelyn, tuen tuotteiden tuotantoa ja myyntiä varten, varastoimis- ja tasausjärjestelyt sekä yhteiset viennin ja tuonnin vakauttamisjärjestelmät.

Yhteisen järjestelyn on rajoituttava vain III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseen, eikä se saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia unionissa.

Mahdollisen yhteisen hintapolitiikan on nojauduttava yhteisiin perusteisiin ja yhdenmukaisiin laskentamenetelmiin.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen järjestelyn tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa yksi tai useampi maatalouden ohjaus- ja tukirahasto.

III-229 ARTIKLA

Edellä III-227 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa voidaan:

- a) sovittaa tehokkaalla tavalla yhteen pyrkimykset ammatillisessa koulutuksessa, tutkimuksessa ja maatalousneuvonnassa, jolloin hankkeita tai laitoksia voidaan rahoittaa yhteisesti;
- b) yhteisin toimin edistää joidenkin tuotteiden kulutusta.

III-230 ARTIKLA

1. Maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä koskevaa jaksoa vain siltä osin kuin eurooppalaissa tai -puitelaissa III-231 artiklan 2 kohdan mukaisesti määritellään ottaen huomioon III-227 artiklassa luetellut tavoitteet.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksen tai päätöksen, jolla annetaan lupa tuen myöntämiseen:

- a) rakenteellisista syistä tai luonnonolojen vuoksi epäedullisessa asemassa olevien yritysten suojelemiseksi;
- b) taloudellisten kehitysohjelmien mukaisesti.

III-231 ARTIKLA

1. Komissio tekee ehdotuksia yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelemisesta ja sen toteuttamisesta, kansallisten järjestelyjen korvaamisesta jollakin III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla yhteisellä järjestelyllä sekä tässä jaksossa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Näissä ehdotuksissa otetaan huomioon tässä jaksossa mainittujen maataloutta koskevien kysymysten keskinäinen riippuvuus.

2. Euroopallailla tai -puitelaila säädetään III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yhteisestä maatalouden markkinajärjestelystä sekä muista yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavista säännöksistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta hintojen, maksujen, tukien ja määrällisten rajoitusten vahvistamiseen sekä kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvät eurooppa-asetukset tai -päätökset.

4. Kansalliset markkinajärjestelyt voidaan korvata III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla yhteisellä järjestelyllä 2 kohdassa määrätyin edellytyksin, jos:

- a) yhteinen järjestely antaa niille tätä toimenpidettä vastustaville jäsenvaltioille, joilla on kansallinen järjestely kyseistä tuotantoa varten, yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee; tällöin otetaan huomioon mahdollisen mukauttamisen ja tarpeellisen erikoistumisen aikataulu; ja
- b) tämä järjestely takaa kaupankäynnille unionissa vastaavat edellytykset kuin kansallisilla markkinoilla.

5. Jos joitakin raaka-aineita varten muodostetaan yhteinen järjestely ennen kuin on olemassa yhteinen järjestely vastaavia jalostettuja tuotteita varten, näitä raaka-aineita voidaan tuoda unionin ulkopuolelta, jos niitä käytetään jalostettuihin tuotteisiin, jotka on tarkoitettu vietäviksi kolmansiin maihin.

III-232 ARTIKLA

Jos jotakin tuotetta koskee jäsenvaltiossa sellainen kansallinen markkinajärjestely tai siihen sovelletaan sellaista vaikutukseltaan vastaavaa kansallista sääntelyä, joka vaikuttaa toisen jäsenvaltion vastaavanlaisen tuotannon kilpailuasemaan, jäsenvaltiot perivät tasoitusmaksua tuotaessa tätä tuotetta jäsenvaltiosta, jossa kyseinen järjestely on tai jossa kyseistä sääntelyä sovelletaan, jollei tämä valtio peri tasoitusmaksua tuotteen viennistä.

Komissio hyväksyy eurooppa-asetukset tai päätökset, joilla vahvistetaan nämä maksut niin suuriksi kuin tasapainon palauttamiseksi on tarpeen. Komissio voi myös antaa luvan muihin toimenpiteisiin, joita koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt se määrittelee.

5 JAKSO

YMPÄRISTÖ

III-233 ARTIKLA

1. Unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen:
 - a) ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen;
 - b) ihmisten terveyden suojeleminen;
 - c) luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö;
 - d) sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin.

2. Unionin ympäristöpolitiikalla pyritään korkeatasoiseen suojelemaan yhteisön eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Unionin ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen ja ennalta ehkäisemisen periaatteille sekä periaatteelle, jonka mukaan ympäristövahingot on torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttaja maksaa -periaatteelle.

Tätä varten ympäristönsuojelun vaatimusten täyttämiseksi toteutettaviin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat ympäristöä koskevista, muista kuin taloudellisista syistä toteuttaa unionin valvontamenettelyn alaisina väliaikaisia toimenpiteitä.

3. Ympäristöpolitiikkaansa valmistellessaan unioni ottaa huomioon:

- a) saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot;
- b) ympäristöolot unionin eri alueilla;
- c) toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset;
- d) koko unionin taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ja sen eri alueiden tasapainoisen kehityksen.

4. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

Ensimmäinen alakohta ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-234 ARTIKLA

1. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimet III-233 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään ja rajoittamatta III-172 artiklan soveltamista, neuvosto antaa yksimielisesti eurooppalakeja tai -puitelakeja, joissa vahvistetaan:
 - a) säännökset, jotka ovat etupäässä verotuksellisia;
 - b) toimenpiteet, jotka vaikuttavat:

- i) kaavoitukseen;
 - ii) vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta;
 - iii) maankäyttöön jätehuoltoa lukuun ottamatta;
- c) toimenpiteet, jotka vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin ja jäsenvaltion energihuollon yleiseen rakenteeseen.

Neuvosto voi tehdä komission ehdotuksesta yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin aloihin sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Eurooppalailla säädetään yleisistä toimintaohjelmista, joissa vahvistetaan ensisijaiset tavoitteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Toimintaohjelmien toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet hyväksytään tapauksen mukaan joko 1 tai 2 kohdassa määrätyin edellytyksin.

4. Jäsenvaltiot huolehtivat ympäristöpolitiikan rahoittamisesta ja täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tiettyjä unionin hyväksymiä toimenpiteitä.

5. Rajoittamatta saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista, jos 1 kohtaan perustuva toimenpide aiheuttaa jäsenvaltion viranomaisille suhteettomina pidettäviä kustannuksia, tällä toimenpiteellä säädetään siinä muodossa kuin on aiheellista:

- a) väliaikaisista poikkeuksista; ja/tai
- b) koheesiorahastosta annettavasta taloudellisesta tuesta.

6. Suojatoimenpiteet, jotka on hyväksytty tämän artiklan nojalla, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai säätämästä tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

6 JAKSO

KULUTTAJANSUOJA

III-235 ARTIKLA

1. Kuluttajien etujen suojaamiseksi ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi unioni myötävaikuttaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseen sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin ja koulutukseen sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi.
2. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen:
 - a) toimenpiteillä, jotka hyväksytään III-172 artiklan nojalla sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä;
 - b) toimenpiteillä, jotka tukevat ja täydentävät ja joilla seurataan jäsenvaltioiden harjoittamaa politiikkaa.

3. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
4. Säädökset, jotka on annettu 3 kohdan mukaisesti, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai säätämästä tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

7 JAKSO

LIIKENNE

III-236 ARTIKLA

1. Tämän perustuslain tavoitteita toteutetaan tämän osaston alaan kuuluvissa asioissa yhteisellä liikennepolitiikalla.
2. Eurooppalailla tai -puitelailla pannaan täytäntöön 1 kohta liikenteen erityispiirteet huomioon ottaen. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään:

- a) yhteisistä säännöistä, joita sovelletaan kansainväliseen liikenteeseen jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta;

- b) edellytyksistä, joilla muut kuin jäsenvaltiossa asuvat liikenteenharjoittajat saavat harjoittaa liikennettä kyseisessä jäsenvaltiossa;
- c) toimenpiteistä liikenneturvallisuuden parantamiseksi;
- d) muista aiheellisista toimenpiteistä.

3. Annettaessa 2 kohdassa tarkoitettua eurooppalakia tai -puitelakia otetaan huomioon tapaukset, joissa sen soveltaminen voi joillakin alueilla vaikuttaa vakavasti elintasoon ja työllisyyteen sekä kuljetuskaluston käyttöön.

III-237 ARTIKLA

Siihen asti kun III-236 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu eurooppalaki tai -puitelaki on annettu, jäsenvaltio ei saa ilman neuvoston yksimielistä eurooppapäätöstä, jolla myönnetään poikkeus, muuttaa liikennettä koskevia, 1 päivänä tammikuuta 1958, tai kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymispäivänä voimassa olleita säännöksiään sellaisiksi, että ne ovat muista jäsenvaltioista oleville liikenteenharjoittajille suoralta tai välilliseltä vaikutukseltaan epäedullisempia kuin kyseisestä jäsenvaltiosta oleville liikenteenharjoittajille.

III-238 ARTIKLA

Tuet, jotka ovat tarpeen liikenteen yhteensovittamiseksi tai jotka ovat korvausta julkisen palvelun käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämisestä, ovat tämän perustuslain mukaisia.

III-239 ARTIKLA

Tämän perustuslain nojalla hyväksytyissä kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevissa toimenpiteissä on otettava huomioon liikenteenharjoittajien taloudellinen tilanne.

III-240 ARTIKLA

1. Unionin sisäisessä liikenteessä on kiellettyä syrjintä, joka ilmenee siten, että liikenteenharjoittaja soveltaa kuljetettavien tavaroiden alkuperä- tai määräjäsenvaltion perusteella eri kuljetusmaksuja tai -ehtoja samanlaisten tavaroiden kuljetuksiin samoilla reiteillä.
2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei estä antamasta muita eurooppalakeja tai -puitelakeja III-236 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia ja päätöksiä, joilla turvataan 1 kohdan täytäntöönpano. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Neuvosto voi erityisesti hyväksyä tarvittavat eurooppa-asetukset ja päätökset, joiden mukaisesti toimielimet voivat valvoa, että 1 kohdassa tarkoitettua sääntöä noudatetaan ja että käyttäjät saavat siitä täyden hyödyn.

4. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä kaikki 1 kohdassa tarkoitetut syrjintätapaukset ja tekee kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee, tarvittavat eurooppapäätökset 3 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten ja päätösten puitteissa.

III-241 ARTIKLA

1. Sellaiset jäsenvaltion unionin sisäisessä liikenteessä käytettäväksi määräämät kuljetusmaksut ja -ehdot, joilla tavalla tai toisella tuetaan tai suojellaan yhtä tai useampaa yritystä tai toimialaa, ovat kiellettyjä, jollei niihin anneta lupaa komission eurooppapäätöksellä.
2. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä 1 kohdassa tarkoitetut maksut ja ehdot ottaen erityisesti huomioon yhtäältä tarkoituksenmukaisen alueellisen talouspolitiikan vaatimukset, alikehittyneiden alueiden tarpeet ja niiden alueiden ongelmat, joihin poliittiset olot ovat vakavasti vaikuttaneet, sekä toisaalta tällaisten maksujen ja ehtojen vaikutukset eri liikennemuotojen väliseen kilpailuun.

Komissio tekee tarvittavat eurooppapäätökset kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu kieltö ei koske kilpailutariffeja.

III-242 ARTIKLA

Maksut tai kulut, jotka liikenteenharjoittaja veloittaa rajanylityksestä kuljetusmaksujen lisäksi, eivät saa olla kohtuuttomia rajanylityksestä tosiasiallisesti aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Jäsenvaltiot pyrkivät pienentämään näitä kustannuksia.

Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia tämän artiklan soveltamisesta.

III-243 ARTIKLA

Tämän jakson määräykset eivät estä toteuttamasta Saksan liittotasavallassa toimenpiteitä Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut. Viiden vuoden kuluttua Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla tämä artikla kumotaan.

III-244 ARTIKLA

Komission yhteyteen perustetaan neuvoa-antava komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten nimeämistä asiantuntijoista. Komissio kuulee komiteaa liikenneasioissa aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi.

III-245 ARTIKLA

1. Tätä jaksoa sovelletaan rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla voidaan säätää meri- ja lentoliikennettä koskevista aiheellisista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

8 JAKSO

EUROOPAN LAAJUISET VERKOT

III-246 ARTIKLA

1. Myötävaikuttaakseen III-130 ja III-220 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen ja mahdollistaakseen sen, että unionin kansalaiset, taloudelliset toimijat sekä alueelliset ja paikalliset yhteisöt voivat saada täyden hyödyn sellaisen alueen toteuttamisesta johtuvista eduista, jolla ei ole sisäisiä rajoja, unioni myötävaikuttaa Euroopan laajuisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurien aloilla.
2. Unioni pyrkii toiminnallaan avointen ja kilpailuun perustuvien markkinoiden järjestelmässä edistämään kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta sekä pääsyä tällaisiin verkkoihin. Se ottaa erityisesti huomioon tarpeen liittää saarialueet, erillisalueet ja syrjäseutualueet unionin keskusalueisiin.

III-247 ARTIKLA

1. Toteuttaakseen III-246 artiklassa tarkoitetut tavoitteet unioni:
 - a) vahvistaa joukon suuntaviivoja, jotka koskevat suunniteltujen toimien tavoitteita, painopisteitä ja pääperiaatteita Euroopan laajuisten verkkojen alalla; näissä suuntaviivoissa määritetään yhteistä etua koskevia hankkeita;
 - b) panee erityisesti teknisen standardoinnin alalla täytäntöön kaikki toimet, jotka saattavat osoittautua tarpeellisiksi verkkojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi;
 - c) voi erityisesti toteuttamiskelpoisuutta koskevilla selvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea sellaisia jäsenvaltioiden tukemia yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka määritetään a alakohdassa tarkoitetuissa suuntaviivoissa; unioni voi myös osallistua tiettyjen liikenteen infrastruktuurin alan hankkeiden rahoittamiseen jäsenvaltioissa koheesiorahaston kautta.

Unionin toiminnassa otetaan huomioon hankkeiden ajateltavissa oleva taloudellinen elinkelpoisuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitetuista suuntaviivoista ja muista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Niihin suuntaviivoihin ja niihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka koskevat jonkin jäsenvaltion aluetta, tarvitaan tuon jäsenvaltion suostumus.

3. Jäsenvaltiot sovittavat keskenään ja yhdessä komission kanssa yhteen sellaiset kansalliset politiikat, joilla voi olla merkittävä vaikutus III-246 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen tätä yhteensovittamista.
4. Unioni voi tehdä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa edistääkseen yhteistä etua koskevia hankkeita ja turvatakseen verkkojen yhteentoimivuuden.

9 JAKSO

TUTKIMUS JA TEKNOLOGIAN KEHITTÄMINEN SEKÄ AVARUUSALA

III-248 ARTIKLA

1. Unioni pyrkii toiminnallaan lujittamaan tieteellistä ja teknologista perustaansa toteuttamalla eurooppalaisen tutkimusalueen, jossa tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti, tukemaan unionin kilpailukyvyn, myös sen teollisuuden kilpailukyvyn, kehittämistä sekä edistämään kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena tämän perustuslain muiden lukujen perusteella.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi unioni kannustaa kaikkialla unionissa yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, tutkimuskeskuksia ja korkeakouluja niiden korkealaatuiseen tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvissä pyrkimyksissä. Se tukee niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön varsinkin avaamalla kansalliset julkiset hankinnat, määrittelemällä yhteisiä standardeja sekä poistamalla yhteistyön oikeudellisia ja verotuksellisia esteitä ja pyrkii näin erityisesti siihen, että tutkijat voivat tehdä yhteistyötä vapaasti rajoista riippumatta ja yritykset voivat käyttää hyväkseen sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

3. Kaikista unionin toimista tutkimuksen ja teknologian kehittämisen aloilla, demonstrointihankkeet mukaan luettuina, päätetään ja ne pannaan täytäntöön tämän jakson mukaisesti.

III-249 ARTIKLA

Pyrkiessään III-248 artiklan mukaisiin tavoitteisiin unioni toteuttaa seuraavia jäsenvaltioissa harjoitettua toimintaa täydentäviä toimia:

- a) tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevien ohjelmien täytäntöönpano edistämällä yhteistyötä yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen kanssa ja niiden kesken;
- b) yhteistyön edistäminen kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa unionin tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin alalla;
- c) tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin liittyvän unionin toiminnan tuloksia koskevan tiedon levittäminen ja näiden tulosten hyväksi käyttäminen;
- d) unionin tutkijoiden koulutuksen ja liikkuvuuden kannustaminen.

III-250 ARTIKLA

1. Unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla turvatakseen kansallisten politiikkojen ja unionin politiikan keskinäisen johdonmukaisuuden.

2. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen 1 kohdassa tarkoitettua yhteensovittamista ja erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

III-251 ARTIKLA

1. Eurooppalailla säädetään kaikki unionin rahoittamat toimet kattavasta monivuotisesta puiteohjelmasta. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Puiteohjelmassa:

- a) vahvistetaan ne tieteelliset ja teknologiset tavoitteet, jotka III-249 artiklassa mainituilla toimilla on tarkoitus saavuttaa, sekä niihin liittyvät painopisteet;
 - b) osoitetaan tällaisten toimien pääperiaatteet;
 - c) vahvistetaan enimmäismäärä, jolla unioni osallistuu puiteohjelman rahoitukseen, ja tätä osallistumista koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä kunkin suunnitellun toimen osuus.
2. Monivuotista puiteohjelmaa mukautetaan tai täydennetään tilanteen kehityksen mukaisesti.

3. Neuvoston eurooppalailla säädetään erityisohjelmista, joiden avulla monivuotista puiteohjelmaa toteutetaan kunkin toimen osalta. Kussakin erityisohjelmassa täsmennetään ohjelman toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, vahvistetaan ohjelman kesto ja osoitetaan tarpeellisiksi arvioidut varat. Erityisohjelmissa vahvistettujen tarpeellisiksi arvioitujen määrien summa ei saa ylittää koko tälle puiteohjelmalle ja kullekin toimelle vahvistettua enimmäismäärää. Laki annetaan, kun Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

4. Eurooppalailla säädetään eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä monivuotisen puiteohjelman mukaisten toimien täydentämiseksi. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-252 ARTIKLA

1. Monivuotisen puiteohjelman toteuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelailailla säädetään:

- a) yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista koskevista säännöistä;
- b) tutkimustulosten levittämistä koskevista säännöistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan säätää täydentävistä ohjelmista, joihin osallistuvat vain jotkin jäsenvaltiot; nämä jäsenvaltiot huolehtivat ohjelmien rahoittamisesta, jollei unionin mahdollisesta osallistumisesta muuta johdu.

Tällä eurooppalailla vahvistetaan täydentäviin ohjelmiin sovellettavat säännöt, erityisesti tiedon levittämisestä ja muiden jäsenvaltioiden mahdollisuuksista päästä mukaan täydentäviin ohjelmiin. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu, ja niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee.

3. Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan, niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee, säätää osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden käynnistämiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä näiden ohjelmien toteuttamiseksi luotuihin rakenteisiin.

Eurooppalaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

4. Unioni voi monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa säätää unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevasta yhteistyöstä kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Tätä yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

III-253 ARTIKLA

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai päätöksiä, joilla on tarkoitus perustaa yhteisyrityksiä tai muita tarpeellisia rakenteita, jotta unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevat ohjelmat voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-254 ARTIKLA

1. Edistääkseen tieteellistä ja teknistä kehitystä, teollisuuden kilpailukykyä ja politiikkansa toteuttamista unioni kehittää eurooppalaisen avaruuspolitiikan. Se voi tätä varten edistää yhteisiä aloitteita, tukea tutkimusta ja teknologian kehittämistä sekä sovittaa yhteen avaruuden tutkimuksen ja käytön edellyttämiä toimia.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tarvittavista toimenpiteistä, joiden toteuttamismuotona voi olla eurooppalainen avaruusohjelma.
3. Unioni luo tarvittavat yhteydet Euroopan avaruusjärjestöön.

III-255 ARTIKLA

Kunkin vuoden alussa komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen. Kertomuksessa annetaan tiedot edellisen vuoden toiminnasta tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja tulosten levittämisen osalta sekä kuluvan vuoden työohjelmasta.

10 JAKSO

ENERGIA

III-256 ARTIKLA

1. Sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä sekä ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään:

- a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus;
- b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa; ja
- c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä säädetään eurooppalalla tai -puitelalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Tämä eurooppalaki tai -puitelaki ei vaikuta jäsenvaltion oikeuteen määrittellä energiavarojensa hyödyntämisen ehdot, jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eikä jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-234 artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamista.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, niistä siinä tarkoitetuista toimenpiteistä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia, säädetään neuvoston eurooppalailla tai -puitelilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

IV LUKU

VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE

1 JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

III-257 ARTIKLA

1. Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden eri oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä.
2. Unioni varmistaa sen, ettei henkilöitä tarkasteta sisärajoilla, sekä kehittää turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita sekä ulkorajavalvontaa koskevan yhteisen politiikan, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia kohtaan. Tätä lukua sovellettaessa kansalaisuudettomat henkilöt rinnastetaan kolmansien maiden kansalaisiin.

3. Unioni pyrkii varmistamaan korkean turvallisuustason rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä yhteensovittamis- ja yhteistyötoimenpiteillä sekä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisella tunnustamisella ja tarvittaessa rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.

4. Unioni helpottaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa soveltamalla yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

III-258 ARTIKLA

Eurooppa-neuvosto määrittelee lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan suunnittelun strategiset suuntaviivat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella.

III-259 ARTIKLA

Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat, että tämän luvun 4 ja 5 jakson mukaisesti tehdyissä säädösehdotuksissa ja -aloitteissa noudatetaan toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa pöytäkirjassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

III-260 ARTIKLA

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä yksityiskohtaisista säännöistä, joiden avulla jäsenvaltiot suorittavat yhteistoiminnassa komission kanssa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin siitä, miten jäsenvaltioiden viranomaiset toteuttavat tässä luvussa tarkoitettua unionin politiikkaa, erityisesti edistääkseen vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen täysimääräistä soveltamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-360–III-362 artiklan soveltamista. Euroopan parlamentille sekä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille tehdään selkoa tämän arvioinnin sisällöstä ja tuloksista.

III-261 ARTIKLA

Neuvoston yhteyteen perustetaan pysyvä komitea varmistamaan unionin sisällä toteutettavan operatiivisen yhteistyön edistäminen ja tehostaminen sisäiseen turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Komitea edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista. Unionin asianomaisten elinten ja laitosten edustajat voidaan ottaa mukaan komitean työskentelyyn. Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit pidetään tietoisina työskentelystä.

III-262 ARTIKLA

Tämä luku ei vaikuta niihin velvollisuuksiin, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

III-263 ARTIKLA

Neuvosto antaa eurooppa-asetuksia varmistaakseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen hallinnollisen yhteistyön tässä luvussa tarkoitetuilla aloilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, jollei III-264 artiklasta muuta johdu, sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-264 ARTIKLA

Tämän luvun 4 ja 5 jaksossa tarkoitetut säädökset sekä ne III-263 artiklassa tarkoitetut eurooppa-asetukset, joilla varmistetaan hallinnollinen yhteistyö näissä jaksoissa tarkoitetuilla aloilla, annetaan

- a) komission ehdotuksesta, tai
- b) aloitteesta, jonka on tehnyt yksi neljäsosa jäsenvaltioista.

2 JAKSO

RAJAVALVONTA-, TURVAPAikka- JA MAAHANMUUTTOPOLITIikka

III-265 ARTIKLA

1. Unioni kehittää politiikan, jonka tarkoituksena on:

- a) varmistaa, ettei sisärajoja ylittäviä henkilöitä tarkasteta, heidän kansalaisuudestaan riippumatta;
- b) varmistaa henkilöiden tarkastukset ja tehokas valvonta ulkorajojen ylittämisen yhteydessä;
- c) ottaa vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, jotka koskevat:

- a) viisumeita ja muita lyhytaikaisia oleskelulupia koskevaa yhteistä politiikkaa;
- b) tarkastuksia, joita tehdään ulkorajoja ylittäville henkilöille;
- c) edellytyksiä, joiden mukaisesti kolmansien maiden kansalaiset voivat vapaasti liikkua unionin alueella lyhyen ajan;
- d) kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä;
- e) sisärajoja ylittäville henkilöille tehtävien tarkastusten poistamista heidän kansalaisuudestaan riippumatta.

3. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan, joka koskee niiden rajojen maantieteellistä määrittelyä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

III-266 ARTIKLA

1. Unioni kehittää turvapaikka-asioita sekä toissijaista ja tilapäistä suojelua koskevan yhteisen politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, jotka koskevat yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, johon sisältyvät:
 - a) koko unionissa voimassa oleva yhdenmukainen turvapaikka-asema kolmansien maiden kansalaisille;
 - b) yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa turvapaikkaa unionissa mutta jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua;
 - c) yhteinen järjestelmä tilapäisen suojelun antamiseksi kotimaastaan siirtymään joutuneille joukoittaisen maahantulon yhteydessä;
 - d) yhteiset menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan yhdenmukaisen aseman myöntämisessä ja peruuttamisessa;
 - e) perusteet ja menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion ratkaisemiseksi;
 - f) turvapaikkaa tai toissijaista suojelua hakevien vastaanotto-olosuhteita koskevat vaatimukset;

g) kumppanuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa turvapaikkaa taikka toissijaista tai tilapäistä suojelua hakevien henkilöiden maahantulon hallinnoimiseksi.

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä sisältäviä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion hyväksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-267 ARTIKLA

1. Unioni kehittää yhteisen maahanmuuttopolitiikan, jolla pyritään kaikissa vaiheissa varmistamaan muuttovirtojen tehokas hallinta, jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan ehkäiseminen ja tehostettu torjunta.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä seuraavilla aloilla:

- a) maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat edellytykset sekä vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämiseksi jäsenvaltioissa, myös perheenyhdistämistä varten;
- b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa;

c) laitton maahanmuutto ja luvaton oleskelu, laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistaminen ja palauttaminen mukaan luettuna;

d) ihmiskaupan, erityisesti nais- ja lapsikaupan torjunta.

3. Unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia sellaisten kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta alkuperä- tai lähtömaahan, jotka eivät täytä tai jotka eivät enää täytä jäsenvaltion alueelle pääsyn, kyseisellä alueella oleskelun tai asumisen edellytyksiä.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa niiden alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi ja jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen päättää siitä, kuinka paljon kolmansista maista tulevia kolmansien maiden kansalaisia päästetään niiden alueelle hakemaan työtä palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

III-268 ARTIKLA

Tässä jaksossa tarkoitettussa unionin politiikassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen osalta. Unionin tämän jakson nojalla antamiin säädöksiin sisällytetään tarvittaessa aina asianmukaisia toimenpiteitä tämän periaatteen soveltamiseksi.

3 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

III-269 ARTIKLA

1. Unioni kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia; tämä yhteistyö perustuu tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Yhteistyöhön voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä koskevien toimenpiteiden hyväksymistä.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, joilla pyritään erityisesti sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan sitä edellyttäessä varmistamaan:
 - a) jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano;
 - b) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto jäsenvaltiosta toiseen;
 - c) lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus;
 - d) todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö;
 - e) tehokas oikeussuojan saatavuus;

- f) riita-asiain oikeudenkäyntien moitteetonta sujumista haittaavien esteiden poistaminen edistämällä tarvittaessa jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen yhteensopivuutta;
- g) vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen;
- h) tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutuksen tukeminen.

3. Perheoikeudellisista toimenpiteistä, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, säädetään 2 kohdasta poiketen neuvoston eurooppalailla tai -puitelailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritetään ne perheoikeudelliset seikat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja joista voidaan antaa säädöksiä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ RIKOSOIKEUDEN ALALLA

III-270 ARTIKLA

1. Oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen 2 kohdassa ja III-271 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään

- a) laatimaan sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa;
- b) ehkäisemään ja ratkaisemaan jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
- c) tukemaan tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
- d) helpottamaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Eurooppapuitelaila voidaan säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroinen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Näissä vähimmäissäännöissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot.

Vähimmäissäännöt koskevat seuraavia asioita:

- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyyys jäsenvaltioissa;
- b) yksilön oikeudet rikosasioiden käsittelyssä;
- c) rikosten uhrien oikeudet;

- d) muut rikosasioiden käsittelyn erityiset osatekijät, jotka neuvosto on ennalta määrittänyt eurooppapäätöksellä. Neuvosto tekee tällaisen eurooppapäätöksen yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Tässä kohdassa tarkoitettujen vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön niitä korkeatasoisempaa yksilön suojelua.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 2 kohdassa tarkoitetuksi eurooppapuitelaksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeusjärjestelmän perusteisiin, se voi pyytää puitelakiesityksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa III-396 artiklassa tarkoitettu menettely keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä joko:

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitetun menettelyn keskeyttämisen, tai
- b) pyytää komissiota tai puitelakiesityksen tehnyttä jäsenvaltioiden ryhmää tekemään uuden esityksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin esitettyä säädöstä ole annettu.

4. Jos Eurooppa-neuvosto ei ole toteuttanut toimia 3 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluessa tai jos eurooppapuitelakia ei ole annettu 12 kuukauden kuluessa siitä, kun uusi esitys on 3 kohdan b alakohdan mukaisesti tehty, ja vähintään yksi kolmasosa jäsenvaltioista haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen puitelakiesityksen pohjalta, ne ilmoittavat asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

Tällöin lupa aloittaa I-44 artiklan 2 kohdassa ja III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmistä yhteistyöstä sovelletaan.

III-271 ARTIKLA

1. Eurooppapuitelaila voidaan säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

Nämä rikollisuuden alat ovat terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Rikollisuudessa tapahtuneen kehityksen perusteella neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritellään muita rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitettut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Kun rikoslainsäädäntöjen lähentäminen osoittautuu välttämättömäksi unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamisessa alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, eurooppapuitelaila voidaan säätää tällä alalla rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä. Tämä puitelaki annetaan kyseisten yhdenmukaistamistoimenpiteiden hyväksymisessä noudatetun menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-264 artiklan soveltamista.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuksi eurooppapuitelaksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeuden perusteisiin, se voi pyytää puitelakiesityksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa, jos sovelletaan III-396 artiklassa tarkoitettua menettelyä, se keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä joko:

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitetun menettelyn keskeyttämisen, jos sitä sovelletaan, tai
- b) pyytää komissiota tai puitelakiesityksen tehnyttä jäsenvaltioiden ryhmää tekemään uuden esityksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin esitettyä säädöstä ole annettu.

4. Jos Eurooppa-neuvosto ei ole toteuttanut toimia 3 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluessa tai jos eurooppapuitelakia ei ole annettu 12 kuukauden kuluessa siitä, kun uusi esitys on 3 kohdan b alakohdan mukaisesti tehty, ja vähintään yksi kolmasosa jäsenvaltioista haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen puitelakiesityksen pohjalta, ne ilmoittavat asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

Tällöin lupa aloittaa I-44 artiklan 2 kohdassa ja III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

III-272 ARTIKLA

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa rikollisuuden torjunnan alalla. Nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-273 ARTIKLA

1. Eurojustin tehtävänä on jäsenvaltioiden viranomaisten sekä Europolin toteuttamien operaatioiden ja toimittamien tietojen perusteella tukea ja tehostaa kansallisten tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä sellaisen vakavan rikollisuuden alalla, joka koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota tai edellyttää yhteisin perustein toteutettavia syytetoimia.

Tätä varten eurooppalailla määritetään Eurojustin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näitä tehtäviä voivat olla:

- a) rikostutkinnan aloittaminen ja ehdotuksen tekeminen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toteuttamien syytetoimien vireillepanosta erityisesti niiden koskiessa unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia;
- b) a alakohdassa tarkoitettujen tutkinta- ja syytetoimien yhteensovittaminen;
- c) oikeudellisen yhteistyön tehostaminen, myös tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ratkaiseminen, ja tiivis yhteistyö Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

Eurooppalailla säädetään myös menettelytavoista, jotka koskevat Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen syytetoimien yhteydessä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset suorittavat tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat viralliset toimenpiteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-274 artiklan soveltamista.

III-274 ARTIKLA

1. Unionin taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten torjumiseksi voidaan Eurojustin pohjalta perustaa neuvoston eurooppalailla Euroopan syyttäjänvirasto. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Euroopan syyttäjänvirastolla, joka on tarvittaessa yhteydessä Europoliin, on toimivalta tutkia unionin niitä taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, jotka määritetään 1 kohdassa tarkoitetussa eurooppalaissa, sekä asettaa syytteeseen niiden tekijät ja niihin osalliset. Se toimii syyttäjän tehtävissä tällaisia tekoja koskevissa rikosasioissa jäsenvaltioiden toimivaltaisissa tuomioistuimissa.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetulla eurooppalailla säädetään Euroopan syyttäjänviraston perussäännöstä, sen tehtävien hoitamista koskevista ehdoista, sen toimintaan sovellettavista ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevista menettelysäännöistä sekä Euroopan syyttäjänviraston tehtäviensä hoidossa toteuttamien menettelyllisten toimien oikeudelliseen valvontaan sovellettavista säännöistä.
4. Eurooppa-neuvosto voi tehdä samaan aikaan tai myöhemmin eurooppapäätöksen, jolla muutetaan 1 kohtaa Euroopan syyttäjänviraston toimivaltuuksien laajentamiseksi koskemaan rajatylittävää vakavaa rikollisuutta ja 2 kohtaa vastaavasti siten, että se koskee useita jäsenvaltioita koskevien vakavien rikosten tekijöitä ja niihin osallisia. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan ja komissiota kuultuaan.

5 JAKSO

POLIISIYHTEISTYÖ

III-275 ARTIKLA

1. Unioni toteuttaa jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi säätää toimenpiteistä, jotka koskevat
 - a) asiaa koskevien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa;
 - b) henkilöstön koulutuksen tukemista sekä henkilöstövaihtoa, välineistöä ja yhteistyötä rikosten selvittämistä koskevan tutkimuksen osalta;
 - c) yhteisiä tutkintatekniikoita vakavan järjestäytyneen rikollisuuden paljastamiseksi.
3. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää toimenpiteistä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettujen viranomaisten välistä operatiivista yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-276 ARTIKLA

1. Europolin tehtävänä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten ja muiden lainvalvontaviranomaisten toimintaa ja niiden keskinäistä yhteistyötä, jolla ehkäistään ja torjutaan kahta tai useampaa jäsenvaltiota koskevaa vakavaa rikollisuutta, terrorismia ja johonkin unionin politiikkaan kuuluvaa yhteistä etua vahingoittavia rikollisuuden muotoja.
2. Eurooppalailla määritetään Europolin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä:
 - a) erityisesti jäsenvaltioiden sekä kolmansien maiden tai elinten viranomaisten välittämien tietojen kerääminen, tallentaminen, käsittely, analysointi ja vaihto;
 - b) yhdessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa toteutettujen tai yhteisten tutkintaryhmien toteuttamien tutkintatoimien ja operatiivisten toimien yhteensovittaminen, järjestäminen ja toteuttaminen, ollen tarvittaessa yhteydessä Eurojustiin.

Eurooppalailla vahvistetaan myös menettelyt, joilla Euroopan parlamentti yhdessä kansallisten parlamenttien kanssa valvoo Europolin toimintaa.

3. Europolin operatiivinen toiminta on aina toteutettava ollen yhteydessä sen jäsenvaltion tai niiden jäsenvaltioiden viranomaisiin, joiden alueella toimitaan, ja näiden viranomaisten suostumuksella. Pakkokeinojen käyttö kuuluu yksinomaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

III-277 ARTIKLA

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailailla vahvistetaan ne edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti III-270 ja III-275 artiklassa tarkoitetut jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella ollen yhteydessä kyseisen jäsenvaltion viranomaisiin ja näiden viranomaisten suostumuksella. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

V LUKU

ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA TUKI-, YHTEENSOVITTAMIS- TAI TÄYDENNYSTOIMIA

1 JAKSO

KANSANTERVEYS

III-278 ARTIKLA

1. Kaikkien unionin politiikkojen ja toimien määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojele.

Unionin toiminta täydentää kansallista politiikkaa ja suuntautuu kansanterveyden parantamiseen, ihmisten sairauksien ja tautien ehkäisemiseen sekä fyysistä ja mielenterveyttä vaarantavien tekijöiden torjuntaan. Tähän toimintaan kuuluvat myös:

- a) laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta edistämällä niiden syiden, leviämisen ja ehkäisemisen tutkimusta sekä terveystiedotusta ja kasvatusta;
- b) rajatylittävien vakavien terveysuhkien valvonta, niistä hälyttäminen ja niiden torjuminen.

Unioni täydentää huumeaineiden aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää jäsenvaltioiden toimintaa, mukaan lukien tiedotus- ja ehkäisemistoimia.

2. Unioni edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitetuilla aloilla ja tukee tarvittaessa niiden toimintaa. Se kannustaa jäsenvaltioita erityisesti yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on parantaa niiden terveyspalvelujen täydentävyyttä jäsenvaltioiden välisen rajan molemmilla puolilla sijaitsevilla alueilla.

Jäsenvaltiot sovittavat 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla yhteen politiikkansa ja ohjelmansa ollen yhteydessä komissioon. Komissio voi kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi, erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaita käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta- ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden ja kansanterveysalan toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

4. Poiketen siitä, mitä I-12 artiklan 5 kohdassa ja I-17 artiklan a alakohdassa määrätään, ja noudattaen I-14 artiklan 2 kohdan k alakohdan määräyksiä eurooppalailla tai puitelailla myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen säätämällä seuraavista toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua yhteisiin turvallisuuskysymyksiin:

- a) toimenpiteet, joilla asetetaan ihmisestä peräisin oleville elimille ja aineille sekä verelle ja verivalmisteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset; nämä toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä;
- b) eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan toimenpiteet, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen;
- c) toimenpiteet, joilla asetetaan lääkkeille ja lääkinnällisille laitteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset;
- d) toimenpiteet, jotka koskevat rajatylittävien vakavien terveysuhkien valvontaa, niistä hälyttämistä ja niiden torjumista.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan myös säätää kannustustoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on ihmisten terveyden suojeleminen ja parantaminen ja erityisesti rajatylittävien laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta, sekä toimenpiteistä, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen ehkäisemällä tupakointia ja alkoholin väärinkäyttöä; nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

6. Neuvosto voi tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi antaa komission ehdotuksesta myös suosituksia.

7. Unionin toiminnassa otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveystalouden määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden tehtäviin kuuluvat terveyspalvelujen ja sairaanhoidon hallinnointi sekä niihin osoitettujen voimavarojen kohdentaminen. Edellä 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ei voida vaikuttaa elinten ja veren luovuttamiseen tai lääketieteellistä käyttöä koskeviin kansallisiin säännöksiin ja määräyksiin.

2 JAKSO

TEOLLISUUS

III-279 ARTIKLA

1. Unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että unionin teollisuuden kilpailukykyyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Tällöin niiden toiminnalla pyritään avointen ja kilpailuun perustuvien markkinoiden järjestelmän mukaisesti

- a) nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakennemuutoksiin;
- b) edistämään kaikkialla unionissa aloitekyvyn ja yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;

- c) edistämään yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;
- d) edistämään innovointia, tutkimusta ja teknologian kehittämistä koskevaan politiikkaan sisältyvien teollisuutta palvelevien mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä.

2. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään ollen yhteydessä komissioon ja sovittavat tarvittaessa yhteen toimintansa. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi, erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaita käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta- ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen tämän perustuslain muiden määräysten mukaisella politiikalla ja toiminnalla. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää erityistoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden toimia 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

Tämä jakso ei anna unionille perustetta toteuttaa mitään toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen tai jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

3 JAKSO

KULTTUURI

III-280 ARTIKLA

1. Unioni myötävaikuttaa siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi, vaalien niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta ja korostaen samalla niiden yhteistä kulttuuriperintöä.
2. Unioni pyrkii toiminnallaan kannustamaan jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään niiden toimintaa seuraavilla aloilla:
 - a) Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja niitä koskevan tiedon levityksen parantaminen;
 - b) Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen;
 - c) muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto;
 - d) taiteellinen ja kirjallinen luova toiminta, audiovisuaalialan toiminta mukaan luettuna.
3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden sekä kulttuurialan toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.
4. Unioni ottaa kulttuurinäkökohdat huomioon tämän perustuslain muiden määräysten mukaisessa toiminnassaan erityisesti vaaliakseen ja edistääkseen kulttuuriensa monimuotoisuutta.

5. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:
- a) eurooppalailla tai -puitelaila säädetään kannustustoimista, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa on kuultu;
 - b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

4 JAKSO

MATKAILU

III-281 ARTIKLA

1. Unioni täydentää jäsenvaltioiden toimintaa matkailualalla, erityisesti edistämällä alalla toimivien unionin yritysten kilpailukykyä.

Tätä varten unioni pyrkii toiminnallaan:

- a) kannustamaan kyseisen alan yritysten kehittämiseksi suotuisan ympäristön luomista;
- b) edistämään jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja erityisesti hyviä käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään erityisistä toimenpiteistä, joilla täydennetään jäsenvaltioissa toteutettavia toimia tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5 JAKSO

YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS, NUORISO, URHEILU JA AMMATILLINEN KOULUTUS

III-282 ARTIKLA

1. Unioni myötävaikuttaa laadukkaan yleissivistävän koulutuksen kehittämiseen kannustamalla jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa. Se ottaa täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellisen ja kielellisen monimuotoisuuden.

Unioni myötävaikuttaa Euroopan urheiluun liittyvien asioiden edistämiseen ottaen huomioon sen erityispiirteet, vapaaehtoisuuteen perustuvat rakenteet sekä yhteiskunnallisen ja kasvatuksellisen tehtävän.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) kehittämään yleissivistävän koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta erityisesti jäsenvaltioiden kielten opettamisen ja levittämisen avulla;

- b) parantamaan opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta muun muassa edistämällä tutkintotodistusten ja opintojaksojen akateemista tunnustamista;
 - c) edistämään oppilaitosten välistä yhteistyötä;
 - d) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä;
 - e) edistämään nuorisovaihtoa sekä sosiopedagogisten ohjaajien vaihtoa sekä kannustamaan nuorten osallistumista demokratian toteuttamiseen Euroopassa;
 - f) edistämään etäopetuksen kehittämistä;
 - g) kehittämään urheilun eurooppalaista ulottuvuutta edistämällä urheilukilpailujen rehellisyyttä ja avoimuutta ja urheilusta vastaavien järjestöjen välistä yhteistyötä sekä suojelemalla urheilijoiden, erityisesti nuorten urheilijoiden, fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.
2. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden sekä yleissivistävän koulutuksen ja urheilun alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.
3. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:
- a) eurooppalailla tai -puitelilla säädetään kannustustoimista, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu;

- b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

III-283 ARTIKLA

1. Unioni toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa, ottaen samalla täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) helpottamaan teollisuuden muutoksiin sopeutumista erityisesti ammatillisen koulutuksen ja uudelleen koulutuksen avulla;
- b) parantamaan ammatillista perus- ja jatkokoulutusta ammattiin pääsyn ja ammattiin palaamisen helpottamiseksi työmarkkinoilla;
- c) helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen sekä edistämään ammattiin kouluttavien ja ammattia opiskelevien, erityisesti nuorten, liikkuvuutta;
- d) edistämään yleissivistävien tai ammatillisten oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä ammatillista koulutusta koskevissa asioissa;
- e) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ammatillisille koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä.

2. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden ja ammatillisen koulutuksen alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:
 - a) eurooppalailla tai -puitelilla säädetään tarvittavista toimenpiteistä, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu;
 - b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

6 JAKSO

PELASTUSPALVELU

III-284 ARTIKLA

1. Unioni kannustaa jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön niiden järjestelmien tehostamiseksi, joilla on tarkoitus ehkäistä ennalta luonnonmullistuksia tai ihmisen aiheuttamia suuronnettomuuksia ja suojautua niiltä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimintaa, joka koskee vaarojen ennaltaehkäisyä, jäsenvaltioiden pelastuspalvelualan toimijoiden valmentamista sekä luonnonmullistusten tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien johdosta toteutettavia toimia unionin alueella;

- b) edistämään unionin alueella nopeaa ja tehokasta operatiivista yhteistyötä kansallisten pelastuspalveluviranomaisten välillä;
- c) edistämään pelastuspalvelun alalla toteutettavien kansainvälisen tason toimien johdonmukaisuutta.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään tarvittavista toimenpiteistä, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumiseen, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

7 JAKSO

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

III-285 ARTIKLA

1. Unionin oikeuden tosiasiallista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, mikä on keskeistä unionin moitteettoman toiminnan kannalta, pidetään yhteistä etua koskevana asiana.
2. Unioni voi tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla ne pyrkivät parantamaan hallinnollista valmiuttaan panna unionin oikeus täytäntöön. Näihin toimiin voivat kuulua tietojenvaihdon ja virkamiesvaihdon helpottaminen sekä koulutusohjelmien tukeminen. Jäsenvaltio ei ole velvollinen ottamaan vastaan tällaista tukea. Tätä tarkoitusta varten eurooppalailla säädetään tarpeellisista toimenpiteistä, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

3. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden velvollisuutta panna unionin oikeus täytäntöön eikä komission oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä artikla ei myöskään rajoita tämän perustuslain muiden sellaisten määräysten soveltamista, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja unionin välillä.

IV OSASTO

MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIAATIO

III-286 ARTIKLA

1. Ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Tanskaan, Ranskaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, assosioidaan unioniin. Nämä maat ja alueet, jäljempänä 'maat ja alueet', luetellaan liitteessä II.

Tätä osastoa sovelletaan Grönlantiin, jollei Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyn pöytäkirjan erityismääräyksistä muuta johdu.

2. Assosiaation tavoitteena on edistää maiden ja alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja unionin välille.

Assosiaation tarkoituksena on ensisijaisesti edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.

III-287 ARTIKLA

Assosiaatiolla pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

- a) jäsenvaltiot soveltavat kaupankäynnissään maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin tämän perustuslain mukaan keskinäisessä kaupankäynnissään;
- b) kukin maa ja alue soveltaa kaupankäynnissään jäsenvaltioiden sekä muiden maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin kaupankäynnissä sen Euroopan valtion kanssa, johon sillä on erityiset suhteet;
- c) jäsenvaltiot osallistuvat näiden maiden ja alueiden asteittaisen kehittymisen vaatimiin sijoituksiin;
- d) unionin rahoittamiin sijoituksiin saa tarjouksin ja toimituksin osallistua yhtäläisin ehdoin jokainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on jäsenvaltion taikka jonkin maan tai alueen kansalainen tai joka on niihin sijoittunut;
- e) jäsenvaltioiden sekä maiden ja alueiden välisissä suhteissa kansalaisten ja yhtiöiden sijoittautumisoikeutta säännellään III osaston I luvun 2 jakson sijoittautumisoikeutta koskevan 2 alajakson määräysten ja mainitussa alajaksossa säädettyjen menettelytapojen mukaisesti ja ketään syrjimättä, jollei III-291 artiklan nojalla hyväksytyistä säädöksistä muuta johdu.

III-288 ARTIKLA

1. Maista ja alueilta peräisin oleviin, jäsenvaltioihin tuotaviin tavaroihin sovelletaan tässä perustuslaissa määrättyä jäsenvaltioiden välistä tullikieltoa.
2. Maihin tai alueille jäsenvaltioista taikka muista maista tai muilta alueilta tuotavien tavaroiden tullit ovat kiellettyjä III-151 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
3. Maat ja alueet voivat kuitenkin periä tulleja, jotka ovat tarpeen niiden kehityksen ja teollistumisen kannalta taikka jotka ovat luonteeltaan fiskaalisia ja joiden tarkoituksena on tuottaa tuloa niiden talousarvioon.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut tullit eivät saa olla korkeampia kuin siitä jäsenvaltiosta tuotavista tuotteista perittävät tullit, johon maalla tai alueella on erityiset suhteet.
4. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta maihin tai alueisiin, jotka niitä sitovien erityisten kansainvälisten velvoitteiden vuoksi jo soveltavat tullitariffia, joka ei ole syrjivä.
5. Maihin tai alueille tuotavia tavaroita koskevien tullien käyttöön ottaminen tai niiden muuttaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti johtaa suoraan tai välilliseen syrjintään jäsenvaltioista tapahtuvassa tuonnissa.

III-289 ARTIKLA

Jos niiden tullien taso, joita sovelletaan kolmannesta maasta peräisin oleviin tuotteisiin niiden tullessa maahan tai alueelle, on sellainen, että se, ottaen huomioon III-288 artiklan 1 kohdan soveltamisen, johtaa kaupankäynnin vinoutumiseen jonkin jäsenvaltion vahingoksi, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiota ehdottamaan muille jäsenvaltioille toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tilanteen korjaamiseksi.

III-290 ARTIKLA

Jollei kansanterveyttä taikka yleistä turvallisuutta tai järjestystä koskevista määräyksistä muuta johdu, maista ja alueilta olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioissa ja jäsenvaltioista olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta maissa ja alueilla säännellään III-291 artiklan mukaisesti hyväksytyillä säädöksillä.

III-291 ARTIKLA

Neuvosto hyväksyy yksimielisesti komission ehdotuksesta maiden ja alueiden sekä unionin välisessä assosiaatiossa saatujen kokemusten pohjalta maiden ja alueiden sekä unionin välistä assosiaatiota koskeviin sääntöihin ja menettelyihin liittyvät eurooppalait, -puitelait, -asetukset ja -päätökset. Lait ja puitelait annetaan, kun Euroopan parlamenttia on kuultu.

V OSASTO

UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

I LUKU

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-292 ARTIKLA

1. Unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen johtoajatuksena oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään muualla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvo ja yhteisvastuu sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattaminen.

Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja rakentamaan kumppanuuksia sellaisten kolmansien maiden ja kansainvälisten, alueellisten tai maailmanlaajuisten, järjestöjen kanssa, jotka noudattavat ensimmäisessä alakohdassa mainittuja periaatteita. Se pyrkii edistämään yhteisten ongelmien monenvälistä ratkaisemista erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien puitteissa.

2. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteistä politiikkaa ja toimintaa sekä pyrkii saamaan aikaan pitkälle menevää yhteistyötä kaikilla kansainvälisten suhteiden aloilla tavoitteenaan:

- a) turvata omat arvonsa, perusetunsa, turvallisuutensa, riippumattomuutensa ja koskemattomuutensa;

- b) lujittaa ja tukea demokratiaa, oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja kansainvälisen oikeuden periaatteita;
- c) säilyttää rauha, estää konfliktit ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta noudattaen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriä ja periaatteita sekä Helsingin päätösasiakirjan periaatteita ja Pariisin peruskirjan tavoitteita, ulkorajoja koskevat tavoitteet mukaan luettuina;
- d) edistää kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävästä kehitystä ensisijaisena tarkoituksenaan poistaa köyhyys;
- e) kannustaa kaikkien maiden yhdentymistä maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteitä;
- f) osallistua kansainvälisten toimenpiteiden kehittämiseen ympäristön laadun ja maapallon luonnonvarojen kestävästä hoidon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi varmistamaan kestävästä kehityksen;
- g) auttaa kansoja, maita ja alueita selviytymään luonnonmullistuksista tai ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista; ja
- h) edistää kansainvälistä järjestelmää, joka perustuu entistä tiiviimpään monenväliseen yhteistyöhön, ja maailmanlaajuisia hyviä hallintotapaa.

3. Unioni noudattaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja periaatteita ja pyrkii niissä mainittuihin tavoitteisiin kehittäessään ja toteuttaessaan ulkoista toimintaansa tämän osaston soveltamisalaan kuuluvilla aloilla sekä muita politiikkojaan niiden ulkoisten näkökohtien osalta.

Unioni huolehtii johdonmukaisuudesta ulkoisen toimintansa eri alojen välillä sekä näiden ja muiden politiikkojensa välillä. Neuvosto ja komissio varmistavat unionin ulkoasiainministerin avustamana tämän johdonmukaisuuden ja tekevät siinä tarkoituksessa yhteistyötä.

III-293 ARTIKLA

1. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja tavoitteet III-292 artiklassa lueteltujen periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta.

Unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevat Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset koskevat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja muita unionin ulkoisen toiminnan aloja. Ne voivat koskea unionin suhteita yksittäiseen maahan tai alueeseen taikka tiettyä aihetta. Päätöksissä määritellään päätösten voimassaoloaika sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti neuvoston suosituksesta, jonka tämä antaa kunkin alan osalta määrättyjen menettelysääntöjen mukaisesti. Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset pannaan täytäntöön tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Unionin ulkoasiainministeri yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alan osalta ja komissio muiden ulkoisen toiminnan alojen osalta voivat tehdä neuvostolle yhteisiä ehdotuksia.

II LUKU

YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

1 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-294 ARTIKLA

1. Unioni määrittelee ja toteuttaa ulkoisen toimintansa periaatteiden ja tavoitteiden mukaisen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat.
2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lojaaliuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuutaan. Ne pidättäytyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai voivat heikentää sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Neuvosto ja unionin ulkoasiainministeri huolehtivat siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

3. Unioni toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa
 - a) määrittelemällä yleiset suuntaviivat;

- b) tekemällä eurooppapäätöksiä, joissa määritellään
 - i) toimet, jotka unioni toteuttaa,
 - ii) kannat, jotka unioni hyväksyy,
 - iii) i ja ii alakohdassa tarkoitettujen eurooppapäätösten täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) tehostamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

III-295 ARTIKLA

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

Jos kansainvälinen tilanne sitä edellyttää, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle ylimääräisen Eurooppa-neuvoston kokouksen unionin politiikan strategisten suuntaviivojen määrittelemiseksi kyseisen tilanteen osalta.

2. Neuvosto tekee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavat eurooppapäätökset Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen ja strategisten suuntaviivojen perusteella.

III-296 ARTIKLA

1. Unionin ulkoasiainministeri, joka toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana, osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan valmisteluun ja huolehtii Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tekemien eurooppapäätösten täytäntöönpanosta.
2. Unionin ulkoasiainministeri edustaa unionia yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvissa asioissa. Hän käy unionin puolesta poliittista vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa ja esittää unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.
3. Unionin ulkoasiainministerin hoitaessa tehtäviään häntä avustaa Euroopan ulkosuhdehallinto. Tämä hallinto toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden ulkoasiainhallintojen kanssa, ja se koostuu neuvoston pääsihteeristön ja komission toimivaltaisten yksiköiden virkamiehistä sekä jäsenvaltioiden lähettämästä ulkoasiainhallinnon henkilöstöstä. Euroopan ulkoisen toiminnan yksikön organisaatio ja toiminta vahvistetaan neuvoston eurooppapäätöksellä. Neuvosto tekee ratkaisunsa unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja komission hyväksynnän saatuaan.

III-297 ARTIKLA

1. Kun kansainvälinen tilanne edellyttää unionin operatiivista toimintaa, neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset. Näissä päätöksissä vahvistetaan toiminnan tavoitteet, laajuus, unionin käyttöön asetettavat keinot, toiminnan toteuttamista koskevat edellytykset ja tarvittaessa sen kesto.

Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, josta tällainen eurooppapäätös on tehty, neuvosto tarkistaa päätöksen periaatteita ja tavoitteita ja tekee tarvittavat eurooppapäätökset.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut eurooppapäätökset sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.

3. Kun jäsenvaltio 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen soveltamiseksi suunnittelee kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, se ilmoittaa tästä niin ajoissa, että asiasta voidaan tarpeen vaatiessa ennalta neuvotella neuvostossa. Ennakoilmoitusvelvollisuus ei koske toimenpiteitä, joilla pelkästään saatetaan mainittu päätös osaksi kansallista lainsäädäntöä.

4. Jäsenvaltiot voivat 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen yleisiä tavoitteita noudattaen toteuttaa kiireellisinä tarvittavat toimenpiteet, jos se on tilanteen kehittymisen kannalta ehdottoman välttämätöntä eikä mainittua päätöstä ole tarkistettu. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, ilmoittaa niistä välittömästi neuvostolle.

5. Jos jollakin jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia soveltaa tässä artiklassa tarkoitettua eurooppapäätöstä, se saattaa asian käsiteltäväksi neuvostoon, joka keskustelelee siitä ja pyrkii löytämään asianmukaiset ratkaisut. Nämä ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa toiminnan tavoitteiden kanssa eikä haitata sen tehokkuutta.

III-298 ARTIKLA

Neuvosto tekee eurooppapäätökset, joissa määritellään unionin kanta tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansalliset politiikat ovat unionin kantojen mukaisia.

III-299 ARTIKLA

1. Kukin jäsenvaltio, unionin ulkoasiainministeri tai tämä ministeri komission kannattamana voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä sille tapauksen mukaan aloitteita tai ehdotuksia.
2. Nopeaa päätöstä vaativissa tapauksissa unionin ulkoasiainministeri kutsuu koolle omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä neuvoston ylimääräisen istunnon 48 tunnin ja pakottavissa tapauksissa tätä lyhyemmän ajan kuluessa.

III-300 ARTIKLA

1. Neuvosto tekee tässä luvussa tarkoitettut eurooppapäätökset yksimielisesti.

Äänestämästä pidättyvä neuvoston jäsen voi perustella pidättymistään antamalla virallisen lausuman. Tällöin tämä jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä eurooppapäätöstä, mutta se hyväksyy sen, että päätös sitoo unionia. Asianomainen jäsenvaltio pidättäytyy keskinäisen yhteisvastuun hengessä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muut jäsenvaltiot kunnioittavat sen kantaa. Jos tällä tavoin pidättymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat vähintään yhtä kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään yhtä kolmasosaa unionin väestöstä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä:

- a) tehdessään eurooppapäätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta, unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevan, III-293 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksen perusteella;
- b) tehdessään eurooppapäätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta ja joka perustuu unionin ulkoasiainministerin ehdotukseen, joka on tehty sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on omasta aloitteestaan tai tämän ministerin aloitteesta sitä häneltä nimenomaisesti pyytänyt;
- c) tehdessään eurooppapäätöksen, jolla pannaan täytäntöön eurooppapäätös, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta;
- d) tehdessään eurooppapäätöksen erityisedustajan nimittämisestä III-302 artiklan mukaisesti.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään elintärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa määräenemmistöllä tehtävän eurooppapäätöksen tekemistä, asiasta ei äänestetä. Unionin ulkoasiainministeri pyrkii tiiviisti asianomaisen jäsenvaltion kanssa neuvotellen löytämään ratkaisun, jonka tämä voi hyväksyä. Jollei tulokseen päästä, neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi yksimielisen eurooppapäätöksen tekemiseksi.

3. Eurooppa-neuvosto voi I-40 artiklan 7 kohdan mukaisesti tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissakin kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

4. Mitä 2 ja 3 kohdassa määrätään, ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-301 ARTIKLA

1. Kun Eurooppa-neuvosto tai neuvosto on määritellyt I-40 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun unionin yhteisen lähestymistavan, unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sovittavat yhteen toimintansa neuvostossa.

2. Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja unionin edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä tekevät keskenään yhteistyötä ja osallistuvat 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen lähestymistavan muotoiluun ja täytäntöönpanoon.

III-302 ARTIKLA

Neuvosto voi nimittää unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä. Erityisedustaja hoitaa tehtäviään tämän ministerin alaisuudessa.

III-303 ARTIKLA

Unioni voi tehdä sopimuksia yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän luvun soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

III-304 ARTIKLA

1. Unionin ulkoasiainministeri kuulee Euroopan parlamenttia ja antaa sille tietoja I-40 artiklan 8 kohdan ja I-41 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Hän huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Erityisedustajat voivat osallistua tietojen antamiseen Euroopan parlamentille.

2. Euroopan parlamentti voi osoittaa kysymyksiä tai laatia suosituksia neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille. Euroopan parlamentissa käydään kahdesti vuodessa keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisessa tapahtuneesta edistymisestä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna.

III-305 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne puolustavat niissä unionin kantoja. Unionin ulkoasiainministeri vastaa tämän yhteensovittamisen järjestämisestä.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, osallistuvat jäsenvaltiot puolustavat unionin kantoja.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, edustettuina olevat jäsenvaltiot pitävät ensiksi mainitut jäsenvaltiot sekä unionin ulkoasiainministerin selvillä kaikista esille tulevista yhteistä etua koskevista asioista I-16 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot ja unionin ulkoasiainministerin täysin ajan tasalla. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston jäseniä, puolustavat toiminnassaan unionin kantoja ja etuja, sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan nojalla.

Jos unioni on määritellyt kannan Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston esityslistalla olevasta aiheesta, turvallisuusneuvoston jäseninä olevat jäsenvaltiot pyytävät, että unionin ulkoasiainministeri kutsutaan esittämään unionin kanta.

III-306 ARTIKLA

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot, unionin edustustot kolmansissa maissa ja valtuuskunnat kansainvälisissä konferensseissa sekä jäsenvaltioiden ja unionin edustustot kansainvälisissä järjestöissä tekevät yhteistyötä sen varmistamiseksi, että tämän luvun nojalla tehtyjä eurooppapäätöksiä, joissa määritellään unionin kantoja ja toimintoja, noudatetaan ja että ne pannaan täytäntöön. Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja ja laatimalla yhteisiä arvioita.

Ne edistävät sitä, että I-10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu Euroopan kansalaisten oikeus saada suojelua kolmannen maan alueella sekä III-127 artiklan nojalla hyväksytyt toimenpiteet pannaan täytäntöön.

III-307 ARTIKLA

1. Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelemiseen antamalla neuvoston tai unionin ulkoasiainministerin pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista. Komitea myös seuraa sovitun politiikan toteuttamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltuuksia.

2. Tätä lukua sovellettaessa poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea huolehtii neuvoston ja unionin ulkoasiainministerin johdolla III-309 artiklassa tarkoitettujen kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Neuvosto voi, päätettyään kriisinhallintaoperaation toteuttamisesta ja sen kestosta, valtuuttaa komitean toteuttamaan operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevat aiheelliset toimenpiteet.

III-308 ARTIKLA

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttaminen ei vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielimillä unionin toimivallan käyttämiseksi olevien I-13–I-15 ja I-17 artiklassa tarkoitettujen toimivaltuuksien laajuuteen, joista tässä perustuslaissa määrätään.

Näissä artikloissa tarkoitettujen politiikkojen toteuttaminen ei myöskään vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielinten niiden toimivaltuuksien laajuuteen, joista tässä perustuslaissa määrätään tämän luvun mukaisen unionin toimivallan käyttämiseksi.

2 JAKSO

YHTEINEN TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIikka

III-309 ARTIKLA

1. Edellä I-41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin, joiden yhteydessä unioni voi käyttää siviili- ja sotilasvoimavaroja, kuuluvat yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, humanitaariset ja pelastustehtävät, neuvonta ja tuki sotilasasioissa, konfliktinesto- ja rauhanturvaamistehtävät, taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen ja konfliktin jälkeinen vakauttaminen mukaan luettuina. Kaikilla näillä tehtävillä voidaan edistää terrorismin torjumista, myös antamalla tukea kolmansille maille terrorismin torjumiseksi niiden alueella.

2. Neuvosto tekee 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevat eurooppapäätökset ja määrittelee tehtävien tavoitteet ja laajuuden sekä niiden yleiset toteuttamistavat. Unionin ulkoasiainministeri valvoo neuvoston alaisuudessa sekä tiiviissä ja jatkuvassa yhteydessä poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan näiden tehtävien siviili- ja sotilasnäkökohtien yhteensovittamista.

III-310 ARTIKLA

1. Edellä III-309 artiklan mukaisesti tehtävien eurooppapäätösten yhteydessä neuvosto voi antaa tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle, joka on siihen halukas ja jolla on tehtävään tarvittavat voimavarat. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat tehtävän hoidosta keskenään yhteistyössä unionin ulkoasiainministerin kanssa.

2. Tehtävän toteuttamiseen osallistuvat jäsenvaltiot tiedottavat omasta aloitteestaan tai toisen jäsenvaltion pyynnöstä neuvostolle säännöllisesti tehtävän toteuttamisen etenemisestä.

Asianomaiset jäsenvaltiot ottavat neuvostossa välittömästi esille tehtävän toteuttamisen, jos sillä on merkittäviä seurauksia tai se edellyttää, että 1 kohdassa tarkoitetuilla eurooppapäätöksillä vahvistettuja tehtävän tavoitetta, laajuutta tai toteuttamistapoja on muutettava. Tällöin neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset.

III-311 ARTIKLA

1. Neuvoston alaisuudessa toimivan, I-41 artiklan 3 kohdassa perustetun Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavaraviraston (Euroopan puolustusvirasto) tehtävänä on:

- a) osallistua jäsenvaltioiden sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden määrittämiseen ja sen arvioimiseen, miten jäsenvaltiot täyttävät voimavaroja koskevat sitoumuksensa;
- b) edistää operatiivisten tarpeiden yhdenmukaistamista sekä tehokkaiden ja yhteensopivien hankintamenetelmien omaksumista;
- c) ehdottaa monenvälisiä hankkeita sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden täyttämiseksi ja huolehtia jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien yhteensovittamisesta sekä erityisten yhteistyöohjelmien hallinnoinnista;
- d) tukea puolustusteknologian tutkimusta sekä sovittaa yhteen ja suunnitella yhteisiä tutkimustoimia ja tutkimuksia, joilla pyritään löytämään teknisiä ratkaisuja tuleviin operatiivisiin tarpeisiin;

e) osallistua sellaisten tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, joilla vahvistetaan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa ja joilla tehostetaan sotilasmenojen käyttöä.

2. Euroopan puolustusviraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Neuvosto tekee määräenemmistöllä eurooppapäätöksen viraston perussäännöstä, kotipaikasta ja sen toimintaa koskevista säännöistä. Päätöksessä otetaan huomioon se, missä laajuudessa viraston toimintaan tosiasiaassa osallistutaan. Viraston sisälle muodostetaan erityisryhmiä yhteisiä hankkeita toteuttavien jäsenvaltioiden kesken. Virasto suorittaa tehtävänsä ollen tarvittaessa yhteydessä komissioon.

III-312 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat osallistua I-41 artiklan 6 kohdassa määriteltyyn pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön ja jotka täyttävät pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyssä pöytäkirjassa esitetyt sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja tekevät niitä koskevat sitoumukset, ilmoittavat aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille.

2. Neuvosto tekee kolmen kuukauden kuluessa 1 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelo. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan.

3. Jäsenvaltio, joka haluaa myöhemmin osallistua pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jossa vahvistetaan asianomaisen, vaatimukset täyttävän ja pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitetut sitoumukset hyväksyvän jäsenvaltion osallistuminen. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Määräenemmistöön tarvitaan 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

4. Jos osallistuva jäsenvaltio ei enää täytä vaatimuksia tai ei voi enää vastata pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuista sitoumuksista, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen tämän valtion osallistumisen keskeyttämisestä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita, lukuun ottamatta asianomaista jäsenvaltiota, edustavat neuvoston jäsenet.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5. Jos osallistuva jäsenvaltio haluaa lopettaa pysyvän rakenteellisen yhteistyön, se ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, joka panee merkille tämän jäsenvaltion osallistumisen päättymisen.
6. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteissa hyväksyttävät muut kuin 2–5 kohdassa tarkoitetut neuvoston eurooppapäätökset ja suositukset hyväksytään yksimielisesti. Tätä artiklaa sovellettaessa yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

3 JAKSO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-313 ARTIKLA

1. Tämän luvun täytäntöönpanosta toimitelmille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina unionin talousarvioon.
2. Myös tämän luvun täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan menoina unionin talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista operaatioista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista neuvosto päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina unionin talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto päättä toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut neuvostossa virallisen lausuman III-300 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisista operaatioista johtuvien menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen erityismenettelyistä, joilla taataan, että määrärahat, jotka on otettu unionin talousarvioon yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tehtävien kiireellisten aloitteiden rahoittamista ja erityisesti I-41 artiklan 1 kohdassa ja III-309 artiklassa tarkoitetun tehtävän valmistelutoimia varten, saadaan nopeasti ja tehokkaasti käyttöön. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Edellä I-41 artiklan 1 kohdassa ja III-309 artiklassa tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimet, joita ei oteta menoina unionin talousarvioon, rahoitetaan jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista koostuvasta käynnistysrahastosta.

Neuvosto tekee määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan:

- a) käynnistysrahaston perustamista ja rahoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, erityisesti rahastolle myönnettävän rahoituksen määrät;
- b) käynnistysrahaston hoitoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) varainhoidon valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Jos I-41 artiklan 1 kohdan ja III-309 artiklan mukaisesti suunniteltua tehtävää ei voida rahoittaa unionin talousarviosta, neuvosto valtuuttaa unionin ulkoasiainministerin käyttämään tätä rahastoa. Unionin ulkoasiainministeri antaa neuvostolle kertomuksen tämän toimeksiannon hoitamisesta.

III LUKU

YHTEINEN KAUPPAPOLITIIKKA

III-314 ARTIKLA

Perustamalla III-151 artiklan mukaisesti tulliliiton unioni edistää yhteisen edun mukaisesti maailmankaupan sopusointuista kehitystä, kansainvälistä kauppaa ja ulkomaisia suoria sijoituksia koskevien rajoitusten asteittaista poistamista sekä tulli- ja muiden esteiden purkamista.

III-315 ARTIKLA

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä tavara- ja palvelukaupan alalla, sekä teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien alalla, ulkomaisten suorien sijoitusten osalta, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämässä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä. Yhteistä kauppapolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2. Eurooppalailla säädetään toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi.

3. Jos on neuvoteltava tai tehtävä sopimuksia yhden tai useamman kolmannen valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa, sovelletaan III-325 artiklan määräyksiä, jollei tämän artiklan erityismääräyksistä muuta johdu.

Komissio antaa asiasta suosituksia neuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarvittavat neuvottelut. Neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat unionin sisäisten politiikkojen ja sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka neuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden ohjeiden mukaisesti, joita neuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle ja Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.

4. Neuvosto tekee 3 kohdassa tarkoitettujen sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Neuvosto tekee palvelukaupan ja teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien sekä ulkomaisten suorien sijoitusten aloilla tehtävien sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa yksimielisesti silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti myös neuvoteltaessa ja tehtäessä sopimuksia:

- a) kulttuuri- tai audiovisuaalisten palvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat haitata unionin kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta;

- b) sosiaali-, koulutus- ja terveystalvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat vakavasti haitata näiden palvelujen järjestämistä kansallisella tasolla ja vaikeuttaa jäsenvaltioiden vastuun toteuttamista niiden tarjoamisessa.
5. Liikenteen alan kansainvälisten sopimusten neuvottelemisessa ja tekemisessä noudatetaan III osaston III luvun 7 jakson ja III-325 artiklan määräyksiä.
6. Tällä artiklalla annetun, yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvan toimivallan käyttäminen ei vaikuta unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon eikä käsitä jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole tämän perustuslain mukaan mahdollista.

IV LUKU

YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU

1 JAKSO

KEHITYSYHTEISTYÖ

III-316 ARTIKLA

1. Unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan.

Unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen. Unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet toteuttaessaan muita sellaisia politiikkoja, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.

2. Unioni ja jäsenvaltiot noudattavat niitä velvoitteita ja ottavat huomioon ne tavoitteet, jotka ne ovat hyväksyneet Yhdistyneissä Kansakunnissa ja muissa toimivaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

III-317 ARTIKLA

1. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä, jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia yhteistyöohjelmia tai teemakohtaisia ohjelmia.

2. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia III-292 ja III-316 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ensimmäisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

3. Euroopan investointipankki myötävaikuttaa perussäännössään määrätyn ehdoin 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen.

III-318 ARTIKLA

1. Edistääkseen toimiensa täydentävyyttä ja tehokkuutta unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen kehitysyhteistyöpolitiikkansa ja neuvottelevat keskenään avustusohjelmistaan, myös kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne voivat toteuttaa yhteisiä toimia. Jäsenvaltiot myötävaikuttavat tarvittaessa unionin avustusohjelmien toteuttamiseen.
2. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita 1 kohdassa tarkoitetun yhteensovittamisen edistämiseksi.
3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2 JAKSO

TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

III-319 ARTIKLA

1. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, mukaan lukien apu erityisesti rahoituksen alalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten ja varsinkaan III-316–III-318 artiklan soveltamista. Tähän kuuluvat toimet ovat unionin kehitysyhteistyöpolitiikan mukaisia, ja ne toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdan toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.
3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

Ensimmäisellä alakohdalla ei rajoiteta jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

III-320 ARTIKLA

Jos tilanne kolmannessa maassa edellyttää unionin kiireellistä rahoitusapua, neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset komission ehdotuksesta.

3 JAKSO

HUMANITAARINEN APU

III-321 ARTIKLA

1. Humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Toimien tarkoituksena on tapauskohtaisesti avustaa ja suojella sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joissa on tapahtunut luonnonmullistus tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, ja huolehtia näistä eri tilanteista johtuvista humanitaarisista tarpeista. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.
2. Humanitaariseen apuun liittyviä toimia toteutetaan kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti.
3. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet humanitaariseen apuun liittyvien unionin toimien toteuttamiselle.
4. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia 1 kohdassa ja III-292 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Ensimmäisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

5. Jotta nuoret eurooppalaiset voisivat osallistua unionin yhteisen humanitaarisen avun toimiin, perustetaan Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot. Eurooppalailla vahvistetaan niiden perussääntö ja toimintatavat.
6. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen unionin toimien ja jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamista unionin järjestelmien ja kansallisten järjestelmien tehokkuuden ja täydentävyyden lisäämiseksi humanitaarisen avun alalla.
7. Unioni huolehtii siitä, että sen humanitaarisen avun toimet sekä kansainvälisten järjestöjen ja elinten, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvien, toimet ovat keskenään yhteensopivia ja johdonmukaisia.

V LUKU

RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

III-322 ARTIKLA

1. Jos tämän osaston II luvun mukaisesti tehdyssä eurooppapäätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää talous- ja rahoitussuhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa taikka vähentää niitä, neuvosto hyväksyy tarvittavat eurooppa-asetukset ja päätökset määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministerin ja komission yhteisestä ehdotuksesta. Neuvosto ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille.

2. Jos tämän osaston II luvun mukaisesti tehdyssä eurooppapäätöksessä niin säädetään, neuvosto voi hyväksyä 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.
3. Tässä artiklassa tarkoitetut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.

VI LUKU

KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

III-323 ARTIKLA

1. Unioni voi tehdä sopimuksen yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, kun tässä perustuslaissa on asiasta määrätty taikka kun sopimuksen tekeminen on välttämätöntä jonkin unionin politiikalle tässä perustuslaissa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi tai sopimuksen tekemisestä säädetään unionin oikeudellisesti sitovassa säädöksessä tai sopimuksen tekeminen voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden soveltamisalaa.
2. Unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

III-324 ARTIKLA

Unioni voi tehdä assosiaatiosopimuksen yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa luodakseen assosiaation, joka käsittää vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteisiä toimia ja erityismenettelyjä.

III-325 ARTIKLA

1. Unionin ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen väliset sopimukset neuvotellaan ja tehdään seuraavan menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-315 artiklan erityismääräysten soveltamista.
2. Neuvosto antaa luvan neuvottelujen aloittamiselle, vahvistaa neuvotteluohjeet, antaa luvan sopimusten allekirjoittamiseen ja tekee sopimukset.
3. Komissio tai, jos suunniteltu sopimus koskee yksinomaan tai pääasiassa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, unionin ulkoasiainministeri esittää suosituksia neuvostolle, joka tekee eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut ja jossa nimetään suunnitellun sopimuksen alan mukaan unionin neuvottelija tai neuvotteluryhmän johtaja.
4. Neuvosto voi antaa neuvottelijalle ohjeita ja nimetä erityiskomitean, jota on kuultava neuvottelujen aikana.
5. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen ja tarvittaessa sen väliaikaiseen soveltamiseen ennen sen voimaantuloa.

6. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen tekemisestä.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimus koskee yksinomaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, neuvosto tekee eurooppapäätöksen sopimuksen tekemisestä:

- a) seuraavissa tapauksissa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan:
 - i) assosiaatiosopimukset;
 - ii) unionin liittyminen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen;
 - iii) sopimukset, joissa yhteistyömenettelyjä järjestämällä luodaan erityiset institutionaaliset rakenteet;
 - iv) sopimukset, joilla on huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon;
 - v) sopimukset aloilla, joilla sovelletaan joko tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä tai erityistä lainsäätämisyjärjestystä, kun edellytetään Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat kiireellisessä tapauksessa sopia määräajasta hyväksynnän antamiselle.

- b) muissa tapauksissa Euroopan parlamenttia kuultuaan. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Jos lausuntoa ei anneta tässä määräajassa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa.

7. Poiketen siitä, mitä 5, 6 ja 9 kohdassa määrätään, neuvosto voi sopimusta tehtäessä valtuuttaa neuvottelijan hyväksymään unionin puolesta sopimuksen muutokset, jos sopimuksessa määrätään, että muutokset on hyväksyttävä yksinkertaistetussa menettelyssä tai mainitulla sopimuksella perustetussa elimessä. Neuvosto voi liittää valtuutukseen erityisehtoja.

8. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä koko menettelyn ajan.

Se tekee ratkaisunsa kuitenkin yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, taikka jos tehdään assosiaatiosopimus tai III-319 artiklassa tarkoitettu sopimus unionin jäseneksi ehdolla olevan valtion kanssa.

9. Neuvosto tekee komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja sopimuksella perustetussa elimessä unionin puolesta esitettävien kantojen määrittelystä silloin, kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita.

10. Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.

11. Jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi hankkia unionin tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Jos unionin tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai tätä perustuslakia tarkistettu.

III-326 ARTIKLA

1. Poiketen siitä, mitä III-325 artiklassa määrätään, neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta kolmansien valtioiden valuuttoihin. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan ja 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, vahvistaa tai kumota euron keskuskurssit valuuttakurssijärjestelmässä taikka muuttaa niitä. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa Euroopan parlamentille euron keskuskurssien vahvistamisesta, muuttamisesta tai kumoamisesta.

2. Jos ei ole olemassa 1 kohdassa tarkoitettua valuuttakurssijärjestelmää suhteessa yhteen tai useampaan kolmansien valtioiden valuuttaan, neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan laatia yleiset suuntaviivat tällaisia valuuttoja koskevaa valuuttakurssipolitiikkaa varten. Nämä yleiset suuntaviivat eivät saa vaikuttaa Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaiseen tavoitteeseen pitää yllä hintavakautta.

3. Poiketen siitä, mitä III-325 artiklassa määrätään, tapauksissa, joissa unionin sekä yhden tai useamman kolmannen valtion taikka kansainvälisen järjestön kesken on neuvoteltava raha- ja valuuttajärjestelyihin liittyviä kysymyksiä koskevista sopimuksista, neuvosto päättää komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan näiden sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevista järjestelyistä. Näillä järjestelyillä turvataan se, että unioni esittää yhtenäisen kannan. Komissio osallistuu neuvotteluihin täysimääräisesti.

4. Jäsenvaltiot voivat neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin toimivaltaa ja unionin talous- ja rahaliiton alalla tekemien sopimusten soveltamista.

VII LUKU

UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT

III-327 ARTIKLA

1. Unioni harjoittaa aiheellista yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien elinten ja erityisjärjestöjen, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa.

Unioni huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä muihin kansainvälisiin järjestöihin.

2. Unionin ulkoasiainministeri ja komissio huolehtivat tämän artiklan täytäntöönpanosta.

III-328 ARTIKLA

1. Kolmansissa maissa olevat unionin edustustot ja sen kansainvälisissä järjestöissä olevat edustustot huolehtivat unionin edustuksesta.
2. Unionin edustustot ovat unionin ulkoasiainministerin alaisuudessa. Ne toimivat läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioiden diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen kanssa.

VIII LUKU

YHTEISVASTUULAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

III-329 ARTIKLA

1. Jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun kohteeksi taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden uhriksi, muut jäsenvaltiot antavat sille apua sen poliittisten elinten pyynnöstä. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimensa neuvostossa.
2. Neuvosto tekee komission ja unionin ulkoasiainministerin yhteisestä ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa määritellään I-43 artiklassa tarkoitetun yhteisvastuulausekkeen täytäntöönpanoa koskevat säännöt. Neuvosto tekee ratkaisunsa III-300 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos päätöksellä on merkitystä puolustuksen alalla. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

Neuvostoa avustavat tämän kohdan soveltamisalalla poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa kehitettyjen rakenteiden tukemana sekä III-261 artiklassa tarkoitettu komitea, jotka antavat sille tarvittaessa yhteisiä lausuntoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

3. Jotta unioni ja sen jäsenvaltiot voisivat toimia tehokkaasti, Eurooppa-neuvosto arvioi säännöllisesti unioniin kohdistuvia uhkia.

VI OSASTO

UNIONIN TOIMINTA

I LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

TOIMIELIMET

1 alajakso

Euroopan parlamentti

III-330 ARTIKLA

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tarvittavista toimenpiteistä Euroopan parlamentin jäsenten yleisten ja välittömien vaalien toimittamisesta yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Euroopan parlamentin eurooppalailla säädetään Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännöstä ja heidän tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan. Neuvosto tekee jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevia sääntöjä tai ehtoja koskevan ratkaisunsa yksimielisesti.

III-331 ARTIKLA

Eurooppalailla säädetään I-46 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita koskevasta ohjesäännöstä ja erityisesti niiden rahoitusta koskevista säännöistä.

III-332 ARTIKLA

Euroopan parlamentti voi jäsentensä enemmistöllä pyytää komissiota tekemään aiheellisia ehdotuksia asioista, joissa se katsoo, että on valmisteltava unionin säädös tämän perustuslain panemiseksi täytäntöön. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa Euroopan parlamentille perustelunsa.

III-333 ARTIKLA

Euroopan parlamentti voi tehtäviensä puitteissa, jos neljännes sen jäsenistä sitä pyytää, asettaa väliaikaisen tutkintavaliokunnan tutkimaan epäilyjä unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta rikkomuksesta tai epäkohdasta, paitsi jos epäilyksenalaiset seikat ovat tutkittavina jossakin tuomioistuimessa ja oikeudenkäynti on vielä vireillä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tällä perustuslailla muille toimielimille tai elimille annettuja toimivaltuuksia.

Väliaikainen tutkintavaliokunta lakkautetaan, kun se on antanut kertomuksensa.

Tutkintaoikeuden käyttämisestä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään Euroopan parlamentin eurooppalailla. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan neuvoston ja komission hyväksynnän saatuaan.

III-334 ARTIKLA

Kaikilla unionin kansalaisilla sekä niillä luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti oikeus yksin taikka yhdessä toisten henkilöiden kanssa esittää Euroopan parlamentille vetoamus asiassa, joka kuuluu unionin toiminnan alaan ja koskee häntä välittömästi.

III-335 ARTIKLA

1. Euroopan parlamentti valitsee Euroopan oikeusasiamiehen. Oikeusasiamiehellä on I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja I-49 artiklan mukaisesti valtuudet ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, kanteluja unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Tehtävänsä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa aiheellisina pitämänsä tutkimukset omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, paitsi jos epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen, elimen tai laitoksen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tällä toimielimellä, elimellä tai laitoksella on käytettävissä kolmen kuukauden määräaika lausuntonsa antamiseksi hänelle. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle, elimelle tai laitokselle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.

Oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.

2. Oikeusasiamies valitaan aina Euroopan parlamentin vaalien jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin voi Euroopan parlamentin pyynnöstä erottaa oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

3. Oikeusasiamies hoitaa tehtäviään täysin riippumattomana. Tehtäviään hoitaessaan hän ei saa pyytää eikä ottaa ohjeita miltään toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta. Oikeusasiamies ei saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa.
4. Euroopan parlamentin eurooppalailla säädetään oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan.

III-336 ARTIKLA

Euroopan parlamentti pitää istuntokauden vuosittain. Se kokoontuu ilman erillistä kutsua maaliskuun toisena tiistaina.

Euroopan parlamentti voi pitää ylimääräisen istuntojakson jäsentensä enemmistön taikka neuvoston tai komission pyynnöstä.

III-337 ARTIKLA

1. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto käyttävät puhevaltaansa Euroopan parlamentissa Eurooppa-neuvoston ja neuvoston työjärjestyksissä määrätyin edellytyksin.
2. Komissio voi olla läsnä kaikissa Euroopan parlamentin istunnoissa ja saa pyynnöstään käyttää puhevaltaa. Komissio vastaa suullisesti tai kirjallisesti Euroopan parlamentin tai sen jäsenten komissiolle esittämiin kysymyksiin.

3. Euroopan parlamentti käsittelee julkisessa istunnossa komission sille vuosittain antaman yleiskertomuksen.

III-338 ARTIKLA

Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa annettujen äänten enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään parlamentin työjärjestyksessä.

III-339 ARTIKLA

Euroopan parlamentti hyväksyy työjärjestyksensä jäsentensä enemmistöllä.

Euroopan parlamentin asiakirjat julkaistaan siten kuin tässä perustuslaissa ja Euroopan parlamentin työjärjestyksessä määrätään.

III-340 ARTIKLA

Euroopan parlamentti voi käsitellä komission toimintaa koskevan epäluottamuslauseen aikaisintaan kolmen päivän kuluttua siitä, kun se on annettu Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, ja se päättää siitä avoimella äänestyksellä.

Jos epäluottamuslausetta kannattaa kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jotka edustavat Euroopan parlamentin jäsenten enemmistöä, komission kaikki jäsenet jättävät tehtävänsä samalla kertaa ja unionin ulkoasiainministeri eroaa niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa. He jatkavat tehtävissään ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty uudet henkilöt I-26 ja I-27 artiklan mukaisesti. Tällöin näiden uusien komission jäsenten toimikausi päättyy sinä päivänä, jona tehtävänsä yhdessä jättäneiden komission jäsenten toimikausi olisi päättynyt.

2 alajakso

Eurooppa-neuvosto

III-341 ARTIKLA

1. Eurooppa-neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä Eurooppa-neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

2. Eurooppa-neuvosto voi kutsua Euroopan parlamentin puhemiehen kuultavaksi.
3. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskevissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.
4. Eurooppa-neuvostoa avustaa neuvoston pääsihteeristö.

3 alajakso

Ministerineuvosto

III-342 ARTIKLA

Neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta, jonka tämä esittää joko omasta taikka neuvoston jäsenen tai komission aloitteesta.

III-343 ARTIKLA

1. Neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.
2. Neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä, kun päätöksen edellytyksenä on yksinkertainen enemmistö.
3. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

III-344 ARTIKLA

1. Komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten pysyvistä edustajista, huolehtii neuvoston kokousten valmistelusta ja suorittaa neuvoston sille antamat toimeksiannot. Komitea voi tehdä menettelyä koskevia päätöksiä neuvoston työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa.

2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa neuvoston nimittämä pääsihteeri.

Neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä pääsihteeristön organisaatiosta.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskevissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.

III-345 ARTIKLA

Neuvosto voi yksinkertaisella enemmistöllä pyytää komissiolta tutkimuksia, joita neuvosto pitää yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisina, ja se voi pyytää komissiota tekemään sille aiheellisia ehdotuksia. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa neuvostolle perustelunsa.

III-346 ARTIKLA

Neuvosto tekee eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan tässä perustuslaissa tarkoitettuja komiteoita koskevat säännöt. Se tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä komissiota kuultuaan.

4 alajakso

Euroopan komissio

III-347 ARTIKLA

Komission jäsenet pidättäytyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtäviensä kanssa. Jäsenvaltiot kunnioittavat heidän riippumattomuuttaan, eivätkä ne yritä vaikuttaa jäseniin heidän hoitaessaan tehtäviään.

Komission jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtäväänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Jos komission jäsen ei noudata näitä velvollisuuksiaan, unionin tuomioistuin voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä tekemästä tai komission esittämästä pyynnöstä päättää tapauksen mukaan, että joko jäsen erotetaan III-349 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti taikka että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa.

III-348 ARTIKLA

1. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan.

2. Neuvosto nimittää eronneen, erotetun tai kuolleen komission jäsenen tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi yhteisymmärryksessä komission puheenjohtajan kanssa, Euroopan parlamenttia kuultuaan ja I-26 artiklan 4 kohdassa määrättyjä perusteita noudattaen uuden jäsenen, jolla on sama kansalaisuus.

Neuvosto voi komission puheenjohtajan ehdotuksesta päättää yksimielisesti, ettei tällaisissa tapauksissa ole tarpeen nimittää uutta jäsentä, etenkin jos jäljellä oleva komission jäsenen toimikausi on lyhyt.

3. Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi I-27 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

4. Jos unionin ulkoasiainministeri eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi ulkoasiainministeri jäljellä olevaksi toimikaudeksi I-28 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

5. Jos kaikki komission jäsenet eroavat, he jatkavat I-26 ja I-27 artiklan mukaisesti tehtävissään ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet komission jäsenet.

III-349 ARTIKLA

Jos komission jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, unionin tuomioistuin voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä tekemästä tai komission esittämästä pyynnöstä päättää erottaa hänet.

III-350 ARTIKLA

Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne jäsenten kesken I-27 artiklan 3 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta I-28 artiklan 4 kohdan soveltamista. Puheenjohtaja voi jakaa tehtävät uudelleen toimikauden aikana. Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

III-351 ARTIKLA

Komissio tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään sen työjärjestyksessä.

III-352 ARTIKLA

1. Komissio hyväksyy työjärjestyksensä varmistaakseen oman toimintansa ja eri yksiköidensä toiminnan. Se julkaisee työjärjestyksensä.
2. Komissio julkaisee vuosittain viimeistään kuukautta ennen Euroopan parlamentin istuntokauden alkua yleiskertomuksen unionin toiminnasta.

5 alajakso

Euroopan unionin tuomioistuin

III-353 ARTIKLA

Unionin tuomioistuin kokoontuu jaostoissa, suuressa jaostossa tai täysistunnossa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaisesti.

III-354 ARTIKLA

Unionin tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen julkisasiamiesten määrän lisäämisestä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan.

III-355 ARTIKLA

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät omassa maassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä oikeusoppineita, nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-357 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyin edellytyksin.

Tuomarit nimeävät keskuudestaan unionin tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

III-356 ARTIKLA

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä vahvistetaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleistä tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-357 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa unionin yleisen tuomioistuimen jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi.

Tuomarit nimeävät keskuudestaan unionin yleisen tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

Jollei Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, unionin yleiseen tuomioistuimeen sovelletaan, mitä tässä perustuslaissa määrätään unionin tuomioistuimesta.

III-357 ARTIKLA

Perustetaan komitea, joka antaa lausunnon ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuudesta unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtäviin, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset suorittavat nimitykset III-355 ja III-356 artiklan mukaisesti.

Komiteassa on seitsemän henkilöä, jotka valitaan unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen entisten jäsenten, ylimpien kansallisten tuomioistuinten jäsenten ja tunnetusti pätevien oikeusoppineiden keskuudesta, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan komitean toimintasäännöt, sekä eurooppapäätöksen, jolla nimetään komitean jäsenet. Neuvosto tekee ratkaisunsa unionin tuomioistuimen presidentin aloitteesta.

III-358 ARTIKLA

1. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena III-365, III-367, III-370, III-372 ja III-374 artiklassa tarkoitettut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin III-359 artiklan mukaisesti perustetun erityistuomioistuimen tehtäväksi tai jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan kuuluvat unionin tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista muunkinlaisia kanteita.

Unionin yleisen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan hakea muutosta unionin tuomioistuimessa vain oikeuskysymyksen osalta ja perussäännössä määrättyin edellytyksin ja rajoituksin.

2. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista erityistuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Unionin yleisen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrättyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos on olemassa vakava vaara, että unionin oikeuden yhtenäisyys tai johdonmukaisuus vaarantuisi.

3. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista III-369 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrättyissä erityisissä asioissa.

Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että asian ratkaisu edellyttää periaatepäätöstä, joka voi vaikuttaa unionin oikeuden yhtenäisyyteen tai johdonmukaisuuteen, se voi siirtää asian unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Unionin yleisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrättyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos on olemassa vakava vaara, että unionin oikeuden yhtenäisyys tai johdonmukaisuus vaarantuisi.

III-359 ARTIKLA

1. Eurooppalailla voidaan perustaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistuimia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietynlaiset erityisissä asioissa nostetut kanteet. Laki annetaan joko komission ehdotuksesta ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu.

2. Erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa vahvistetaan tämän tuomioistuimen kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettava toimivalta.

3. Erityistuomioistuinten päätöksiin voidaan hakea muutosta unionin yleisessä tuomioistuimessa vain oikeuskysymysten osalta tai, jos erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa niin säädetään, myös asiakysymysten osalta.
4. Erityistuomioistuinten jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät yksimielisesti.
5. Erityistuomioistuimet hyväksyvät työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.
6. Jollei erityistuomioistuimen perustamista koskevasta eurooppalaista muuta johdu, erityistuomioistuimiin sovelletaan tämän perustuslain Euroopan unionin tuomioistuinta koskevia määräyksiä sekä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön määräyksiä. Erityistuomioistuimiin sovelletaan joka tapauksessa perussäännön I osastoa ja sen 64 artiklaa.

III-360 ARTIKLA

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, se antaa asiasta perustellun lausunnon varattuaan ensin tälle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa.

Jos asianomainen valtio ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-361 ARTIKLA

Jos jäsenvaltio katsoo, että toinen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, se voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ennen kuin jäsenvaltio nostaa toista jäsenvaltiota vastaan kanteen, joka perustuu väitteeseen tässä perustuslaissa määrätyn velvollisuuden rikkomisesta, sen on saatettava asia komission käsiteltäväksi.

Komissio antaa perustellun lausunnon sen jälkeen, kun asianomaisilla valtioilla on ollut tilaisuus kirjallisesti ja suullisesti esittää huomautuksensa asiasta ja vastapuolen huomautuksista.

Jos komissio ei ole antanut lausuntoa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on saatettu sen käsiteltäväksi, lausunnon puuttuminen ei estä saattamasta asiaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-362 ARTIKLA

1. Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tämän jäsenvaltion on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

2. Jos komissio katsoo, ettei asianomainen jäsenvaltio ole toteuttanut 1 kohdassa tarkoitetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi varattuaan ensin tälle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio ilmoittaa samalla sen kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan olosuhteet huomioon ottaen suoritettava.

Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että asianomainen jäsenvaltio ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä tämän jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon.

Tämä menettely ei rajoita III-361 artiklan soveltamista.

3. Kun komissio saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi asian III-360 artiklan nojalla katsoessaan, että asianomainen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla eurooppapuitelaki saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka asianomaisen jäsenvaltion on suoritettava.

Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, ettei velvoitetta ole täytetty, se voi määrätä asianomaisen jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon komission ilmoittaman määrän rajoissa. Suoritus on maksettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa määrättyinä ajankohtana.

III-363 ARTIKLA

Neuvoston eurooppalaeilla tai -asetuksilla voidaan antaa Euroopan unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta niissä säädettyjen seuraamusten osalta.

III-364 ARTIKLA

Eurooppalailla voidaan Euroopan unionin tuomioistuimelle antaa siinä määritellyssä laajuudessa toimivalta ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten tämän perustuslain nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

III-365 ARTIKLA

1. Euroopan unionin tuomioistuin valvoo eurooppalakien ja -puitelakien sekä neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin säädösten laillisuutta, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, sekä Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Euroopan unionin tuomioistuin valvoo myös unionin elinten ja laitosten sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.
2. Sovellettaessa 1 kohtaa Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission nostama kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän perustuslain tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö.
3. Euroopan unionin tuomioistuimella on 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen, Euroopan keskuspankin ja alueiden komitean oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet.
4. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi 1 ja 2 kohdassa määrätyin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.
5. Unionin elinten ja laitosten perustamissäädöksissä voidaan säätää erityisistä edellytyksistä ja menettelysäännöistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannetta kyseisten elinten tai laitosten sellaisten säädösten johdosta, joiden tarkoituksena on tuottaa näitä henkilöitä koskevia oikeusvaikutuksia.

6. Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

III-366 ARTIKLA

Jos kanne on aiheellinen, Euroopan unionin tuomioistuin julistaa säädöksen mitättömäksi.

Tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa se toteaa, miltä osin mitättömäksi julistetun säädöksen vaikutuksia kuitenkin on pidettävä pysyvinä.

III-367 ARTIKLA

Jos Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, neuvosto, komissio tai Euroopan keskuspankki tämän perustuslain vastaisesti laiminlyö ratkaisun tekemisen, jäsenvaltiot tai muut unionin toimielimet voivat saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi laiminlyönnin toteamiseksi. Tätä artiklaa sovelletaan samoin edellytyksin unionin elimiin ja laitoksiin, jotka laiminlyövät ratkaisun tekemisen.

Kanne otetaan käsiteltäväksi vain, jos kyseistä toimielintä, elintä tai laitosta on ensin kehoitettu tekemään ratkaisu. Jollei toimielin, elin tai laitos ole määritellyt kantaansa kahden kuukauden kuluessa mainitusta kehotuksesta, kanne voidaan panna vireille uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyn edellytyksin nostaa Euroopan unionin tuomioistuimessa kanteen, jonka perusteena on se, että unionin toimielin, elin tai laitos on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon.

III-368 ARTIKLA

Toimielimen, elimen tai laitoksen, jonka säädös on julistettu mitättömäksi tai jonka laiminlyönti on julistettu tämän perustuslain vastaiseksi, on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

Tämä velvollisuus ei vaikuta III-431 artiklan toisen kohdan soveltamisesta johtuviin velvollisuuksiin.

III-369 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

- a) tämän perustuslain tulkinnasta;
- b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen antaman säädöksen pätevydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos tällainen kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee pidätettyä henkilöä, Euroopan unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa mahdollisimman pian.

III-370 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista III-431 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat.

III-371 ARTIKLA

Unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu Eurooppa-neuvoston tai neuvoston I-59 artiklan nojalla antaman säädöksen laillisuudesta ainoastaan sen jäsenvaltion pyynnöstä, jota Eurooppa-neuvoston tai neuvoston toteamus koskee, ja yksinomaan kyseisessä artiklassa olevien menettelyä koskevien sääntöjen noudattamisen osalta.

Tämä pyyntö on esitettävä kuukauden kuluessa kyseisen toteamuksen sisältävän päätöksen tekemisestä. Euroopan unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä.

III-372 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista unionin ja sen henkilöstön väliset riidat unionin virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissä määrätyn tai unionin muuhun henkilöstöön sovellettavista palvelussuhteen ehtoista johtuvien rajoitusten ja edellytysten.

III-373 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella on jäljempänä määrätyn rajoitusten toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat:

- a) Euroopan investointipankin perussäännöstä johtuvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämistä. Euroopan investointipankin hallintoneuvostolla on tällöin samat valtuudet kuin komissiolla III-360 artiklan mukaan;
- b) Euroopan investointipankin valtuuston ratkaisuja. Kukin jäsenvaltio, komissio tai Euroopan investointipankin hallintoneuvosto voi nostaa kanteen asiassa III-365 artiklassa määrätyn edellytyksin;
- c) Euroopan investointipankin hallintoneuvoston ratkaisuja. Kanteen asiassa voi nostaa vain jäsenvaltio tai komissio III-365 artiklassa määrätyn edellytyksin ja vain sillä perusteella, että Euroopan investointipankin perussäännön 19 artiklan 2, 5, 6 ja 7 kohdassa määrättyä menettelyä ei ole noudatettu;

- d) tästä perustuslaista sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä johtuvien kansallisten keskuspankkien velvollisuuksien täyttämistä. Euroopan keskuspankin neuvostolla on tällöin kansallisten keskuspankkien suhteen samat valtuudet kuin komissiolla III-360 artiklan mukaan jäsenvaltioiden suhteen. Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että kansallinen keskuspankki on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tuon pankin on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

III-374 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta tehdä ratkaisu unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

III-375 ARTIKLA

1. Jos toimivaltaa ei ole tällä perustuslailla annettu Euroopan unionin tuomioistuimelle, riidat, joissa unioni on asianosainen, eivät unionin asianosaisuuden perusteella ole jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiovallan ulkopuolella.
2. Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan tämän perustuslain tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat ainoastaan siinä määrätyllä tavalla.
3. Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jokainen jäsenvaltioiden välinen riita, joka on yhteydessä tämän perustuslain kohteeseen, jos asia saatetaan sen käsiteltäväksi asianosaisten tekemän erityisen sopimuksen nojalla.

III-376 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa I-40 ja I-41 artiklan osalta, V osaston II luvun yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten osalta eikä III-293 artiklan osalta siltä osin kuin se koskee yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Euroopan unionin tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta valvoa III-308 artiklan noudattamista ja ratkaista III-365 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin edellytyksiin vireille pannut kanteet, jotka koskevat luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle osoitetun, neuvoston V osaston II luvun nojalla tekemän, rajoittavia toimenpiteitä sisältävän eurooppapäätöksen laillisuuden tutkimista.

III-377 ARTIKLA

Käyttäessään vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskeviin III osaston IV luvun 4 ja 5 jakson määräyksiin liittyviä toimivaltuuksiaan Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai muiden lainvalvontaviranomaisten toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta taikka antaa ratkaisua niiden velvollisuuksien suorittamisesta, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

III-378 ARTIKLA

Vaikka III-365 artiklan 6 kohdassa mainittu määräaika on päättynyt, asianosainen voi riidassa, joka koskee unionin toimielimen, elimen tai laitoksen antamaa soveltamisalaltaan yleistä säädöstä, vaatia Euroopan unionin tuomioistuimessa III-365 artiklan 2 kohdassa mainitulla perusteella, että säädöstä ei sovelleta.

III-379 ARTIKLA

1. Euroopan unionin tuomioistuimessa nostetulla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Euroopan unionin tuomioistuin voi kuitenkin määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi, jos se katsoo olosuhteiden sitä edellyttävän.
2. Euroopan unionin tuomioistuin voi käsiteltävänäään olevassa asiassa päättää tarpeellisista välimiinoista.

III-380 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön noudattaen, mitä III-401 artiklassa määrätään.

III-381 ARTIKLA

Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osastoa ja 64 artiklaa, voidaan muuttaa eurooppalailla. Laki annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu tai komission ehdotuksesta ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu.

6 alajakso

Euroopan keskuspankki

III-382 ARTIKLA

1. Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenet sekä niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joita ei koske III-197 artiklassa tarkoitettu poikkeus, muodostavat Euroopan keskuspankin neuvoston.
2. Johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.

Eurooppa-neuvosto nimittää johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet määräenemmistöllä neuvoston suosituksesta sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankin neuvostoa kuultuaan henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla.

Heidän toimikautensa on kahdeksan vuotta, eikä heitä voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Johtokunnan jäseninä voivat olla vain jäsenvaltion kansalaiset.

III-383 ARTIKLA

1. Neuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voi osallistua Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta.

Neuvoston puheenjohtaja voi tehdä aloitteen Euroopan keskuspankin neuvostossa käsiteltäväksi asiaksi.

2. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja kutsutaan neuvoston kokouksiin, jos niissä käsitellään Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä asioita.

3. Euroopan keskuspankki antaa Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja komissiolle vuosittain kertomuksen Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta sekä edellisen ja kuluvan vuoden rahapolitiikasta. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja esittelee tämän kertomuksen Euroopan parlamentille, joka voi käydä yleiskeskustelun sen pohjalta, sekä neuvostolle.

Euroopan keskuspankin puheenjohtajaa ja muita Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseniä voidaan Euroopan parlamentin pyynnöstä tai heidän omasta aloitteestaan kuulla Euroopan parlamentin toimivaltaisissa elimissä.

7 alajakso

Tilintarkastustuomioistuin

III-384 ARTIKLA

1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien unionin perustamien elinten ja laitosten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei kyseisen elimen tai laitoksen perustamissääädöksessä toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää unionin kutakin keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa tulojen ja menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden sekä sen, että varainhoito on ollut moitteetonta. Tällöin se huomauttaa erityisesti epäkohdista.

Tulot tarkastetaan unionin tuloiksi todettujen ja unionille suoritettujen määrien pohjalta.

Menot tarkastetaan maksusitoumusten ja suoritettujen maksujen pohjalta.

Nämä tarkastukset voidaan toimittaa ennen asianomaisen varainhoitovuoden tilinpäätöstä.

3. Tarkastus toimitetaan asiakirjojen perusteella ja tarvittaessa muiden toimielinten tiloissa sekä unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten ja laitosten tiloissa ja jäsenvaltioissa, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden toimitilat mukaan luettuina. Tarkastus toimitetaan jäsenvaltioissa yhdessä kansallisten tilintarkastuselinten kanssa tai, jollei niillä ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten kanssa. Tilintarkastustuomioistuin ja jäsenvaltioiden kansalliset tilintarkastuselimet toimivat luottamuksellisessa yhteistyössä riippumattomuutensa säilyttäen. Nämä tilintarkastuselimet taikka viranomaiset tai laitokset ilmoittavat tilintarkastustuomioistuimelle, aikovatko ne osallistua tarkastukseen.

Muiden toimielinten, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten ja laitosten, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ja jäsenvaltioiden tilintarkastuselinten tai, jollei viimeksi mainituilla ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi.

Tilintarkastustuomioistuimen, Euroopan investointipankin ja komission välisellä sopimuksella määrätään tilintarkastustuomioistuimen oikeudesta tutustua pankin hallussa oleviin tietoihin investointipankin hoitamien unionin tulojen ja menojen osalta. Jollei sopimusta ole tehty, tilintarkastustuomioistuimella on kuitenkin oikeus tutustua investointipankin hoitamien unionin menojen ja tulojen tarkastuksen edellyttämiin tietoihin.

4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille toimielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

III-385 ARTIKLA

1. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, jotka kotivaltiossaan kuuluvat tai ovat kuuluneet ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään. Heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

2. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimeävät keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

3. Tehtäväänsä hoitaessaan tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. He pidättäytyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa.

4. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtäväänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tilintarkastustuomioistuimen jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

5. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai kun unionin tuomioistuin päättää 6 kohdan mukaisesti erottaa hänet.

Jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään uusi jäsen.

Jollei kyseessä ole erottaminen, tilintarkastustuomioistuimen jäsen jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen.

6. Tilintarkastustuomioistuimen jäsen voidaan erottaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuin tilintarkastustuomioistuimen pyynnöstä toteaa, ettei hän enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siihen kuuluvia velvollisuuksia.

2 JAKSO

UNIONIN NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

1 alajakso

Alueiden komitea

III-386 ARTIKLA

Alueiden komitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

Komitean jäsenet ja yhtä monta varajäsentä nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen tai varajäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Komitean jäsen tai varajäsen ei voi samanaikaisesti olla Euroopan parlamentin jäsen.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsen- ja varajäsenluettelon vahvistamisesta.

Kun I-32 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tehtävä, jonka perusteella henkilöä ehdotettiin alueiden komitean jäseneksi, päättyy, hänen toimikautensa komiteassa päättyy ilman eri toimenpiteitä ja hänen tilalleen nimitetään samaa menettelyä noudattaen uusi jäsen meneillään olevan toimikauden loppuun saakka.

III-387 ARTIKLA

Alueiden komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

Komitea hyväksyy työjärjestyksensä.

III-388 ARTIKLA

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee alueiden komiteaa tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa sekä muissa aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa, erityisesti rajojen yli ulottuvan yhteistyön osalta.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asian käsittelyä voidaan jatkaa, vaikkei lausuntoa ole annettu.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio ilmoittaa alueiden komitealle lausuntopyynnöstä, joka on esitetty talous- ja sosiaalikomitealle. Alueiden komitea voi antaa lausunnon asiasta, jos se katsoo, että asiaan liittyy erityisiä alueellisia etuja. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Komitean lausunto sekä selostus asian käsittelystä komiteassa annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

2 alajakso

Talous- ja sosiaalikomitea

III-389 ARTIKLA

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

III-390 ARTIKLA

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenet nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta.

Neuvosto tekee ratkaisunsa komissiota kuultuaan. Se voi hankkia lausunnon talous- ja yhteiskuntaelämän eri aloja ja kansalaisyhteiskuntaa edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joita unionin toiminta koskee.

III-391 ARTIKLA

Talous- ja sosiaalikomitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

Komitea hyväksyy työjärjestyksensä.

III-392 ARTIKLA

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa. Nämä toimielimet voivat kuulla komiteaa kaikissa muissakin aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asian käsittelyä voidaan jatkaa, vaikkei lausuntoa ole annettu.

Komitean lausunto sekä selostus asian käsittelystä komiteassa annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

3 JAKSO

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI

III-393 ARTIKLA

Euroopan investointipankki on oikeushenkilö.

Sen jäseniä ovat jäsenvaltiot.

Euroopan investointipankin perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Euroopan investointipankin perussääntöä voidaan muuttaa neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti joko Euroopan investointipankin pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan investointipankkia kuultuaan.

III-394 ARTIKLA

Euroopan investointipankin tehtävänä on unionin edun mukaisesti myötävaikuttaa sisämarkkinoiden tasapainoiseen ja vakaaseen kehitykseen käyttäen sekä pääomamarkkinoita että omia varojaan. Tätä varten Euroopan investointipankki edistää, voittoa tavoittelematta ja erityisesti myöntämällä lainoja ja antamalla takauksia, seuraavien hankkeiden rahoittamista kaikilla talouden aloilla:

- a) hankkeet muita heikommin kehittyneiden alueiden kehittämiseksi;
- b) sellaiset hankkeet yritysten nykyaikaistamiseksi tai niiden tuotantoalan muuttamiseksi taikka uusien toiminta-alojen luomiseksi, jotka johtuvat sisämarkkinoiden toteuttamisesta tai toiminnasta, mutta joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin;
- c) useiden jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevat hankkeet, joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin.

Tehtävänsä suorittaessaan Euroopan investointipankki helpottaa investointiohjelmien rahoittamista yhdessä rakennerahastojen ja unionin muiden rahoitusvälineiden avustustoimien kanssa.

4 JAKSO

UNIONIN TOIMIELIMIÄ, ELIMIÄ JA LAITOKSIA KOSKEVAT
YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-395 ARTIKLA

1. Jos neuvosto tämän perustuslain mukaan tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, neuvosto saa muuttaa tätä ehdotusta vain yksimielisesti lukuun ottamatta I-55 artiklassa, I-56 artiklassa, III-396 artiklan 10 ja 13 kohdassa, III-404 artiklassa sekä III-405 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia.
2. Niin kauan kuin neuvosto ei ole tehnyt ratkaisuaan, komissio voi milloin tahansa unionin säädöksen antamiseen johtavan menettelyn aikana muuttaa ehdotustaan.

III-396 ARTIKLA

1. Kun eurooppalait ja -puitelait tämän perustuslain mukaan annetaan tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, noudatetaan jäljempänä olevia määräyksiä.
2. Komissio antaa ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen neuvostolle.
4. Jos neuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, säädös annetaan sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan parlamentin kannassa.

5. Jos neuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.

6. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamiseen. Komissio antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen omasta kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitetusta ilmoituksesta:

- a) hyväksyy neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, säädös katsotaan annetuksi neuvoston kannassa vahvistetussa muodossa;
- b) hylkää jäsentensä enemmistöllä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu;
- c) ehdottaa jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan neuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.

8. Jos neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta

- a) hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, säädös katsotaan annetuksi;
- b) ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, neuvoston puheenjohtaja kutsuu yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa kuuden viikon kuluessa koolle sovittelukomitean.

9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen pohjalta kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

12. Jollei sovittelukomitea hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy yhteisen tekstin mainitussa määräajassa, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta hyväksymisestä, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jollei näin tehdä, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

14. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaika pidennetään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määräaika enintään kahdella viikolla.

Erityismääräykset

15. Kun laki tai puitelaki tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa käsitellään tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen pyynnöstä, ei 2 kohtaa, 6 kohdan toista virkettä ja 9 kohtaa sovelleta.

Näissä tapauksissa Euroopan parlamentti ja neuvosto toimittavat komissiolle säädösehdotuksen sekä ensimmäisen ja toisen käsittelyn kantansa. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi pyytää milloin tahansa menettelyn aikana komissiolta lausuntoa, jonka komissio voi myös antaa omasta aloitteestaan. Komissio voi myös tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työskentelyyn 11 kohdan mukaisesti.

III-397 ARTIKLA

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio neuvottelevat keskenään ja sopivat yhteisellä sopimuksella yhteistyössään sovellettavista menettelytavoista. Tätä varten ne voivat tätä perustuslakia noudattaen tehdä toimielinten välisiä sopimuksia, jotka voivat olla velvoittavia.

III-398 ARTIKLA

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon.

2. Tätä varten vahvistetaan eurooppalailla säännökset, joissa otetaan huomioon III-427 artiklan nojalla vahvistetut henkilöstösäännöt ja palvelussuhteen ehdot.

III-399 ARTIKLA

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset huolehtivat työskentelynsä avoimuudesta ja hyväksyvät I-50 artiklan mukaisesti työjärjestyksissään erityissäännökset yleisön oikeudesta tutustua niiden asiakirjoihin.

Euroopan unionin tuomioistuimeen, Euroopan keskuspankkiin ja Euroopan investointipankkiin sovelletaan I-50 artiklan 3 kohdan ja tämän artiklan määräyksiä vain niiden hoitaessa hallinnollisia tehtäviä.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto huolehtivat lainsäädäntömenettelyihin liittyvien asiakirjojen julkisuudesta I-50 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa eurooppalaissa säädetyin edellytyksin.

III-400 ARTIKLA

1. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan:
 - a) Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, komission puheenjohtajalle, unionin ulkoasiainministerille, komission jäsenille, Euroopan unionin tuomioistuimen presidenteille, jäsenille ja kirjaajille sekä neuvoston pääsihteerille maksettavat palkat, korvaukset ja eläkkeet;
 - b) tilintarkastustuomioistuimen presidentin ja jäsenten työsuhteen ehdot ja erityisesti heille maksettavat palkat, korvaukset ja eläkkeet;

c) kaikki a ja b alakohdassa tarkoitetuille henkilöille maksettavat palkkaa vastaavat korvaukset.

2. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan talous- ja sosiaalikomitean jäsenille maksettavat korvaukset.

III-401 ARTIKLA

Neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin jäsenvaltiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanoon sovelletaan siinä jäsenvaltiossa voimassa olevia riita-asioiden käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja Euroopan unionin tuomioistuimelle.

Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, hän voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.

II LUKU

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS

III-402 ARTIKLA

1. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan I-55 artiklan mukaisesti vähintään viiden vuoden jaksolle.
2. Rahoituskehyksessä vahvistetaan vuosittaiset enimmäismäärät maksusitoumusmäärärahoille menoluokittain ja vuosittainen enimmäismäärä maksumäärärahoille. Menoluokkien lukumäärä on rajoitettu, ja ne vastaavat unionin keskeisiä toiminta-aloja.
3. Rahoituskehyksessä määrätään kaikista muistakin toimenpiteistä, jotka ovat hyödyksi vuotuisen talousarviomenettelyn moitteettomalle toteuttamiselle.
4. Jos uuden rahoituskehysten vahvistavaa neuvoston eurooppalakia ei ole annettu edellisen rahoituskehysten voimassaolon päättyessä, jatketaan päättyneen rahoituskehysten viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa, kunnes laki on annettu.
5. Rahoituskehysten vahvistamiseen johtavan menettelyn aikana Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen menettelyn saattamista päätökseen.

2 JAKSO

UNIONIN VUOSITTAINEN TALOUSARVIO

III-403 ARTIKLA

Varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

III-404 ARTIKLA

Unionin vuosittaisesta talousarviosta säädetään eurooppalaisilla seuraavien määräysten mukaisesti.

1. Kukin toimitus laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakoarvion seuraavan varainhoitovuoden menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakoarviot talousarvioesitykseen, joka voi sisältää edellä mainituista poikkeavia arvioita.

Talousarvioesityksessä on arvio tuloista ja arvio menoista.

2. Komissio tekee talousarvioesityksen sisältävän ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee.

Komissio voi muuttaa talousarvioesitystä menettelyn aikana 5 kohdassa tarkoitetun sovittelukomitean koollekutsumiseen saakka.

3. Neuvosto vahvistaa kantansa talousarvioesitykseen ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille viimeistään 1 päivänä lokakuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen.

4. Jos Euroopan parlamentti 42 päivän kuluessa edellä tarkoitettusta ilmoituksesta
 - a) hyväksyy neuvoston kannan, talousarviota koskeva eurooppalaki annetaan;
 - b) ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan annetuksi;
 - c) tekee jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia, tämä tarkistettu esitys toimitetaan neuvostolle ja komissiolle. Euroopan parlamentin puhemies kutsuu yhteisymmärryksessä neuvoston puheenjohtajan kanssa viipymättä sovittelukomitean koolle. Sovittelukomitea ei kuitenkaan kokoonnu, jos neuvosto 10 päivän kuluessa tarkistetun esityksen toimittamisesta ilmoittaa hyväksyvänsä kaikki Euroopan parlamentin esittämät tarkistukset.
5. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen pohjalta 21 päivän kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

6. Jos sovittelukomitea pääsee 5 kohdassa tarkoitettussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärrykseen yhteisestä tekstistä, Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on kummallakin yhteisymmärryksen saavuttamispäivästä lukien 14 päivää aikaa hyväksyä yhteinen teksti.
7. Jos 6 kohdassa tarkoitettussa 14 päivän määräajassa:

- a) sekä Euroopan parlamentti että neuvosto hyväksyvät yhteisen tekstin tai eivät ole tehneet ratkaisuaan taikka jos jompikumpi toimitin hyväksyy yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan lopullisesti annetuksi yhteisen tekstin mukaisena, tai
 - b) sekä Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä että neuvosto hylkäävät yhteisen tekstin taikka jos jompikumpi toimitin hylkää yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
 - c) Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä hylkää yhteisen tekstin, mutta neuvosto hyväksyy sen, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
 - d) Euroopan parlamentti hyväksyy yhteisen tekstin, mutta neuvosto hylkää sen, Euroopan parlamentti voi 14 päivän kuluessa tästä hylkäämispäivästä jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä päättää vahvistaa kaikki 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetut tarkistukset tai osan niistä. Jos jotakin Euroopan parlamentin tarkistusta ei vahvisteta, sovittelukomiteassa hyväksytty kanta budjettikohtaan, johon kyseinen tarkistus on tehty, pysyy voimassa. Talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan lopullisesti annetuksi tämän mukaisesti.
8. Jos sovittelukomitea ei pääse 5 kohdassa tarkoitetussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärrykseen yhteisestä tekstistä, komissio tekee uuden talousarvioesityksen.

9. Kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, Euroopan parlamentin puhemies toteaa talousarviota koskevan eurooppalain lopullisesti annetuksi.

10. Kukin toimielin käyttää tästä artiklasta johtuvia toimivaltuuksiaan noudattaen tätä perustuslakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä, erityisesti niitä, jotka koskevat unionin omia varoja taikka tulojen ja menojen tasapainoa.

III-405 ARTIKLA

1. Jollei talousarviota koskevaa eurooppalakia ole lopullisesti annettu varainhoitovuoden alkuun mennessä, menoihin voidaan III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti käyttää kuukausittain kunkin luvun osalta määrä, joka on enintään yksi kahdestoistaosa kyseessä olevaan lukuun edellisen varainhoitovuoden talousarviossa merkityistä määrärahoista; tämä määrä voi kuitenkin olla enintään yksi kahdestoistaosa talousarvioesityksessä vastaavaan lukuun otetuista määrärahoista.

2. Neuvosto voi III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti komission ehdotuksesta ja muita 1 kohdassa määrättyjä ehtoja noudattaen tehdä eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa menoihin, jotka ylittävät tämän yhden kahdestoistaosan. Neuvosto ilmoittaa päätöksestä välittömästi Euroopan parlamentille.

Tässä eurooppapäätöksessä määrätään I-54 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen eurooppalakien mukaisesti tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavista varoja koskevista toimenpiteistä.

Eurooppapäätös tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen tekemisestä, jollei Euroopan parlamentti sitä ennen päätä pienentää näitä menoja jäsentensä enemmistöllä tämän määräajan kuluessa tekemällään ratkaisulla.

III-406 ARTIKLA

Muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, voidaan III-412 artiklassa tarkoitetussa eurooppalaissa säädetyin edellytyksin siirtää, mutta vain seuraavalle varainhoitovuodelle.

Määrärahat jaotellaan lukuihin, joihin menot ryhmitellään laatunsa tai käyttötarkoituksensa mukaan, ja jaotellaan edelleen III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.

- Euroopan parlamentin,
- Eurooppa-neuvoston ja neuvoston,
- komission, ja
- Euroopan unionin tuomioistuimen

menot otetaan talousarvioon erillisinä pääluokkina, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tiettyjä yhteisiä menoja koskevaa erityissäätelyä.

3 JAKSO

TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN

III-407 ARTIKLA

Komissio huolehtii omalla vastuullaan ja yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti ja annettujen määrärahojen rajoissa talousarvion toteuttamisesta moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä komission kanssa sen varmistamiseksi, että määrärahat käytetään mainitun periaatteen mukaisesti.

Jäljempänä III-412 artiklassa tarkoitetussa eurooppalaissa vahvistetaan jäsenvaltioiden valvonta- ja tilintarkastusvelvoitteet talousarvion toteuttamisessa sekä niistä johtuvat tehtävät. Siinä vahvistetaan kunkin toimielimen tehtävät sekä erityissäännöt, joiden mukaisesti ne osallistuvat omien menojensa toteuttamiseen.

Komissio voi III-412 artiklassa tarkoitetussa eurooppalaissa säädetyin rajoituksin ja edellytyksin siirtää määrärahoja talousarvion sisällä luvusta toiseen tai alajaottelusta toiseen.

III-408 ARTIKLA

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteuttamista koskevat tilit. Komissio toimittaa niille lisäksi taseen, johon on merkitty unionin varat ja vastuut.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle myös unionin varoja koskevan arviointikertomuksen, joka perustuu erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston III-409 artiklan nojalla antamien huomautusten perusteella toteutetuista toimista saavutettuihin tuloksiin.

III-409 ARTIKLA

1. Euroopan parlamentti myöntää neuvoston suosituksesta komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden. Tätä varten se neuvoston jälkeen tutkii III-408 artiklassa tarkoitetut tilit, taseen ja arviointikertomuksen, tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen ja tarkastettujen toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamat vastaukset, III-384 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun lausuman sekä tilintarkastustuomioistuimen antamat asiaa koskevat erityiskertomukset.
2. Euroopan parlamentti voi, ennen kuin se myöntää vastuuvapauden komissiolle tai muussakin tarkoituksessa, joka koskee sitä, miten komissio on käyttänyt talousarvion toteuttamista koskevia toimivaltuuksiaan, kutsua komission kuultavaksi menojen käytön tai varainkäytön valvonnan järjestelmien toiminnan osalta. Komissio antaa Euroopan parlamentin pyynnöstä sille kaikki tarpeelliset tiedot.
3. Komissio ryhtyy kaikkiin aiheellisiin toimiin ottaakseen huomioon huomautukset, jotka Euroopan parlamentti on liittänyt vastuuvapauspäätökseensä, tai muut huomautukset, jotka parlamentti on esittänyt menojen käytöstä, sekä huomiot, jotka neuvosto on liittänyt vastuuvapauden myöntämisestä antamiinsa suosituksiin.
4. Komissio antaa Euroopan parlamentin tai neuvoston pyynnöstä kertomuksia toimenpiteistä, jotka on toteutettu näiden huomautusten ja huomioiden perusteella, ja erityisesti ohjeista, jotka on annettu talousarvion toteuttamisesta vastuussa oleville. Nämä kertomukset toimitetaan myös tilintarkastustuomioistuimelle.

4 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-410 ARTIKLA

Monivuotinen rahoituskehys ja vuosittainen talousarvio laaditaan euroissa.

III-411 ARTIKLA

Komissio voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi siltä osin kuin se on tarpeen näiden varojen käyttämiseksi tässä perustuslaissa määrättyihin tarkoituksiin, edellyttäen että se ilmoittaa asiasta niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joita asia koskee. Komissio välttää tällaisia valuutanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista, jos sillä on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee.

Komissio asioi kunkin asianomaisen jäsenvaltion kanssa tämän nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan komissio käyttää asianomaisen jäsenvaltion setelipankkia tai muuta tämän jäsenvaltion hyväksymää rahalaitosta.

III-412 ARTIKLA

1. Eurooppalailla säädetään:
 - a) varainhoitosäännöistä, joissa määritetään varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

- b) säännöistä, joilla järjestetään taloushallinnon henkilöstön ja erityisesti tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien toiminnan valvonta.

Eurooppalaki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.

2. Neuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja se menettely, joita noudattaen unionin omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan.

3. Neuvosto tekee 31 päivään joulukuuta 2006 asti ratkaisunsa yksimielisesti kaikissa tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

III-413 ARTIKLA

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että käytettävissä on varoja, joiden avulla unioni voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan.

III-414 ARTIKLA

Euroopan parlamentin puhemiehen sekä neuvoston ja komission puheenjohtajien säännöllisiä tapaamisia järjestetään komission aloitteesta tässä luvussa tarkoitettujen talousarviomenettelyjen yhteydessä. Puhemies ja puheenjohtajat toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet johtamiensa toimielinten kantojen sovitteluksi ja lähentämiseksi, jotta tämän luvun määräysten täytäntöönpano helpottuisi.

5 JAKSO

PETOSTEN TORJUNTA

III-415 ARTIKLA

1. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta tämän artiklan mukaisesti toteutettavilla toimenpiteillä. Näiden toimenpiteiden on oltava vaikutukseltaan varoittavia ja sellaisia, että niillä voidaan tarjota tehokas suoja jäsenvaltioissa sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.
2. Jäsenvaltiot suojelevat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä toteuttamalla samanlaisia toimenpiteitä kuin ne, joilla ne suojelevat omia taloudellisia etujaan.
3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Tätä varten ne yhdessä komission kanssa järjestävät kiinteän ja säännöllisen yhteistoiminnan toimivaltaisten viranomaisten välillä.
4. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään tarvittavista toimenpiteistä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä ja tällaisen menettelyn torjumiseksi tarkoituksena tehokkaan ja yhtäläisen suojan tarjoaminen jäsenvaltioissa sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.
5. Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen tämän artiklan täytäntöönpanemiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

III-416 ARTIKLA

Tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava tätä perustuslakia ja unionin oikeutta.

Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

III-417 ARTIKLA

Tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Viimeksi mainitut eivät estä yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

III-418 ARTIKLA

1. Tiiviimpään yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa liittyä kaikki jäsenvaltiot edellyttäen, että ne täyttävät siihen luvan antamista koskevassa eurooppapäätöksessä vahvistetut mahdolliset osallistumisehdot. Ne voivat myös milloin tahansa liittyä siihen edellyttäen, että ne edellä mainittujen mahdollisten ehtojen lisäksi noudattavat yhteistyön yhteydessä jo annettuja säädöksiä.

Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät edistämään mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista yhteistyöhön.

2. Komissio ja tarvittaessa unionin ulkoasiainministeri tiedottavat Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti tiiviimmän yhteistyön kehityksestä.

III-419 ARTIKLA

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin tässä perustuslaissa tarkoitetulla alalla, yksinomaisen toimivallan piiriin kuuluvia aloja ja yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta, esittävät asiasta komissiolle pyynnön, jossa ne täsmentävät suunnitellun yhteistyön soveltamisalan ja tavoitteet. Komissio voi tehdä asiasta ehdotuksen neuvostolle. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

Neuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

2. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle. Pyyntö toimitetaan unionin ulkoasiainministerille, joka antaa lausunnon siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, sekä komissiolle, joka antaa lausunnon erityisesti siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin muiden politiikkojen kanssa. Pyyntö annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Neuvosto tekee yksimielisesti eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

III-420 ARTIKLA

1. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua jollakin III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle.

Neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta komissio vahvistaa tuon jäsenvaltion osallistumisen. Se toteaa tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät, ja hyväksyy siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiselle.

Jos komissio kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan pyynnön uutta käsittelyä varten. Tämän määräajan kuluttua se käsittelee pyynnön uudelleen toisessa alakohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Jos komissio katsoo, että osallistumisehdot eivät vielääkään täyty, asianomainen jäsenvaltio voi saattaa asian neuvoston käsiteltäväksi, jolloin tämä tekee ratkaisun pyynnön johdosta. Neuvosto tekee ratkaisunsa I-44 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Se voi komission ehdotuksesta hyväksyä myös toisessa alakohdassa tarkoitetut siirtymätoimenpiteet.

2. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, unionin ulkoasiainministerille ja komissiolle.

Neuvosto vahvistaa asianomaisen jäsenvaltion osallistumisen unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan ja todettuaan tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät. Neuvosto voi unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta hyväksyä myös siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiseksi. Jos neuvosto kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti ja I-44 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

III-421 ARTIKLA

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päätä.

III-422 ARTIKLA

1. Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti, neuvosto voi I-44 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.
2. Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto antaa eurooppalakeja ja -puitelakeja erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä, neuvosto voi I-44 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.
3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-423 ARTIKLA

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön alalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään ja sopivat yhteen unionin politiikkojen kanssa, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.

VII OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-424 ARTIKLA

Ottaen huomioon, että Guadeloupen, Ranskan Guayanan, Martiniquen, Réunionin, Azorien, Madeiran ja Kanariansaarten rakenteellista, sosiaalista ja taloudellista tilannetta vaikeuttavat sellaiset tekijät kuten syrjäinen sijainti, saaristoluonne, pieni koko, vaikea pinnanmuodostus ja ilmasto sekä niiden talouden riippuvuus muutamista harvoista tuotteista, ja että nämä tekijät pysyvästi ja samanaikaisesti haittaavat merkittävästi näiden alueiden kehitystä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppalakeja, -puitelakeja, -asetuksia ja -päätöksiä, joiden tarkoituksena on erityisesti vahvistaa ne edellytykset, joilla kyseisiin alueisiin sovelletaan tätä perustuslakia, yhteiset politiikat mukaan luettuina. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet koskevat erityisesti tulli- ja kauppapolitiikkaa, veropolitiikkaa, tullittomia alueita, maatalous- ja kalastuspolitiikkaa, raaka-aineiden ja välttämättömien kulutustavaroiden toimittamiseksi, valtiontukia sekä edellytyksiä rakennerahastoihin ja laaja-alaisiin unionin ohjelmiin osallistumiselle.

Neuvosto hyväksyy ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut säädökset syrjäisimpien alueiden erityispiirteet ja rajoitukset huomioon ottaen ja heikentämättä unionin oikeusjärjestyksen, sisämarkkinat ja yhteiset politiikat mukaan luettuina, yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-425 ARTIKLA

Tällä perustuslailla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin.

III-426 ARTIKLA

Unionilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin unionia edustaa komissio. Toimielinten toimintaan liittyvissä kysymyksissä unionia kuitenkin edustaa kukin toimielin itse hallinnollisen riippumattomuutensa puitteissa.

III-427 ARTIKLA

Unionin virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja unionin muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot vahvistetaan eurooppalailla. Laki annetaan, kun on kuultu toimielimiä, joita asia koskee.

III-428 ARTIKLA

Komissio voi sille uskottujen tehtävien hoitamiseksi, niissä rajoissa ja niillä edellytyksillä, joista säädetään neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä hyväksymässä eurooppa-asetuksessa tai -päätöksessä, hankkia tarvittavat tiedot ja toimittaa tarvittavat tarkastukset.

III-429 ARTIKLA

1. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisen edellyttämistä toimenpiteistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan soveltamista.
2. Tilastojen laatimisessa noudatetaan puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta. Tilastojen laatimisesta ei saa aiheutua kohtuutonta rasitetta taloudellisille toimijoille.

III-430 ARTIKLA

Unionin toimielimen tai komitean jäsen, unionin virkamies tai muu unionin henkilöstöön kuuluva ei saa tehtävänsä päätyttyäkään ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja eikä varsinkaan tietoja yrityksistä taikka niiden liikesuhteista tai kustannustekijöistä.

III-431 ARTIKLA

Sopimussuhteeseen perustuva unionin vastuu määräytyy kyseiseen sopimukseen sovellettavan lainsäädännön mukaan.

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella unioni korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Poiketen siitä, mitä toisessa kohdassa määrätään, Euroopan keskuspankki korvaa pankin itsensä tai sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Unionin henkilöstöön kuuluvien henkilökohtaisesta vastuusta unionia kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä tai heitä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa.

III-432 ARTIKLA

Jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikan.

III-433 ARTIKLA

Neuvosto antaa yksimielisesti eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskeva sääntely, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön soveltamista.

III-434 ARTIKLA

Unionilla on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdystä pöytäkirjassa määrättyjen edellytysten ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi.

III-435 ARTIKLA

Tämä perustuslaki ei vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen valtion kanssa ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

Siltä osin kuin tällaiset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikki aiheelliset keinot todettujen ristiriitaisuuksien poistamiseksi. Tällöin jäsenvaltiot avustavat tarvittaessa toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen suhtautumistavan.

Soveltaessaan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja sopimuksia jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että ne edut, jotka kukin jäsenvaltio on tässä perustuslaissa myöntänyt, ovat erottamaton osa unionia ja liittyvät sen vuoksi kiinteästi tämän perustuslain nojalla toimivaltuudet saaneiden toimielinten perustamiseen sekä siihen, että kaikki muut jäsenvaltiot myöntävät samanlaiset edut.

III-436 ARTIKLA

1. Tämä perustuslaki ei estä soveltamasta seuraavia sääntöjä:
 - a) mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusetujensa vastaiseksi;
 - b) jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön.
2. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen sen luettelon muuttamisesta, joka on vahvistettu 15 päivänä huhtikuuta 1958 tuotteista, joihin sovelletaan 1 kohdan b alakohtaa.

IV OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

IV-437 ARTIKLA

Aikaisempien perussopimusten kumoaminen

1. Tällä Euroopan perustuslaista tehdyllä sopimuksella kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimus ja sopimus Euroopan unionista sekä Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta täydentäneistä tai muuttaneista asiakirjoista ja sopimuksista tehdyssä pöytäkirjassa vahvistetuin ehdoin ne asiakirjat ja sopimukset, joilla mainittuja sopimuksia on täydennetty tai muutettu, jollei tämän artiklan 2 kohdasta muuta johdu.
2. Seuraavien valtioiden:
 - a) Tanskan kuningaskunta, Irlanti ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta,
 - b) Helleenien tasavalta,
 - c) Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta,
 - d) Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta, ja

- e) Tšekin tasavalta, Viron tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta, Maltan tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Slovakian tasavalta

liittymissopimukset kumotaan.

Kuitenkin:

- Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehtyyn pöytäkirjaan otetut tai siinä tarkoitetut a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten määräykset pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät kyseisen pöytäkirjan mukaisesti;
- Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehtyyn pöytäkirjaan otetut tai siinä viitatus e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen määräykset pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät kyseisen pöytäkirjan mukaisesti.

IV-438 ARTIKLA

Seuraanto ja oikeudellinen jatkuvuus

1. Tällä sopimuksella perustettu Euroopan unioni on Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin ja Euroopan yhteisön seuraaja.
2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä olemassa olevat toimielimet, elimet ja laitokset käyttävät tämän sopimuksen mukaisia toimivaltuuksiaan edellä mainittuna ajankohtana vallitsevassa kokoonpanossaan niin kauan kuin tämän sopimuksen nojalla ei ole hyväksytty uusia määräyksiä, tai toimikautensa loppuun saakka, jollei IV-439 artiklasta muuta johdu.
3. Toimielinten, elinten ja laitosten IV-437 artiklalla kumottujen sopimusten ja säädösten mukaisesti hyväksytyt säädökset jäävät voimaan. Niiden oikeusvaikutukset säilyvät niin kauan kuin kyseisiä säädöksiä ei kumota, julisteta mitättömäksi tai muuteta tämän sopimuksen nojalla. Sama koskee myös jäsenvaltioiden kesken tehtyjä yleissopimuksia, jotka perustuvat IV-437 artiklalla kumottuihin sopimuksiin ja säädöksiin.

Myös muut yhteisön ja unionin säännösten osat, jotka ovat olemassa tämän sopimuksen tullessa voimaan, erityisesti toimielinten väliset sopimukset, neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden edustajien tekemät päätökset ja sopimukset, jäsenvaltioiden tekemät unionin tai yhteisön toimintaa koskevat taikka unionin tai yhteisön toimiin liittyvät sopimukset, Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistukset, päätöslauselmat ja muut kannanotot, mukaan lukien hallitustenvälisissä konferensseissa annetut julistukset, sekä jäsenvaltioiden yhteisestä sopimuksesta hyväksymät unionia tai yhteisöä koskevat julistukset, päätöslauselmat tai muut kannanotot, pysyvät sellaisenaan voimassa niin kauan kuin niitä ei kumota tai muuteta.

4. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee IV-437 artiklalla kumottujen sopimusten ja säädösten sekä niiden soveltamiseksi hyväksytyjen säädösten ja yleissopimusten tulkintaa ja soveltamista, säilyy soveltuvin osin unionin oikeuden ja erityisesti perustuslain vastaavien määräysten tulkinnan lähteenä.

5. Ennen tämän sopimuksen voimaantuloa aloitettujen hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen jatkuvuus varmistetaan perustuslain mukaisesti. Näistä menettelyistä vastuussa olevat toimielimet ja elimet toteuttavat tätä varten kaikki aiheelliset toimenpiteet.

IV-439 ARTIKLA

Tiettyjä toimielimiä koskevat siirtymämääräykset

Siirtymämääräykset, jotka koskevat Euroopan parlamentin kokoonpanoa, määränemmistön määrittelyä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa, ne tapaukset mukaan luettuina, joissa kaikki Eurooppa-neuvoston tai neuvoston jäsenet eivät osallistu päätöksentekoon, sekä komission kokoonpanoa unionin ulkoasiainministeri mukaan luettuna, ovat unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyssä pöytäkirjassa.

IV-440 ARTIKLA

Alueellinen soveltamisala

1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tšekin tasavaltaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Viron tasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Kyproksen tasavaltaan, Latvian tasavaltaan, Liettuan tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Unkarin tasavaltaan, Maltan tasavaltaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Slovenian tasavaltaan, Slovakian tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.
2. Tätä sopimusta sovelletaan Guadeloupeen, Ranskan Guayanaan, Martiniqueen, Réunioniin, Azoreihin, Madeiraan ja Kanariansaariin III-424 artiklan mukaisesti.
3. Merentakaisiin maihin ja alueisiin, joista on luettelo liitteessä II, sovelletaan III osan IV osastossa määriteltyä, assosiaatiota koskevaa erityissääntelyä.

Tätä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole edellä mainitussa luettelossa.

4. Tätä sopimusta sovelletaan niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio.

5. Tätä sopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan niine poikkeuksineen, jotka oli alun perin mainittu tämän IV-437 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettussa sopimuksessa ja jotka on otettu Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehdyn pöytäkirjan V osaston 5 jaksoon.
6. Poiketen siitä, mitä 1–5 kohdassa määrätään, noudatetaan seuraavaa:
- a) tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin;
 - b) tätä sopimusta sovelletaan Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin Akrotirin ja Dhekelian alueisiin Kyproksessa vain siltä osin kuin se on tarpeen IV-437 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen olennaisena osana kuuluvaan liittymisasiakirjaan liitetyssä ja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimusta ja liittymisasiakirjaa koskevan pöytäkirjan II osan III osastoon sisällytetyssä, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa tehdystä pöytäkirjassa N:o 3 alun perin tarkoitettun sääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi;
 - c) tätä sopimusta sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin se on tarpeen IV-437 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa sopimuksessa alun perin tarkoitettun ja Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksia ja liittymisasiakirjoja koskevan pöytäkirjan II osaston 3 jaksoon sisällytetyn kyseisiä saaria koskevan sääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi.

7. Eurooppa-neuvosto voi asianomaisen jäsenvaltion aloitteesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla muutetaan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettun Tanskan, Ranskan tai Alankomaiden maan tai alueen asemaa unioniin nähden. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komissiota kuultuaan.

IV-441 ARTIKLA

Alueelliset liitot

Tämä sopimus ei ole esteenä Belgian ja Luxemburgin eikä Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden välisen alueellisen liiton olemassaololle ja toteuttamiselle siltä osin kuin näiden alueellisten liittojen tavoitteita ei saavuteta mainittua sopimusta soveltamalla.

IV-442 ARTIKLA

Pöytäkirjat ja liitteet

Tähän sopimukseen liitetyt pöytäkirjat ja sen liitteet ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

IV-443 ARTIKLA

Tavanomainen tarkistusmenettely

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia tämän sopimuksen muuttamiseksi. Neuvosto toimittaa nämä ehdotukset Eurooppa-neuvostolle, ja ne annetaan tiedoksi kansallisille parlamenteille.
2. Jos Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tekee yksinkertaisella enemmistöllä ehdotettujen muutosten käsittelemistä puoltavan päätöksen, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle valmistelukunnan, joka koostuu kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten, Euroopan parlamentin ja komission edustajista. Institutionaalisista muutoksista raha-asiain alalla kuullaan myös Euroopan keskuspankkia. Valmistelukunta tutkii muutosehdotukset ja antaa yhteisymmärryksessä suosituksen 3 kohdassa tarkoitetulle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

Eurooppa-neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä, Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan, olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, jos muutosten laajuus ei sitä edellytä. Tällöin Eurooppa-neuvosto antaa valtuutuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

3. Neuvoston puheenjohtaja kutsuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella tähän sopimukseen tehtävät muutokset.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

4. Jos kahden vuoden kuluttua tämän sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut mainitun sopimuksen, mutta ratifiointi tuottaa yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle vaikeuksia, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

IV-444 ARTIKLA

Yksinkertaistettu tarkistusmenettely

1. Kun III osassa määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa tietyllä alalla tai tietyssä tapauksessa yksimielisesti, Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto voi tehdä ratkaisunsa määräenemmistöllä tällä alalla tai tässä tapauksessa.

Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

2. Kun III osassa määrätään, että neuvosto antaa eurooppalait tai -puitelait erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan nämä lait tai puitelait voidaan hyväksyä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

3. Eurooppa-neuvoston 1 tai 2 kohdan nojalla tekemä aloite toimitetaan kansallisille parlamenteille. Jos kansallinen parlamentti kuuden kuukauden kuluessa aloitteen sille toimittamisesta ilmoittaa vastustavansa aloitetta, 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua eurooppapäätöstä ei tehdä. Jollei aloitetta vastusteta, Eurooppa-neuvosto voi tehdä mainitun päätöksen.

Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja eurooppapäätöksiä tehdessään Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

IV-445 ARTIKLA

Yksinkertaistettu tarkistusmenettely unionin sisäisten politiikkojen ja toimien osalta

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä Eurooppa-neuvostolle ehdotuksia III osassa olevan, unionin sisäisiä politiikkoja ja toimia koskevan III osaston määräysten tarkistamiseksi kokonaan tai osittain.
2. Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen III osan III osaston määräysten muuttamisesta kokonaan tai osittain. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan Euroopan parlamenttia ja komissiota, sekä Euroopan keskuspankkia siltä osin kuin on kysymys rahapolitiikan alaan kuuluvista muutoksista.

Tällainen päätös tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettulla eurooppapäätöksellä ei voida lisätä tässä sopimuksessa unionille annettua toimivaltaa.

IV-446 ARTIKLA

Voimassaoloaika

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

IV-447 ARTIKLA

Ratifiointi ja voimaantulo

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.
2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2006, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

IV-448 ARTIKLA

Todistusvoimainen teksti ja käännökset

1. Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.
2. Tämä sopimus voidaan kääntää myös kaikille niille kielille, joilla jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaan on niiden valtiosäännön mukaisesti virallinen asema koko niiden alueella tai osassa sitä. Asianomaiset jäsenvaltiot toimittavat käännösten oikeaksi todistetut jäljennökset tallettaviksi neuvoston arkistoon.